

Betænkning afgivet af Udvalget til Prøvelse af Valgene den 29. september 2011

Betænkning og indstilling

om

folketingsvalget den 15. september 2011

I. Indledning

1. Udskrivelse af valg

Valg til Folketinget blev udskrevet ved kongeligt åbent brev den 26. august 2011 til afholdelse i hele riget tirsdag den 15. september 2011.

2. Folketingets sammentræden. Det foreløbige Udvalg til Prøvelse af Valgene

I henhold til grundlovens § 35 trådte det nyvalgte Folketing sammen torsdag den 29. september 2011, og Tinget nedsatte som foreskrevet i forretningsordenens § 1, stk. 2, et foreløbigt udvalg på 21 medlemmer til prøvelse af valgene med Karen J. Klint (S) som formand og Flemming Damgaard Larsen (V) som næstformand.

Udvalget har derefter i 1 møde gennemgået det modtagne materiale, jf. nedenfor.

II. Valget i Danmark

1. Lovgrundlaget og udvalgets materiale

Valget er foretaget efter reglerne i lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011.

Udvalget har vedrørende valget i Danmark modtaget følgende materiale, som indenrigs- og sundhedsministeren i henhold til valglovens § 86 skal sende til Folketinget ved dets sammentræden:

- 1) De kopier af valgboerne, der er modtaget fra opstillingskredsens valgbestyrelser, jf. lovens § 74, stk. 3.
- 2) Beregningerne af kreds- og tillægsmandaternes fordeling, jf. §§ 76-79. Beregningerne indeholdes i Statistiske Efterretninger, serien Befolkning og valg, 2011:6.
- 3) Opgørelsen af, hvilke kandidater der er valgt, jf. § 76 og §§ 80-82. Opgørelsen indeholder et hæfte med tabeller over resultatet af folketingsvalget. En særskilt fortegnelse over de valgte kandidater er ligeledes fremsendt.
- 4) Stedfortræderlisten, jf. §§ 84 og 85.

2. Prøvelsen vedrørende valghandlingen, Indenrigs- og Sundhedsministeriets beregninger og kandidaterne

Endvidere er fremsendt en redegørelse indeholdende de bemærkninger og korrektioner, som den foretagne gennemgang af stemmesedlerne og valgboerne har givet ministeriet anledning til.

Indenrigs- og sundhedsministeren har fremsendt 33 klager og henvendelser vedrørende valget. Herudover er 2 klager taget tilbage.

3. Valghandlingen

Først behandles spørgsmålet om selve valghandlingen og forskellige problemer hermed.

A. Indenrigs- og Sundhedsministeriets redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgboerne m.v.

Den gennemgang af stemmesedlerne og valgboerne, der er foretaget i forbindelse med den endelige opgørelse af valget, har givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til nedenstående bemærkninger om stemmesedlerne (1), valgboerne (2), kandidatfortegnelserne (3), de ugyldige stemmer (4), og brevstemmer, der ikke er taget i betragtning (5). Endvidere har ministeriet fundet det relevant at oplyse Folketinget om sagen vedrørende fundet af 33 brevstemmer i en opgang i Københavns Kommune (6) samt sagen vedrørende brevstemmeafgivning på den danske ambassade i Seoul (7).

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning er i henhold til § 43, stk. 4, i lov om valg til Folketinget (folketingsvalgloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011, fastsat i Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 31. marts 2009 om stemmesedler til brug ved folketingsvalg.

Der er foretaget en mindre ændring i reglerne om stemmesedlerne i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved folketingsvalget den 13. november 2007, idet minimumskravet

til stemmesedlens gramvægt er nedsat i 2009 fra 125 g/m² til 120 g/m² (bekendtgørelsens § 1).

Kandidaternes navne skal som hovedregel opføres i én kolonne. I tilfælde, hvor der til valget er opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen vil blive uforholdsmæssig lang, såfremt kandidaternes navne anføres i én kolonne, kan valgbestyrelsen beslutte, at kandidaternes navne inden for hvert partifelt skal opføres i to eller flere kolonner. I så fald skal kolonnerne adskilles fra hinanden af *meget* fede, lodrette streger (bekendtgørelsens § 9, stk. 2), da det er vigtigt at sikre, at de to kolonner er så skarpt adskilte, at det tilstrækkeligt tydeligt fremgår, at et kryds sat til venstre for midterstregen er et kryds for kandidaten anført i venstre kolonne og ikke for kandidaten anført i højre kolonne.

Valgbestyrelserne for 26 opstillingskredse har fået fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner, heraf for 11 af de 12 opstillingskredse i Københavns Storkreds.

Dermed fortsætter den tendens, som kunne observeres efter folketingsvalget i 2007, hvor der var en betragtelig stigning i antallet af stemmesedler, hvor kandidaternes navne var opført i to kolonner, (25) i forhold til folketingsvalget i 2005, hvor det blot var én enkelt valgbestyrelse, der havde fået fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner. Den forholdsvis store andel af stemmesedlerne, der har kandidaterne anført i to kolonner, er utvivlsomt en følge af valgkredsreformen i 2007, der bl.a. har medført, at antallet af kandidater i de enkelte nye storkredse generelt er øget sammenlignet med antallet af opstillingskredse og dermed antallet af kandidater i de tidligere stor- og amtskredse.

De længste stemmesedler var stemmesedlerne for Sjællands Storkreds, 3. kreds, Vordingborg og 4. kreds, Næstved, der hver var 90 cm lange, og havde kandidaterne anført i én kolonne.

I halvdelen (13) af de 26 opstillingskredse, hvor kandidaternes navne på stemmesedlen var opført i to kolonner, var reglen om, at kolonnerne skal adskilles fra hinanden med *meget* fede, lodrette streger (nærmest bjælker), ikke overholdt.

På stemmesedlen for Københavns Omegns 5. kreds, Hvidovre, Nordsjællands Storkreds, 4. kreds, Frederikssund, Fyns Storkreds, 6. kreds, Nyborg og Nordjyllands Storkreds, 4. kreds, Thisted var de kandidater, der var opstillet i de nævnte kredse for partier, der anvendte sideordnet opstilling, fejlagtigt anført med almindelige typer (i stedet for den korrekte anførelse med halvfede typer), bortset fra de respektive partiers nominerede kandidat i kredsen, der korrekt var anført øverst på stemmesedlen under de respektive partinavne med halvfede typer. I Nordjyllands Storkreds, 4. kreds, Thisted, var kandidaterne for I. Liberal Alliance dog som de eneste sideopstillede kandidater i kredsen alle anført korrekt med halvfede typer.

På stemmesedlerne for Nordsjællands Storkreds, 3. kreds, Hillerød er Det Konservative Folkeparti fejlagtigt angivet med lille k i »Konservative«.

På stemmesedlerne for Bornholms Storkreds, 1. kreds, Rønne, og 2. kreds, Aakirkeby, er B. Radikale Venstre opført med partiets tidligere navn: »Det Radikale Venstre«.

På stemmesedlerne for Østjyllands Storkreds, 6. kreds Randers Nord og 7. kreds Randers Syd er Ole Birk Olesen, kandidat for I. Liberal Alliance og nomineret i alle kredse i Østjyllands Storkreds, fejlagtigt anført nederst på stemmesedlen under I. Liberal Alliance (alfabetisk rækkefølge), hvor han rettelig burde være opført øverst på stemmesedlen. Der henvises i øvrigt til redegørelsen for valgbøgernes bemærkninger nedenfor i afsnit 2.5.

På stemmesedlerne for Sjællands Storkreds, 5. kreds, Fakse, og Sydjyllands Storkreds, 6. kreds, Varde er der anvendt en skrifttype, der gør det svært at se forskel på, om navnene på kandidaterne er anført med halvfede typer (hvilket viser, at de pågældende er opstillet i kredsen) eller almindelige typer.

På stemmesedlerne for Sjællands Storkreds, 5. kreds, Fakse, var teksten »Folketingsvalget 2011« endvidere angivet med en skriftstørrelse, der ikke adskilte sig væsentligt fra de øvrige typer på stemmesedlen, og teksten opfyldte efter ministeriets opfattelse således ikke kravet i bekendtgørelsens § 2, stk. 2, om, at ordet »Folketingsvalget« med tilføjelse af årstallet for valget skal angives med *store, fede typer*.

Endelig skal det generelt bemærkes, at der fortsat blandt valgbestyrelserne synes at herske en ikke ubetydelig variation i henseende til vurderingen af, hvornår en streg er »fed« henholdsvis »halvfed«. Disse begreber anvendes ved beskrivelsen af reglerne om udformning af stemmesedler til brug ved folketingsvalg, hvor de forskellige felter skal adskilles af streger i forskellige tykkelser. Stregtykkelser, der af nogle valgbestyrelser anvendes som halvfede streger, anvendes således af andre valgbestyrelser til fede streger. På nogle stemmesedler (5) er det endvidere svært at skelne mellem de forskellige stregtykkelser under henholdsvis partiangivelser, kandidater og til afgrænsning af partifelter, idet de anvendte stregtykkelser generelt er noget tynde og ikke adskiller sig væsentligt fra hinanden. Det var dog kun stemmesedlerne fra én enkelt kreds (Østjyllands Storkreds, 5. kreds, Djurs), der denne gang ikke opfyldte kravet om, at den øverste fede, vandrette streg, der adskiller vejledningsteksten fra det øverste partifelt på stemmesedlerne, skal være dobbelt så fed som de øvrige fede, vandrette streger (ved folketingsvalget i 2007 drejede det sig om stemmesedlerne for 25 opstillingskredse).

Ministeriet skal endelig generelt bemærke, at der ved dette valg er konstateret langt færre fejl i stemmesedlerne end ved folketingsvalget i 2007. De ovennævnte fejl har ingen konsekvenser for stemmeopgørelsen, herunder fordeling af partistemmer blandt de opstillede kandidater. De ovennævnte fejl vil dog indgå i ministeriets løbende overvejelser om en mere hensigtsmæssig vejledning af valgbestyrelserne om opsætning og fremstilling af stemmesedlerne.

2. Valgbøgerne

2.1. Indhold og udformning

Der er ikke foretaget ændringer af selve valgbogen i forhold til den valgbog, der blev benyttet ved folketingsvalget i 2007.

Alle valgbestyrelser benytter KMD A/S's valgopgørelses-system, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valgbog med bilag.

Alle valgbestyrelser har via KMD A/S's valgopgørelses-system elektronisk overført de dele af selve valgbogen, der kan overføres elektronisk, til ministeriet og Danmarks Statistik, tillige med bilaget indeholdende opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valgbogen til ministeriet og Danmarks Statistik med sikker e-post. Det nævnte bilag til valgbogen er alene indsendt elektronisk.

De indsendte eksemplarer af valgbøger på papir har alle været af tilfredsstillende kvalitet bortset fra, at der for nogle valgbøgers vedkommende er sket en forskydning af talrækkerne i forhold til de respektive kolonner, som tallene burde figurere under. Forholdet skyldes en fejl i KMD's valgssystem, som KMD er blevet gjort opmærksom på.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbog er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde konstateret, at dette var tilfældet.

Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden folketingsvalget i 2007 er reduceret fra 1.645 til 1.450 eller med 195.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret fejl vedrørende de anførte tal for antal stemmeberettigede og antal vælgere afmærket på valglisten samt så store differencer i stemmeseddelregnskabet, at regnskabet måtte være fejlbehæftet. De nævnte fejl har i alle tilfælde kunnet berigtiges eller forklares efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser med påfølgende indsendelse af rettelsesblade til de pågældende valgbøger. De største eksisterende ubalancer i stemmeseddelregnskaberne findes i Københavns Storkreds, hvor der i de fleste opstillingskredse var en afvigelse mellem antallet af stemmesedler før valghandlingen og antallet af stemmesedler efter valghandlingen på mellem 20 og 30 stemmesedler.

Ved gennemgangen af oplysningerne i valgbøgerne om årsagen til, at stemmesedler er erklæret ugyldige, har Danmarks Statistik foretaget en særlig kontrol af, hvorvidt ugyldighedsgrunden: *Kryds ud for ordene »Uden for partierne«*, jf. § 8 i bekendtgørelse nr. 650 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg, alene anvendes i de opstillingskredse, hvor denne ugyldighedsgrund kan forekomme, dvs. i tilfælde, hvor der er opstillet to eller flere kandidater uden for partierne i vedkommende storkreds. Dette var tilfældet i Københavns Storkreds (6 kandidater uden for partierne), Sjællands Storkreds (3 kandidater uden for partierne), Fyns Storkreds (2 kandidater uden for partierne), Sydjyllands Storkreds (2 kandidater uden for par-

tierne), Østjyllands Storkreds (2 kandidater uden for partierne) og Vestjyllands Storkreds (2 kandidater uden for partierne).

Denne kontrol viste, at nævnte ugyldighedsgrund forekom i 2 opstillingskredse (Nordjyllands Storkreds, 4. kreds, Thisted og 9. kreds, Aalborg Nord) i de tre storkredse, hvor der kun var opstillet én kandidat uden for partierne. Der var ikke opstillet nogen kandidater uden for partierne i Bornholms Storkreds.

Efter henvendelse til de pågældende to valgbestyrelser blev de pågældende ugyldige stemmesedler i det ene tilfælde ændret til at være gyldige stemmer for den pågældende kandidat uden for partierne (i alt 2 stemmesedler blev ændret fra at være ugyldige til at være gyldige), mens der i det andet tilfælde var tale om, at en stemmeseddel var registreret under en forkert ugyldighedsgrund.

De foretagne fordelinger af partistemmer i valgbøgerne er kontrolleret og fundet fejlfri.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgbogen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal eller lignende. Som et supplement til den talmæssige revision foretager Danmarks Statistik derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man – når den talmæssige revision er gennemført – gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen.

I forbindelse med folketingsvalget i 2001 tog ministeriet et informationsteknologisk analyseværktøj i brug (stemmeandelsafvigelsesindikatoren), der ved anvendelse af videregående statistiske metoder kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer. Dette værktøj er siden da blevet videreudviklet og er såvel ved Europa-Parlamentsvalgene i 2004 og 2009 som ved folketingsvalgene i 2005, 2007 og dette folketingsvalg i 2011 blevet benyttet til kontrol af de elektronisk modtagne oplysninger om de personlige stemmetal opgjort for de enkelte afstemningssteder/afstemningsområder. Ved denne kontrol blev det afdækket, at der på 30 ud af de i alt 1.450 afstemningssteder var anledning til at undersøge, om der for et eller flere partier kunne være sket ombytning af personlige stemmetal inden for det pågældende parti. Det drejer sig om følgende opstillingskredse og afstemningssteder:

1. Nordsjællands Storkreds 3. kreds, Hillerød, Helsingør, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.

2. Nordsjællands Storkreds 3. kreds, Hillerød, Mårumb, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti.

3. Nordsjællands Storkreds 4. kreds, Frederikssund, Melby Hallen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Radikale Venstre.

4. Sjællands Storkreds 1. kreds Lolland, Søllested, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti. Der henvises i øvrigt til klage over valget af 19. september 2011 fra Mikael Jensen.

5. Sjællands Storkreds 4. kreds, Næstved, Fensmark, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti.

6. Sjællands Storkreds 4. kreds, Næstved, Holme Olstrup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti.

7. Sjællands Storkreds 5. kreds, Faxe, Dalby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Radikale Venstre.

8. Sjællands Storkreds 6. kreds, Køge, Hyllinge-Lyndby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

9. Sjællands Storkreds 6. kreds, Køge, Borup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti.

10. Sjællands Storkreds 6. kreds, Køge, Hvalsø, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF – Socialistisk Folkeparti.

11. Sjællands Storkreds 6. kreds Køge, Kr. Såby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF – Socialistisk Folkeparti.

12. Sjællands Storkreds 8. kreds, Roskilde, Jyllinge, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.

13. Sjællands Storkreds 8. kreds, Roskilde, Trekroner, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF – Socialistisk Folkeparti.

14. Sjællands Storkreds 11. kreds, Ringsted, Jyderup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Radikale Venstre.

15. Sjællands Storkreds 11. kreds, Ringsted, Dianalund, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti.

16. Sjællands Storkreds 12. kreds, Slagelse, Antvorskov, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti.

17. Syddjyllands Storkreds 3. kreds, Tønder, Øster Højst, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti.

18. Syddjyllands Storkreds 3. kreds, Tønder, Toftlund, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.

19. Syddjyllands Storkreds 4. kreds, Esbjerg By, Nordby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

20. Syddjyllands Storkreds 11. kreds, Kolding Nord, Lunderskov/Nordrup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti.

21. Syddjyllands Storkreds 12. kreds, Kolding Syd, Vamdrup/Hjarup/Ødis, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti.

22. Syddjyllands Storkreds 13. kreds, Haderslev, Vojens Vest, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

23. Østjyllands Storkreds 5. kreds, Djurs, Allingåbro, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

24. Østjyllands Storkreds 5. kreds, Djurs, Mols, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

25. Østjyllands Storkreds 5. kreds, Djurs, Kolind, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti.

26. Østjyllands Storkreds 7. kreds, Randers Syd, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.

27. Vestjyllands Storkreds 1. kreds, Struer, Humlum, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

28. Vestjyllands Storkreds 3. kreds, Viborg Vest, Stoholm, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti.

29. Nordjyllands Storkreds 5. kreds, Himmerland, Veggerby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Radikale Venstre.

30. Nordjyllands Storkreds 6. kreds, Mariagerfjord, Vedum-Skelund, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for I. Liberal Alliance.

De pågældende valgbestyrelser blev bedt om at foretage en nærmere vurdering og/eller undersøgelse af, om der eventuelt kunne være sket ombytning af personlige stemmetal. De foretagne undersøgelser viste, at der i de tilfælde, der er nævnt ovenfor under 1), 2), 3), 4), 7), 12), 16), og 22), rent faktisk var sket ombytning eller forskydninger af personlige stemmetal (indtastningsfejl m.v.). I de tilfælde, der er nævnt under 5), 6), 8), 9), 10), 11), 13), 14), 15), 17), 18), 19), 20), 21), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 29) og 30), var tallene efter valgbestyrelsens vurdering/undersøgelse korrekte og kunne forklares ud fra særlige lokale forhold.

I de tilfælde, der er nævnt ovenfor under 7) og 16), førte valgbestyrelsens undersøgelse til, at der også blev konstateret fejl i det samlede antal partistemmer. Begge tilfælde hører under Sjællands Storkreds, og de berørte partier var A. Socialdemokratiet, B. Radikale Venstre, C. Det Konservative Folkeparti, O. Dansk Folkeparti, og V. Venstre, Danmarks Liberale Parti. Fejlene havde ingen betydning for mandatfordelingen.

I valgboogerne for de opstillingskredse, hvor der blev konstateret fejl, er de personlige stemmetal og eventuelt parti-

stemmetal blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen.

De fundne fejl har i intet tilfælde haft betydning for kandidatudvælgelsen, den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt eller stedfortræderrækkefølgen.

2.4. Lodtrækninger

I folketingsvalglovens § 73, stk. 5, 3. pkt., er det fastsat, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet foretager lodtrækning i de tilfælde, hvor to eller flere kandidater er lige berettiget til en partistemme.

Der var i alt 59 lodtrækningstilfælde af den type fordelt på 48 valgboøger. De pågældende valgboøger er af Danmarks Statistik berigtiget med lodtrækningens resultat. I intet tilfælde har lodtrækningens resultat haft betydning for kandidatudvælgelsen eller stedfortræderrækkefølgen.

Der var desuden lodtrækning om posten som 6. stedfortræder for F. SF- Socialistisk Folkeparti i Københavns Storkreds, da to kandidater efter tildelingen af partistemmer havde samme stemmetal.

Alle valgboøger indeholdt den foreskrevne markering af, at der forelå en lodtrækningssituation.

2.5. Bemærkninger i valgboøgerne

I 64 valgboøger er der gjort bemærkninger om valgets forberedelse, afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v. Blandt de tilførte bemærkninger til valgboøgerne skal Indenrigs- og Sundhedsministeriet særlig bemærke følgende:

Valgboøgerne for alle 9 opstillingskredse i Københavns Kommune (Københavns Storkreds, 1.-9. kreds), indeholder på side 83 en bemærkning om, at Københavns Kommune har oplevet stor succes med et nyt initiativ til rekruttering af frivillige vælgere som tilfornordnede vælgere for at imødegå det stigende problem med at udpege et tilstrækkeligt antal tilfornordnede vælgere fra partierne. De nævnte valgboøger indeholder samme sted endvidere bemærkning om, at der generelt har været et stort arbejdspress for de tilfornordnede vælgere som resultat af det ekstraordinært store antal brevstemmer afgivet i Københavns Kommune (36.538 i 2011 mod 12.400 i 2007).

Valgbogen for Københavns Storkreds, 2. kreds, Sundbyvester, indeholder på side 5 en bemærkning om, at Venstres Ungdom udøvede valgagitation i stemmerummene i kredsen ved at have lagt en protest mod betalingsringen i stemmerummene i form af et p-afgiftslignende girokort.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 7. kreds, Brønshøj, indeholder på side 5 en bemærkning om, at man på afstemningsstedet 7. kreds Nord (Tingbjerg) valgdagen igennem oplevede en mindre gruppe af personer, der opfordrede vælgere til at undlade at stemme. Valgbestyrelsen var løbende i dialog med den pågældende gruppe og med politiet. Der henvises i øvrigt til klage over valget af 21. september 2011 fra Yildiz Akdogan og Julie Skovsby.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 9. kreds, Vesterbro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der ved en fejl i to tilfælde muligvis er udleveret to stemmesedler til én vælger. I 9. kreds Midt var der endvidere lange køer ved to valgborde pga. u hensigtsmæssig vejregistrering (fordeling af vælgere mellem valgbordene).

Valgbogen for Københavns Storkreds, 10. kreds, Falkoner, indeholder på side 5 en bemærkning om, at valghandlingen først kunne starte kl. 9.06 pga. startvanskeligheder med den digitale valgliste.

I øvrigt indeholder valgboøgerne for alle kredse i Københavns og Frederiksberg Kommuner en bemærkning om, at der har været stor tilfredshed med den digitale valgliste.

I valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 6. kreds, Brøndby, er der dog meldt om en række mindre nedbrud i det digitale valglistesystem på et afstemningssted (Nørregårdshallen) samt et totalt nedbrud på et andet afstemningssted (Kulturhuset Brønøde) kl. ca. 11:45, hvor valgstyresformanden besluttede at overgå til fast bordvalg og papirbaseret valglistekontrol, hvilket blev implementeret i løbet af 15 minutter. Ved telefonisk kontakt til Brøndby Kommune er det endvidere oplyst, at der resten af dagen blev anvendt fast bordvalg i kombination med den digitale valgliste. Der henvises i øvrigt til klage over valget af 19. september 2011 fra Mikael Jensen.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 6. kreds, Brøndby, indeholder endvidere i et bilag til side 5 en bemærkning om, at en person rev en stemmeseddel itu og forlod afstemningsstedet i Ishøj i vrede, da vedkommende blev nægtet adgang til at ledsage sin handicappede søn i stemmerummet for at yde hjælp til stemmeafgivningen, uden at der også var en valgstyres eller tilfornordnet vælger til stede.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 7. kreds, Taastrup, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der har været udsendt valgkort med forkert adresse på afstemningsstedet, samt at skiltning ved det forkert anviste sted har vist sig at være utilstrækkelig. Endvidere har mange vælgere ikke modtaget brev fra borgerservice med angivelse af den korrekte adresse på afstemningsstedet.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 8. kreds, Ballerup, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to tilfornordnede vælgere efter valgstyres beslutning havde afhentet en stemme i hjemmet på valgdagen hos en vælger, der havde søgt om at brevstemme i hjemmet, men hvis ansøgning herom var bortkommet under postbesørgelsen. Ministeriet skal hertil bemærke, at ministeriet ved telefonisk kontakt til Ballerup Kommune om de nærmere omstændigheder vedrørende det nævnte forhold fik oplyst, at de to tilfornordnede vælgere bragte en stemmeseddel samt den mobile stemmekasse, der anvendes til nedlæggelse af »vognstemmer« afgivet umiddelbart uden for afstemningsstedet, hjem til den pågældende vælger, der boede to gader fra afstemningsstedet. Vælgeren udfyldte derpå stemmesedlen i sit eget hjem og lagde denne i den mobile stemmekasse, som herefter blev bragt tilbage til afstemningsstedet af de to tilfornordnede vælgere.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 2. kreds, Fredensborg, indeholder på et vedhæftet bilag til side 5 en bemærkning om tre tilfælde, hvor en vælger har fået udleveret to stemmesedler (1 tilfælde i Hørsholm og 2 tilfælde i Fredensborg). En tilsvarende bemærkning er gjort på side 83 i valgbogen for 5. kreds, Egedal, hvor en vælger i ét tilfælde har fået udleveret to stemmesedler.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 1. kreds, Lolland, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to vælgere gik samtidig ind i et stemmerum og udfyldte hver sin stemmeseddel. Stemmesedlerne blev herefter frataget de to vælgere, der blev tilbudt nye stemmesedler og mulighed for at stemme hver for sig, hvilket de imidlertid ikke ønskede. De pågældende afgav derfor ikke deres stemme.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 2. kreds, Guldborgsund, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der i Guldborgsund Kommune fejlagtigt har været opsat Indenrigs- og Sundhedsministeriets skema B (tiltænkt anmeldelsesmyndighederne som skabelon til brug ved kandidatanmeldelserne) i flere (fire) borgerservicecentre til brug ved brevstemmeafgivningen. Skemaet indeholdt bl.a. navne på nogle fiktive kandidater, der skulle illustrere udfyldelsen af Den Store Fortegnelse over kandidater over for anmeldelsesmyndighederne, men som af de pågældende borgerservicecentre fejlagtigt blev opfattet som egentlige, foreløbige kandidatfortegnelser. Endvidere var partiet Liberal Alliance i skemaet anført under sit tidligere partinavn og bogstavbetegnelse som »Y. Ny Alliance«. Der har været tale om ca. 250 brevstemmer, heraf 7 udenbys stemmer, der har været afgivet på de pågældende borgerservicecentre, hvor den forkerte fortegnelse var ophængt i perioden 26. august - 6. september 2011.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal hertil bemærke, at ministeriet blev kontaktet om det pågældende forhold den 8. september 2011. Indenrigs- og Sundhedsministeriet besluttede herefter, at en personlig brevstemme afgivet i Guldborgsund Kommune for én af de fiktive kandidater pga. de ovennævnte omstændigheder undtagelsesvist kunne tælle som en gyldig partistemme for de respektive partier, under hvilke de pågældende kandidater stod oplyst, forudsat, at den ikke var ugyldig af andre grunde, hvilket ministeriet meddelte den pågældende valgbestyrelse ved særskilt brev. Endvidere meddelte ministeriet samtlige valgbestyrelser i landet (af hensyn til de 7 udenbys brevstemmer, der var afgivet i perioden, men hvis hjemkommuner ikke kunne identificeres), at brevstemmer, der kun var påført den uofficielle bogstavbetegnelse Y, alene for dette folketingsvalg skulle regnes som en *gyldig* partistemme for I. Liberal Alliance forudsat, at den ikke var ugyldig af andre grunde.

Endvidere er der i valgbogen for Guldborgsundkredsen anført en bemærkning på side 4 (rettelig side 5) om, at afstemningsstedet Sundby på grund af sundhedsskadelige omstændigheder kl. 11.10 måtte flyttes på valgdagen fra Sundskolen til Sundkirkens Menighedsrådssal, som blev åbnet for stemmeafgivning kl. 13.30.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan hertil oplyse, at en enkelt vælger, der på grund af sin forestående udlandsrejse

ikke kunne vente på etablering af det alternative afstemningssted, efter samråd med ministeriet blev flyttet til valglisten for et andet afstemningssted i kredsen og fik lov til at afgive sin stemme dér. Endvidere kan ministeriet oplyse, at ministeriet vejledte kommunen om at foranstalte, at der blev posteret en eller flere af kommunens medarbejdere frem til kl. 20 i nærheden af indgangen til det evakuerede afstemningssted for at vejlede vælgere, der måtte henvende sig dér for at afgive deres stemme, om, at afstemningsstedet var flyttet samt baggrunden herfor, og endvidere kunne henvise vælgerne til det alternative afstemningssted. Endelig blev kommunen vejledt om, at vælgere, der måtte møde frem på det evakuerede afstemningssted kort før kl. 20, skulle gives mulighed for at afgive deres stemme på det nye afstemningssted, selvom klokken måtte passere 20, inden de pågældende vælgere nåede frem til det nye afstemningssted, samt at det nye afstemningssted i givet fald telefonisk skulle gøres opmærksom herpå.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 7. kreds, Greve, indeholder på side 5 en bemærkning om, at Greve Kommune forud for valgdagen havde modtaget et par henvendelser fra borgere, der havde fundet bunker med valgkort liggende på vejen. Borgerne havde efter eget udsagn samlet valgkortene op og delt dem ud til adressaterne. Omfanget af valgkort, der blev fundet, kendes ikke præcist. Indenrigs- og Sundhedsministeriet blev gjort bekendt med forholdet før valgdagen og meddelte kommunen, at valglisteførerne burde være ekstra påpasselige på valgdagen. Ministeriet tilrådede kommunen at instruere valglisteførerne om at spørge vælgerne om deres fødselsdato eller alder for at mindske risikoen for, at en person mødte op og uberettiget forsøgte at afgive stemme med en andens valgkort. Kommunen har endvidere oplyst, at postmesteren i Greve er blevet kontaktet vedrørende hændelsen.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 1. kreds, Odense Øst, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en person forsøgte at begå valgsvindel ved at stemme med kopi af valgkort. Forholdet er anmeldt til politiet.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 3. kreds, Odense Syd, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger havde taget sin voksne søn med ind i stemmerummet uden at vedkommende var udpeget som personlig hjælper. Da den tilfornordnede vælger trak forhænget til side for at standse stemmeafgivningen, kunne det konstateres, at sønnen var i færd med at sætte krydset på stemmesedlen for moderen. Valghandlingen blev afbrudt, og sønnen og vælgeren forlod afstemningsstedet uden at stemme. Valgstyreren inddrog stemmesedlen.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 5. kreds, Middelfart, indeholder på side 4 en bemærkning om, at Søndersø Rådhus natten til den 5. september 2011 blev ramt af brand, hvorved 121 brevstemmer gik tabt, heraf 110 afgivet på Bogense og Søndersø rådhus og 11 brevstemmer tilhørende andre kredse i landet (udenbys stemmer). Nordfyns Kommune rekvirerede herefter en liste over alle forespørgsler på udskrift af følgebrev til brevstemmeafgivning fra KMD A/S, som er leverandør af et følgebrevsudskrivningssystem til bl.a.

Nordfyns Kommune til brug ved brevstemmeafgivningen. Ved hjælp af denne liste lykkedes det kommunen at identificere de pågældende vælgere, hvis brevstemme var gået tabt, og de pågældende blev kontaktet telefonisk/skriftligt om hændelsen med besked om, at deres brevstemme var gået tabt, og de derfor måtte brevstemme igen. Endvidere har kommunen annonceret hændelsen vedrørende de tabte brevstemmer i Kommuneinformation, Ugeavisen Nordfyn og på kommunens hjemmeside.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 9. kreds, Vejle Syd, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to personer i to særskilte tilfælde forsøgte at afgive stemme med hhv. i det ene tilfælde personens mors og i det andet tilfælde personens fars valgkort, men i begge tilfælde blev de pågældende personer opdaget ved kontrol af fødselsdatoen.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 2. kreds, Aarhus Vest, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der blev konstateret valgagitation mod deltagelse i afstemningen uden for indgangen til valgstedet Globus 1. Agitationen gennemførtes af en mindre gruppe personer. Valgstyreformanden bad efter forudgående dialog de pågældende om at forlade afstemningsområdet, hvorefter de forlod afstemningsområdet og fortsatte agitationen udenfor på offentlig vej.

Ministeriet skal hertil bemærke, at valgstyrene efter folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., skal påse, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation i valglokalerne eller andre steder i umiddelbart tilknytning hertil. Der må derfor ikke uddeles propagandamateriale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f. eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde og lignende. Forbudet mod valgagitation kan i henhold til valglovgivningen ikke udstrækkes til at gælde på offentlig vej.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 6. kreds, Randers Nord indeholder i et bilag til side 4 en bemærkning om, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet kl. ca. 10.00 på valgdagen rettede telefonisk henvendelse til Randers Kommune for at gøre opmærksom på, at stemmesedlerne var fejlbehæftede for så vidt angik rækkefølgen af kandidaterne for I. Liberal Alliance. Den nominerede kandidat Ole Birk Olesen var fejlagtigt opført i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlen, hvilket bevirkede, at kandidaten i stedet for at stå øverst på stemmesedlen under partinavnet stod nederst på stemmesedlen for det pågældende parti. Fejlen blev efter samråd med ministeriet afhjulpet ved, at der straks blev fremstillet et særskilt opslag til ophængning i valglokalerne i tilknytning til opslagene over partier og kandidater samt i alle stemmerum med følgende tekst:

»Rettelse til stemmesedlen:

Kandidaterne i I. Liberal Alliance er ikke korrekt anført på stemmesedlen.

Ole Birk Olesen, der står som den nederste kandidat under Liberal Alliance, skulle have stået som den øverste kandidat.«

Ministeriet skal hertil bemærke, at den pågældende bemærkning kun er gjort i valgbogen for 6. kreds, Randers

Nord, men rettelig tillige burde være gjort i valgbogen for 7. kreds, Randers Syd, idet fejlen gjaldt begge kredses stemmesedler, som er fremstillet på den samme valgbestyrelses foranledning, og fejlen blev afhjulpet som beskrevet ovenfor på afstemningsstederne i begge kredse. Dette er telefonisk bekræftet ved kontakt til Randers Kommune.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 5. kreds, Silkeborg Nord, indeholder en bemærkning på side 5 om, at enkelte stemmesedler blev ødelagt på afstemningsstedet Kjellerup pga. meget fyldte stemmekasser og brug af en pind til at stoppe stemmesedlerne længere ned i stemmekassen med. Efter aftale med valgbestyrelsen blev stemmesedlerne tapet sammen og medtaget som gyldige stemmer.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 3. kreds, Brønderslev, indeholder en bemærkning på side 4 om, at der på nogle af stemmesedlerne blev konstateret en fejl fra trykkeriets side, idet der under I. Liberal Alliance ud for de to første kandidater var et mærke på nogle af stemmesedlerne. Valgbestyrelsen underrettede Indenrigs- og Sundhedsministeriet herom pr. mail og orienterede afstemningsstederne om, at de mærkede stemmesedler ikke måtte anvendes. Ministeriet skal hertil bemærke, at ministeriet over for valgbestyrelsen endvidere gav udtryk for den opfattelse, at såfremt der ved en fejl alligevel blev anvendt nogle af disse stemmesedler, skulle de medregnes som *gyldige* stemmesedler, med mindre de var ugyldige af andre grunde.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder endelig anledning til at bemærke, at der synes at være en stigning i antallet af episoder beskrevet i valgbøgerne og i henvendelserne fra afstemningsstederne til ministeriet på valgdagen, hvor der er tvivl om, hvorvidt en vælger skal nægtes adgang til at afgive sin stemme, fordi afstemningsstedet allerede er i besiddelse af vælgerens valgkort, og vælgeren derfor allerede er afmærket som havende afgivet sin stemme. Eksempelvis er der i valgbogen for Sjællands Storkreds, 3. kreds, Vordingborg, på side 5 gjort bemærkning om, at en vælger der oplyste, at han ikke havde modtaget valgkort, og af kommunen var blevet vejledt om at møde frem på afstemningsstedet med legitimation, blev nægtet at afgive sin stemme, da hans maskinelt udskrevne valgkort var modtaget af valglisteføreren og nummereret ved valgbordet. Den pågældende vælger fastholdt, at han ikke havde stemt, men blev efter samråd med Indenrigs- og Sundhedsministeriet nægtet adgang til at stemme og blev vejledt om klageret over valget. Det bemærkes, at den pågældende vælger ikke har indsendt en klage over valget. Ved dette valg er der i valgbøgerne beskrevet i alt 7 tilfælde, hvor der var tvivl om, hvorvidt en vælger allerede havde stemt på valgdagen.

Ministeriet kan hertil oplyse, at valgret ifølge folketingsvalglovens § 47 udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt sit valgkort, udskrives et valgkort. Vælgeren skal i øvrigt på *forespørgsel* give oplysning om navn, bopæl og fødselsdato. Endelig skal en vælgers identitet fastslås, hvis der er tvivl om denne, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor.

Efter ministeriets oplysninger er der på mange afstemningssteder tradition for som rutine altid at spørge vælgeren om dennes fødselsdato, når vælgeren fremlægger valgkortet, for at udføre en hurtig og nem kontrol af, at vælgeren er den, vedkommende giver sig ud for at være. Der stilles imidlertid ikke noget *krav* herom i loven, men det anføres som en *valgfri* mulighed, ligesom ministeriet heller ikke i sin vejledning om afholdelse af folketingsvalg gør nogen særskilt bemærkning herom. I takt med, at den digitale valgliste vinder større udbredelse (således er den ved dette valg anvendt i 43 ud af 98 kommuner, heraf anvendte 20 kommuner digitale valgliste på samtlige afstemningssteder i kommunen), er der forlydender om, at der selv på afstemningssteder, hvor der hidtil har været tradition for rutinemæssigt at spørge til vælgerens fødselsdato, i stigende grad er tendens til at fravige denne rutine, idet valglisteføreren i stedet synes at koncentrere sig om den tekniske funktionalitet af den digitale valgliste, herunder om scanneren aflæser valgkortet korrekt.

3. Kandidatfortegnelserne

Som bilag til valgboerne er vedlagt Den Store Fortegnelse over de opstillede kandidater i vedkommende valgkreds, som udarbejdes af vedkommende anmeldelsesmyndighed og sendes til valgbestyrelserne til brug for fremstilling af stemmesedler. Ministeriet skal henlede Folketingets opmærksomhed på, at det af fortegnelsen for Sjællands Storkreds fremgår, at én af de opstillede kandidater har adresse i udlandet. Det drejer det sig om en kandidat for B. Radikale Venstre. Den pågældende kandidat har ikke opnået valg. I tilfælde af, at den pågældende kandidat skal indkaldes som stedfortræder, opstår imidlertid spørgsmålet om, hvorvidt kandidaten på valgdagen opfyldte kravet om fast bopæl i riget som betingelse for valget og dermed valgbarhed. Det kan i denne forbindelse oplyses, at den pågældende kandidat var optaget på valglisten til valget den 15. september 2011 i medfør af reglerne om udlændsdanskeres valgret.

4. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgboerne er optalt i alt 34.307 ugyldige stemmesedler, heraf 22.815 blanke stemmesedler og 11.492 andre ugyldige stemmesedler.

Ugyldighedsprocenten – blanke og andre ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (antal) – blev 0,96. Ved valget i 2007 var ugyldighedsprocenten 0,69.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (antal) blev 0,64 mod 0,45 ved valget i 2007. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (antal) blev 0,32 mod 0,24 ved valget i 2007.

Af de i alt 34.307 ugyldige stemmesedler var 29.848 afgivet på afstemningsstedet (21.229 blanke, 8.619 andre ugyldige), mens 4.459 var ugyldige brevstemmesedler (1.586 blanke, 2.873 andre ugyldige). Målt i forhold til antal stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (3.301.430) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 0,90. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (278.245) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 1,6.

5. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgboerne er optalt i alt 1.927 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2007-valget udgjorde antallet af rettidigt modtagne, men ikke i betragtning tagne brevstemmer 1.889.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgboerne i alt 248 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved valget i 2007 var det tilsvarende antal for sent modtagne brevstemmer 71.

6. Fundne brevstemmer i opgangen hos domicilet for Københavns Borgerservice

Københavns Kommune har i en redegørelse af 21. september 2011 oplyst om et mindre antal brevstemmesedler (33), der er fundet på gulvet i en opgang, hvor Københavns Kommunes borgerservice har et administrationskontor, og hvortil Post Danmark efter aftale med kommunen har leveret de brevstemmer, der er afgivet af vælgere med bopæl i Københavns Kommune, som har brevstemt i en anden kommune i landet eller i udlandet.

Sagen blev omtalt i dagspressen den 20. september 2011 og foranledigede, at ministeriet samme dag anmodede Københavns Kommune om en redegørelse for forholdet med henblik på, at den kunne indgå i ministeriets redegørelse til Folketinget for gennemgangen af stemmesedlerne og valgboerne m.v. ved folketingsvalget den 15. september 2011. Forholdet er i øvrigt genstand for en *valgklage* indgivet af John Erik Wagner den 22. september 2011.

Ministeriet skal endvidere bemærke, at i henhold til reglerne i folketingsvalglovens § 66, stk. 3, kommer brevstemmer, der modtages efter afstemningens påbegyndelse kl. 9 på valgdagen, ikke i betragtning.

Ifølge folketingsvalglovens § 56 kan brevstemmeafgivning her i landet finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag (inkl. lørdag) inden valgdagen. Fristen er netop sat under hensyntagen til, at en brevstemme fremsendt med posten fra en anden kommune, et sygehus m.v. skal kunne nå at være kommunen i hænde, inden valghandlingen starter på valgdagen kl. 9.

Valglovgivningen indeholder derimod ikke nogen sidste frist for at afgive brevstemme på en dansk repræsentation eller hos en bemyndiget stemmemodtager i *udlandet*. Ministeriet meddeler derfor Udenrigsministeriet skriftligt på dagen for valgets udskrivelse, at det vil være hensigtsmæssigt, at vælgere, der henvender sig for at brevstemme på en dansk repræsentation i udlandet eller hos en bemyndiget stemmemodtager kort tid før afstemningsdagen, orienteres om, at brevstemmen bør afgives i så god tid forud for valgdagen, at den kan være sendt hjem og modtaget i vedkommende kommune, inden afstemningen går i gang kl. 9 på valgdagen. Samtidig oplyses Udenrigsministeriet om, at ingen vælger, der henvender sig for at afgive brevstemme før valgdagen,

kan afvises fra at afgive brevstemme, uanset at det ikke er sandsynligt, at brevstemmen kan nå hjem i tide.

De pågældende brevstemmer er ifølge Københavns Kommunes redegørelse postomdelt til kommunen lørdag den 17. september 2011 og er således først omdelt efter valget.

7. Afgivning af brevstemmer ved den danske ambassade i Seoul

I en redegørelse af 27. september 2011 fra Udenrigsministeriet redegøres for brevstemmeafgivning på ambassaden i Seoul. Redegørelsen er foranlediget af, at TV2 den 26. september 2011 bragte en artikel på sin hjemmeside tv2.dk, hvori det oplyses, at to personer med dansk indfødsret har brevstemt til folketingsvalget den 15. september 2011 på den danske ambassade i Seoul uden at blive afkrævet nogen form for legitimation. Der henvises til følgende artikel på tv2.dk: <http://valget.tv2.dk/article.php/id-44059582:dansker-jeg-brevstemte-uden-id.html?forside>.

Ifølge folketingsvalglovens § 61 skal vælgere, der ønsker at brevstemme, vise fornøden legitimation til brevstemmemodtageren. Herefter udleveres brevstemmematerialet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har anmodet Udenrigsministeriet om en redegørelse for, hvorledes brevstemmeafgivning til folketingsvalget den 15. september 2011 er gennemført på ambassaden, herunder om ambassaden kan be eller afkræfte, at personer med dansk indfødsret har brevstemt på ambassaden uden at blive afkrævet fornøden legitimation. Udenrigsministeriet har fremsendt den ønskede redegørelse den 27. september 2011.

8. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser vil få tilsendt et eksemplar af denne redegørelse tillige med oplysning om, at Betænkning og indstilling fra Udvalget til Prøvelse af Valgene kan ses på Folketingshjemmeside, når valget er godkendt.

B. Valgklager m.v.

1) Fra Mogens Pedersen, Vintervej 68, st. th., 8210 Aarhus V, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 13. september 2011, hvori Mogens Pedersen klager over, at Aarhus Kommune kun modtog brevstemmer indtil kl. 12 tirsdag den 13. september 2011, mens andre kommuner havde længere åbent.

Mogens Pedersen har anført, at tidsrummet for afgivning af brevstemmer bør være fastsat af Indenrigs- og Sundhedsministeriet og dermed ens for alle.

Aarhus Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 17. september 2011 oplyst, at sædvanlig åbningstid for borgerservicecentret på rådhuset på tirsdage er kl. 9-16. Dette var også tilfældet den 13. september 2011. Der blev lukket for adgangen til at brevstemme kl. 12 på rådhuset. Brevstemmeafgivningen fandt ikke sted i borgerservicecentrets ekspedition på rådhuset, men et andet sted på rådhuset, der var indrettet specielt til lejligheden. På de fem biblioteker i Aarhus Kommune, hvor der kunne brevstemmes, blev der ligeledes lukket for adgangen til at brevstemme kl. 12.

Aarhus Kommune har i tilknytning til klagen ønsket at gøre opmærksom på, at åbningstiderne for brevstemmemodtagelse i kommunerne fastsættes af de enkelte kommuner, og at åbningstiderne i kommunerne har vist sig at være meget forskellige. I Aarhus Kommune var åbningstiden for brevstemmeafgivning kl. 9-12 på den sidste brevstemmedag den 13. september 2011. Denne åbningstid var oplyst i annoncer i dagspressen og på kommunens hjemmeside. Ved fastsættelsen af åbningstiden den 13. september 2011 har Aarhus Kommune henholdt sig bl.a. til den information og instruks, kommunen har modtaget fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, hvor det i »Oversigt over tidsfristerne ved folketingsvalget torsdag den 15. september 2011« bl.a. fremgår, at »Folkeregistrene/borgerservicecentre skal mindst ét sted i kommunen holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer«. Kommunen har opfattet dette således, at åbningstiden denne dag ikke nødvendigvis skulle følge den normale åbningstid.

Aarhus Kommune har oplyst, at flere borgere efter afslutningen af brevstemmeafgivningen den 13. september 2011 har henvendt sig til kommunen og gjort opmærksom på, at de finder det uhensigtsmæssigt, at der er forskellige tidspunkter for afslutningen af brevstemmeafgivningen i landets kommuner, og at det ville være naturligt, at modtagelsen af brevstemmer også den sidste dag fulgte borgerservicecentrets normale åbningstid i Aarhus. Disse henvendelser har kommunen taget til efterretning, og henvendelserne vil indgå i den fremtidige planlægning.

Aarhus Kommune har videre oplyst, at det er kommunens ønske, at så få borgere som overhovedet muligt går forgæves for at brevstemme. Konkret indgår det i kommunens overvejelser ved kommende valg at lade åbningstiden for brevstemmeafgivning følge borgerservicecentrets normale åbningstid på den sidste dag. Ligeledes vil kommunen tage initiativ til i højere grad at koordinere og tydeliggøre kommunikationen til vælgerne med blandt andre borger.dk og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Det er Aarhus Kommunes holdning, at det vil være en god ide med fælles åbningstid for modtagelse af brevstemmer, i hvert fald den sidste dag.

Det fremgår af Aarhus Kommunes udtalelse, at fastsættelsen af åbningstiden til kl. 12 den 13. september 2011 var begrundet i hensynet til behandlingen af de indkomne brevstemmer, der i niveau forventedes at være ikke under 10.000. Det var et væsentligt hensyn at kunne videresende de indkomne brevstemmer til andre kommuner, således at de kunne være fremme på afstemningsstedet på valgdagen inden kl. 9. Kommunen har således ønsket at kunne afsende disse brevstemmer senest den 13. september 2011. Aarhus Kommune har til folketingsvalget modtaget mere end 17.000 brevstemmer. Der har således været et betydeligt pres på valgstyrene og de administrativt ansvarlige for at nå at gennemgå alle brevstemmer inden åbningen af afstemningsstederne. Aarhus Kommune modtog ca. 250 brevstemmer til kommunens 45 afstemningssteder om morgenen den 15. september 2011. Dette satte valgorganiseringen under et vist logistisk pres for at få disse brevstemmer frem til af-

stemningsstederne, især i betragtning af, at Post Danmark først kan udlevere posten kl. 7. Det er kommunens opfattelse, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis kommunerne sikrer, at brevstemmer til andre kommuner afsendes senest to hverdage før valgdagen.

Kommunen har i øvrigt oplyst, at et antal af de brevstemmer, der under stort tidspres blev fragtet gennem morgentrafikken til afstemningsstederne på valgdagen, var afsendt fra mindre nabokommuner, der havde længe åbent for brevstemmemodtagelse den 13. september 2011, og således først havde afsendt brevstemmerne den 14. september 2011.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det fremgår af § 53 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at enhver vælger, der er forhindret i at møde frem til afstemningen på valgdagen, kan brevstemme på ethvert folkeregister her i landet.

Ifølge lovens § 56 kan brevstemmeafgivning her i landet finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen.

Der er ikke i loven angivet noget tidspunkt eller tidsrum for afgivelse af brevstemmer den næstsidste søgnedag før valgdagen.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at de ovenfor nævnte bestemmelser skal forstås således, at vælgere kan brevstemme på ethvert folkeregister eller borgerservicecenter, hvor der kan brevstemmes, inden for folkeregisters/borgerservicecentrets almindelige åbningstid, herunder på den dag, hvor fristen for at brevstemme udløber.

I Danmark er der tradition for, at folketingsvalg afholdes om tirsdagen. Derfor tager Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) udgangspunkt i denne situation. Når det anføres i vejledningen, at folkeregistre/borgerservicecentre mindst et sted i kommunen skal holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer den sidste lørdag før valgdagen, selv om der normalt er lukket om lørdagen, er det således for at tage højde for den situation, at fristen (næstsidste søgnedag) sædvanligvis udløber på en lørdag, hvor de fleste borgerservicecentre har lukket.

Folketingsvalget den 15. september 2011 faldt på en torsdag. Fristen for afgivelse af brevstemmer udløb derfor på en tirsdag.

I det vejledningsbrev, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet udsendte til alle kommunalbestyrelser ved valgets udskrivelse den 26. august 2011, er det derfor anført, at folkeregistre/borgerservicecentre mindst ét sted i kommunen skal holde åbent for brevstemmeafgivning tirsdag den 13. september 2011 i mindst nogle timer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet er efterfølgende blevet opmærksomt på, at brevet kunne give anledning til den misforståelse, at tidsrummet for afgivelse af brevstemmer tirsdag den 13. september 2011 ikke behøvede at være længere end nogle timer, selv om kommunens borgerservicecenter i øvrigt har længere åbent om tirsdagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil på denne baggrund præcisere ministeriets generelle vejledning samt det vejledningsmateriale, som ministeriet sender til kommunalbestyrelserne ved udskrivelse af valg, således at det fremgår, at der den næstsidste søgnedag før valgdagen kan afgives brevstemmer i det tidsrum, hvor folkeregistre/borgerservicecentre normalt har åbent den pågældende ugedag eller – hvis fristen udløber en lørdag eller en dag, hvor borgerservicecentret normalt har lukket eller kun åbent i meget kort tid – i mindst nogle timer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil samtidig anføre i vejledningen, at kommunerne i forbindelse med et valg bør offentliggøre borgerservicecentrenes åbningstider på deres hjemmesider, således at borgerne kan orientere sig herom. Det bemærkes, at det er ministeriets indtryk, at dette allerede i meget vidt omfang sker.

Udvalget opfordrer Indenrigs- og Sundhedsministeriet til, at der til alle valg fastsættes ens lukketid i alle landets kommuner, for så vidt angår den sidst mulige dag for brevstemmeafgivning.

2) Fra Jens Brolev Marcussen, Tom Kristensens Vej 42, 2. th., 2300 København S, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 15. september 2011, hvori Jens Brolev Marcussen klager over, at ventetiden på valgaftenen ved afstemningsstedet Dyvekeskolen, Remisevej 16, 2300 København S, omkring kl. 19 var på en time, hvorfor han opgav at afgive sin stemme. Desuden har Jens Brolev Marcussen klaget over, at han skulle afgive sin stemme ved afstemningsstedet Dyvekeskolen og ikke ved afstemningsstedet Skolen på Islands Brygge, der ligger meget tæt på hans bopæl.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 19. september 2011 – efter indhentet redegørelse fra valgsekretæren på valgstedet Dyvekeskolen – oplyst, at det som anført af Jens Brolev Marcussen er korrekt, at der var lang kø og dermed ventetid på at afgive stemme i tidsrummet kl. 18.00-20.00. Valglokalet var indrettet i en gymnastiksal, som ligger en halv etage oppe, og trappen medfører et »flaskkehalsproblem«, som betød, at de vælgere, som endnu ikke var nået frem til lokalet, ikke kunne danne sig et overblik over ventetiden.

Det fremgår endvidere af udtalelsen, at problemet med køer før og efter normal arbejdstids ophør er tilbagevendende ved hvert valg, og at valgbestyrelsen har fokus på problemet. Der var således forsøgt at skabe mest mulig plads til kø i selve valglokalet, ligesom der var udstationeret tilforordnede vælgere til at styre køen og råbe de vælgere frem, som hørte til valgborde, hvor der ikke var kødannelse.

Endelig fremgår det af udtalelsen, at det fremover vil blive overvejet at opsætte flere stemmebokse og udvide bordantallet med yderligere ét valgbord.

Københavns Kommune har supplerende ved brev af 20. september 2011 oplyst, at Københavns Kommune har 54 afstemningssteder fordelt på 9 opstillingskredse. I forbindelse med en ændring af folketingsvalgloven, der trådte i kraft den 1. januar 2007, blev fordelingen af vælgere i de enkelte op-

stillingskredse fordelt efter roder og således, at de fleste vælgere havde nogenlunde lige langt til et afstemningssted. Grænsedragningen vil altid medføre, at nogle vælgere bor længere væk fra et afstemningssted end andre og vil synes, at det er urimeligt, når der ligger et andet afstemningssted meget tæt på deres bopæl.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i forhold til klagen over ventetid ved det afstemningssted, vælgeren var blevet tildelt, oplyse, at det følger af § 45, stk. 2, 1. pkt., i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. Kommunalbestyrelsen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, jf. lovens § 45, stk. 4.

Dette indebærer ifølge ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2011 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 7.7., side 36, bl.a., at kommunalbestyrelsen skal sørge for det nødvendige antal valgborde m.v. med den nødvendige bemanding. Der er ikke nærmere regler i loven om, hvor mange valgborde, stemmerum og stemmekasser der skal være på de enkelte afstemningssteder i forhold til antallet af vælgere ved afstemningsstederne. Det må kommunalbestyrelsen afgøre ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt på de enkelte afstemningssteder, og hvad der er muligt under hensyn til de pladmæssige forhold, og hvor mange tilfornødne vælgere der vil kunne udpeges. Det vil dog være hensigtsmæssigt at prøve at undgå, at der er mere end 1.500 vælgere pr. bord (valgliste), da dette normalt kan føre til kødannelse på visse tidspunkter under afstemningen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i forhold til den del af klagen, som vedrører tildeling af afstemningssted, oplyse, at det følger af § 9 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at hver kommune eller del af en kommune i en opstillingskreds er inddelt i afstemningsområder. En kommune kan dog udgøre ét afstemningsområde. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om oprettelse, ændring eller nedlæggelse af afstemningsområder. Det kan endvidere oplyses, at for hvert afstemningsområde er der ét afstemningssted.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da kommunen oplyser, at det vil blive overvejet at opsætte flere stemmebokse og at udvide bordantallet på det pågældende valgsted.

3) Fra Per Lönn-Christensen, Parmagade 14, 1. tv., 2300 København S, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 13. september 2011, hvori Per Lönn-Christensen klager over forholdene omkring brevstemmeafgivning på valgstedet Bibliotekshuset, Rodosvej 4, 2300 København S, den 13. september 2011.

Det fremgår af Per Lönn-Christensens brev, at han blev bedt om at udfylde følgebrevet i brevstemmematerialet, inden han havde afgivet sin stemme, hvilket han nægtede. Per Lönn-Christensen har desuden oplyst, at bibliotekaren vejledte om, at man kunne udfylde stemmesedlen med enten

partibogstav, partinavn, kandidatnavn eller alle tre dele, men at det af den blå stemmekuvert fremgår, at kun én af oplysningerne må angives på stemmesedlen. Endelig har Per Lönn-Christensen spurgt til, hvorvidt det er i overensstemmelse med reglerne, at yderkuverten, som indeholder stemmesedlen i den blå stemmekuvert, ikke blev forseglet.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 19. september 2011 – efter indhentet redegørelse fra valgstedet – anført, at der er afgivet korrekt vejledning om udfyldelse af brevstemmesedlen, idet det fremgår af folketingsvalglovens § 61, stk. 3, at der kan anføres navn eller bogstavbetegnelse for et parti, der har kandidater opstillet i den storkreds, hvor vælgeren er optaget på valglisten, og såfremt vælgeren ønsker at stemme på en bestemt kandidat, anføres navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavn eller partibogstav.

Herudover fremgår det af udtalelsen, at ingen stemmesedler er udgået fra valgstedet uden at være forseglede. Når vælgeren har stemt, er yderkuverterne blevet flyttet ind bag skrankeområdet og forseglet forsvarligt sammen med de øvrige kuverter.

Endelig er det anført i udtalelsen, at det er almindelig procedure i forbindelse med brevafstemning i Københavns Kommune, at følgebrevet underskrives af vælgeren, der derefter afgiver sin stemme, hvorefter stemmemodtageren underskriver følgebrevet og kuverten forsegles - i dette tilfælde efterfølgende bag skranken.

Ved en supplerende udtalelse fra Københavns Kommune af 21. september 2011 har kommunen korrigerende oplyst, at den almindelige procedure i forbindelse med brevafstemning rettelig er, at følgebrevet underskrives af vælgeren og stemmemodtageren, når vælgeren har afgivet sin stemme, hvorefter yderkuverten forsegles - i dette tilfælde efterfølgende bag skranken. Københavns Kommune har den 21. september 2011 telefonisk til ministeriet oplyst, at den i kommunens supplerende udtalelse af 19. september 2011 beskrevne procedure også blev fulgt i forbindelse med modtagelsen af Per Lönn-Christensens brevstemme.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det følger af § 60, stk. 1, 1. pkt., i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at brevstemmematerialet består af stemmeseddel, konvolut, følgebrev og yderkuvert.

Det fremgår endvidere af lovens § 61, stk. 1, at vælgere, der ønsker at brevstemme, skal vise fornøden legitimation til brevstemmemodtageren, hvorefter brevstemmematerialet, jf. § 60 udleveres. Ifølge § 61, stk. 2, skal der på stemmesedlen anføres navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har kandidater opstillet i den storkreds, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet i den pågældende storkreds, anføres navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavnet eller bogstavbetegnelsen. Det følger af ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2011 om afholdelse af folketingsvalg, side 45, afsnit 8.2.2. om den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning, at såfremt vælgeren ønsker

at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet i den pågældende storkreds, anfører vælgeren på stemmesedlen navnet på kandidaten, eventuelt sammen med partinavnet og/eller bogstavbetegnelsen.

Af den kuvert, hvori brevstemmen skal lægges i, fremgår:

»Mindst én af de tre rubrikker på stemmesedlen skal udfyldes. De skal altså skrive enten bogstav eller navn på det parti, som De vil stemme på, eller navnet på en bestemt kandidat.«

Ifølge lovens § 61, stk. 3, skal vælgeren udfylde stemmesedlen uden overværelse af andre og lægge den i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Konvolutten med stemmesedlen samt følgebrevet lægges i yderkuverten, der sendes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. På yderkuverten skal angives vælgerens navn, fødselsdato og bopæl, jf. lovens § 61, stk. 7.

Det følger af ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2011 om afholdelse af folketingsvalg, side 46, afsnit 8.2.2., at det, når den enkelte vælger er færdig med at stemme, vil være hensigtsmæssigt, at brevstemmen (yderkuvert med indhold) lægges ned i en særlig brevstemmekasse, mens vælgeren kan se det.

Ministeriet har bemærket sig, at den procedure for modtagelse af brevstemmer, som der er redegjort for i Københavns Kommunes supplerende udtalelse af 21. september 2011, er i overensstemmelse med lovens regler.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da den fulgte procedure er i overensstemmelse med reglerne. Udvalget opfordrer dog ministeriet til at overveje at præcisere den vejledning, som gives til personalet, som modtager brevstemmer, om vejledning af brevstemmeafgivere.

4) Fra Mads Hauptmann Larsen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 16. september 2011, hvori Mads Hauptmann Larsen klager over, at han blev nægtet at afgive sin stemme ved afstemningsstedet Amager Fælled Skole, Sundholmsvej 2a, 2300 København S, idet det blev anført, at han havde brevstemt til valget. Mads Hauptmann Larsen oplyser, at han ikke har brevstemt, men at afstemningsstedet ikke undersøgte forholdet nærmere. Mads Hauptmann Larsen oplyser herudover, at han ikke havde medbragt sit valgkort, da han troede, at det var bortkommet. Valgkortet blev dog fundet af Mads Hauptmann Larsen dagen efter valget.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 19. september 2011 – efter indhentet redegørelse fra valgsekretæren på afstemningsstedet – oplyst, at Mads Hauptmann Larsen ifølge det digitale brevstemmeregister havde brevstemt, hvilket også er blevet bekræftet i KMD's registreringssystem. Ved nærmere eftersyn af registreringen vurderer kommunen imidlertid, at det er sandsynligt, at Mads Hauptmann Larsen fejlagtigt er registreret som havende brevstemt, idet den næste vælger på listen står med identisk fødselsdato og samme fornavn.

Det fremgår endvidere af udtalelsen, at Mads Hauptmann Larsen mødte op på afstemningsstedet uden at medbringe sit valgkort, hvilket ifølge udtalelsen bestyrkede beslutningen om, at der ikke var grund til at formode, at systemet skulle tage fejl, hvorfor vælgeren blev afvist.

Af udtalelsen fremgår det desuden, at såfremt den fysiske brevstemme var forsøgt fremfundet, ville man have kunnet afgøre, om Mads Hauptmann Larsen havde brevstemt eller ej. På baggrund af de foran beskrevne forhold valgte valgsekretær og valgstyret imidlertid ikke at foretage sig yderligere på valgdagen.

Endelig fremgår det af udtalelsen, at afstemningsstedet er informeret om, at formalia siger, at man i tvivlstilfælde skal undersøge vælgerens forhold, blandt andet om vælgerens brevstemme opholder sig på valgstedet. Det blev ikke gjort, og det beklages meget af valgsekretær og valgstyret.

Københavns Kommune har i en supplerende udtalelse af 21. september 2011 oplyst, at alle gyldige stemmer efter fintællingen i Svanemøllehallen blev pakket i en container for sig. Alt øvrigt materiale blev henlagt usorteret i en anden container, da dette materiale normalt aldrig efterfølgende skal bruges. Det vil sige, at samtlige yderkuverter til brevstemmer (indeholdende følgebrevene) er blevet blandet sammen i en stor bunke med overskydende stemmesedler og diverse affald fra fintællingsbordene. Af udtalelsen fremgår det desuden, at det vil tage seks mand mange timer at undersøge materialet i containeren.

Københavns Kommune har herefter, ligeledes ved mail af 21. september 2011, oplyst, at kommunen ikke har iværksat en undersøgelse af containeren på grund af det meget store arbejde, det vil medføre. Kommunen har desuden anført, at kommunen i forbindelse med evaluering af valget og især fintællingen vil iværksætte en ændring af proceduren for pakning således, at alt materiale fra fintællingen pakkes ned kredsvis, så det kan findes frem i forbindelse med eventuelle klager.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 47 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om navn, bopæl og fødselsdato. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.

Det følger af ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2011 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 7.2. om den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivning, at valglisteføreren, inden stemmesedlen udleveres, må sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, må valglisteføreren

derfor undersøge, om vælgerens brevstemme eller valgkort er afleveret til afstemningsstedet. I særlige tilfælde kan det vise sig nødvendigt at undersøge, om en anden vælger ved en fejl har afleveret den pågældende vælgers valgkort.

Det følger af § 104, stk. 1., 1.pkt., i lov om valg til Folketinget, at valgbogen, afstemningsbøgerne, valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt øvrigt valgmateriale, som valgbestyrelsen har modtaget i forbindelse med folketingsvalg eller folkeafstemninger, opbevares af kommunalbestyrelsen. Herudover fremgår det af § 104, stk. 3, 1. pkt., at valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt brevstemmematerialet skal tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort.

Efter ministeriets opfattelse indebærer bestemmelsen, at det skal være praktisk muligt at fremfinde materiale, der knytter sig til enkeltpersoner i forbindelse med behandlingen af en valgklage.

Ministeriet har bemærket sig, at Københavns Kommune har informeret valgstedet om, hvordan man skal forholde sig i de tilfælde, hvor der er tvivl om, hvorvidt vælgeren allere-de har stemt, samt at valgstedet har beklaget det skete. Ministeriet har desuden bemærket sig, at Københavns Kommune har anført, at man ikke har iværksat en undersøgelse af containeren indeholdende blandt andet brevstemmematerialet, men at kommunen i forbindelse med evaluering af valget og især fintællingen vil iværksætte en ændring af proceduren for pakning således, at alt materiale fra fintællingen pakkes ned kredsvis, så det kan findes frem i forbindelse med eventuelle klager.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil overveje fremover i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg at præcisere over for kommunerne, at reglen i lovens § 104, stk. 3, indebærer, at det skal være praktisk muligt at fremfinde materiale, der knytter sig til enkeltpersoner i forbindelse med behandlingen af en valgklage.

Udvalget beklager, at stemmeafgivning blev nægtet. Udvalget bemærker, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil overveje at præcisere, at det skal være praktisk muligt at fremfinde materiale, der knytter sig til enkeltpersoner, både på valgstedet og efterfølgende ved behandlingen af en valgklage.

5) Fra Britta Pedersen, Njalsgade 50, 4. tv., 2300 København S, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 15. september 2011, hvori Britta Pedersen klager over ventetiden på afgivelse af stemme ved afstemningsstedet Skolen på Islands Brygge, Artillerivej 57, 2300 København S, valgbord nr. 5.

Det fremgår af Britta Pedersens e-mail, at hun efter 20 minutters venten fra ca. kl. 9.50 til kl. 10.10 og konstatering af yderligere lang tids ventetid opgav at afgive sin stemme. Det fremgår desuden af klagen, at der ikke var samme ventetid ved de øvrige valgborde på afstemningsstedet.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 19. september 2011 – efter indhentet redegørelse fra valgsekretæren på afstemningsstedet – oplyst, at det er korrekt, at der var lange køer på afstemningsstedet både om morgene-

nen og igen fra kl. 16.00 og frem til valgets afslutning. Især om eftermiddagen fordelte køerne sig skævt, så der var længst kø ved valgbord nr. 5 og 6.

Af udtalelsen fremgår det, at forklaringen herpå formentlig er demografi, da en stor del af vælgerne til valgbord nr. 6 kommer fra de nye områder på Islands Brygge. Ved valgbord nr. 5 var dette til en vis grad også gældende, men de tilforordnede ved dette bord var muligvis en anelse langsommere end de hurtigste borde.

Det fremgår endvidere af udtalelsen, at en ny idrætshal i tilknytning til skolen vil være færdigbygget til næste valg, hvilket vil give fysisk mere plads til afviklingen af valget. Derudover planlægges det, at afstemningsstedet ved næste valg overgår til digitale valglister, hvilket vil betyde en langt hurtigere afvikling af udleveringen af stemmesedler, samt at vælgerne løbende kan fordeles ensartet mellem bordene. Københavns Kommune oplyser således, at disse tiltag forhåbentligt vil betyde, at vælgere, der denne gang var udsat for lang ventetid, ikke får samme oplevelse ved næste valg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 45, stk. 2, 1. pkt., i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. Kommunalbestyrelsen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, jf. lovens § 45, stk. 4.

Dette indebærer ifølge ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2011 om afholdelse af folketingsvalg, side 36, afsnit 7.1., bl.a., at kommunalbestyrelsen skal sørge for det nødvendige antal valgborde m.v. med den nødvendige bemanding. Der er ikke nærmere regler i loven om, hvor mange valgborde, stemmerum og stemmekasser der skal være på de enkelte afstemningssteder i forhold til antallet af vælgere ved afstemningsstederne. Det må kommunalbestyrelsen afgøre ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt på de enkelte afstemningssteder, og hvad der er muligt under hensyn til de pladmæssige forhold, og hvor mange tilforordnede vælgere der vil kunne udpeges. Det vil dog være hensigtsmæssigt at prøve at undgå, at der er mere end 1.500 vælgere pr. bord (valgliste), da dette normalt kan føre til kødannelse på visse tidspunkter under afstemningen.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning og noterer, at forholdene på det pågældende valgsted vil blive forbedret.

6) Fra Keld Yding Sørensen, Apotekervej 14, 5700 Svendborg, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 11. september 2011 modtaget e-mail, hvori Keld Yding Sørensen klager over forholdene omkring brevstemmeafgivning i Varde Kommune mandag den 5. september 2011.

Det fremgår af Keld Yding Sørensens brev, at hans moder og dennes mand i forbindelse med afgivelse af brevstemme i Varde Kommune mandag den 5. september 2011 blev bedt om at afgive deres stemme i samme rum, hvor de stod ved

siden af hinanden ved samme bord. Det fremgår endvidere af brevet, at også en tredje dame kom ind i rummet under stemmeafgivningen.

Varde Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 19. september 2011 oplyst, at kommunen i forbindelse med modtagelsen af klagen har gennemgået den anvendte arbejdsgang til brevstemmeafgivelser forud for Folketingsvalget.

Varde Kommune har således oplyst, at brevstemmeafgivningen er foregået i kommunens borgerservicecenter og har været tilrettelagt således, at borgeren har henvendt sig ved et til formålet opstillet skrivebord, hvor vedkommende har fået udleveret stemmeseddel og herefter er blevet henvist til at afgive sin stemme i en af de i alt tre stemmebokse, som har været opstillet siden mandag efter valgudskrivelsen, dvs. siden mandag den 29. august 2011.

Det fremgår endvidere af udtalelsen, at borgeren efter at have afgivet sin stemme i boksen igen har skullet henvende sig ved skrivebordet, hvor vedkommende er blevet anmodet om at kvittere på følgebrevet. Efterfølgende er den lukkede kuvert med stemmeseddel og følgebrev lagt i kuvert og derpå i en lukket kasse til senere optælling og evt. videresendelse.

Varde Kommune har endelig oplyst, at alle har skullet brevstemme efter ovenstående procedure, og at Keld Yding Sørensens moder og dennes mand eventuelt har misforstået formålet med underskriften af følgebrevet, som ikke kan foregå andre steder end foran en medarbejder i kommunens borgerservice.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det følger af § 61, stk. 3, 1. pkt., i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at vælgeren ved brevstemmeafgivning skal udfylde stemmesedlen, uden at andre overværer det, og dermed uden at andre kan se, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren har stemt på. I lovens § 61, stk. 3, 2. pkt., er det endvidere fastsat, at vælgeren derefter skal udfylde følgebrevet og underskrive dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen.

Udtalelsen fra Varde Kommune om proceduren for brevstemmeafgivningen på borgerservicecenteret giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da procedurerne for brevstemmeafgivning er blevet fulgt.

7) Fra Ole Lebech Sørensen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 13. september 2011, hvori Ole Lebech Sørensen klager over, at Aarhus Kommune kun modtog brevstemmer indtil kl. 12 den 13. september 2011, mens andre kommuner havde længere åbent.

Efter at der var sket høring af Aarhus Kommune har Ole Lebech Sørensen i e-mail af 19. september 2011 oplyst, at hans klage ikke er rettet mod Aarhus Kommune, men mod den information om brevstemmeafgivning, der fremgår af www.borger.dk og Indenrigs- og Sundhedsministeriets hjemmeside, som begge efter Ole Lebech Sørensens opfat-

telse efterlader det indtryk, at man kan brevstemme i borgerservicecenterets åbningstid.

Aarhus Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 17. september 2011 oplyst, at sædvanlig åbningstid for borgerservicecentret på rådhuset på tirsdage er kl. 9-16. Dette var også tilfældet den 13. september 2011. Der blev lukket for adgangen til at brevstemme kl. 12 på rådhuset. Brevstemmeafgivningen fandt ikke sted i borgerservicecentrets ekspedition på rådhuset, men et andet sted på rådhuset, der var indrettet specielt til lejligheden. På de fem biblioteker i Aarhus Kommune, hvor der kunne brevstemmes, blev der ligeledes lukket for adgangen til at brevstemme kl. 12.

Aarhus Kommune har i tilknytning til klagen ønsket at gøre opmærksom på, at åbningstiderne for brevstemmemodtagelse i kommunerne fastsættes af de enkelte kommuner, og at åbningstiderne i kommunerne har vist sig at være meget forskellige. I Aarhus Kommune var åbningstiden for brevstemmeafgivning kl. 9-12 på den sidste brevstemmedag den 13. september 2011. Denne åbningstid var oplyst i annoncer i dagspressen og på kommunens hjemmeside. Ved fastsættelsen af åbningstiden den 13. september 2011 har Aarhus Kommune henholdt sig bl.a. til den information og instruks, kommunen har modtaget fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, hvor det i »Oversigt over tidsfristerne ved folketingsvalget torsdag den 15. september 2011« bl.a. fremgår, at »Folkeregistrene/borgerservicecentre skal mindst ét sted i kommunen holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer«. Kommunen har opfattet dette således, at åbningstiden denne dag ikke nødvendigvis skulle følge den normale åbningstid.

Aarhus Kommune har oplyst, at flere borgere efter afslutningen af brevstemmeafgivningen den 13. september 2011 har henvendt sig til kommunen og gjort opmærksom på, at de finder det u hensigtsmæssigt, at der er forskellige tidspunkter for afslutningen af brevstemmeafgivningen i landets kommuner, og at det ville være naturligt, at modtagelsen af brevstemmer også den sidste dag fulgte borgerservicecenterets normale åbningstid i Aarhus. Disse henvendelser har kommunen taget til efterretning, og henvendelserne vil indgå i den fremtidige planlægning.

Aarhus Kommune har videre oplyst, at det er kommunens ønske, at så få borgere som overhovedet muligt går forgæves for at brevstemme. Konkret indgår det i kommunens overvejelser ved kommende valg at lade åbningstiden for brevstemmeafgivning følge borgerservicecentrets normale åbningstid på den sidste dag. Ligeledes vil kommunen tage initiativ til i højere grad at koordinere og tydeliggøre kommunikationen til vælgerne med blandt andre borger.dk og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Det er Aarhus Kommunes holdning, at det vil være en god ide med fælles åbningstid for modtagelse af brevstemmer, i hvert fald den sidste dag.

Det fremgår af Aarhus Kommunes udtalelse, at fastsættelsen af åbningstiden til kl. 12 den 13. september 2011 var begrundet i hensynet til behandlingen af de indkomne brevstemmer, der i niveau forventedes at være ikke under 10.000. Det var et væsentligt hensyn at kunne videresende

de indkomne brevstemmer til andre kommuner, således at de kunne være fremme på afstemningsstedet på valgdagen inden kl. 9. Kommunen har således ønsket at kunne afsende disse brevstemmer senest den 13. september 2011. Aarhus Kommune har til folketingsvalget modtaget mere end 17.000 brevstemmer. Der har således været et betydeligt pres på valgstyrene og de administrativt ansvarlige for at nå at gennemgå alle brevstemmer inden åbningen af afstemningsstederne. Aarhus Kommune modtog ca. 250 brevstemmer til kommunens 45 afstemningssteder om morgenen den 15. september 2011. Dette satte valgorganiseringen under et vist logistisk pres for at få disse brevstemmer frem til afstemningsstederne, især i betragtning af, at Post Danmark først kan udlevere posten kl. 7. Det er kommunens opfattelse, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis kommunerne sikrer, at brevstemmer til andre kommuner afsendes senest to hverdage før valgdagen.

Kommunen har i øvrigt oplyst, at et antal af de brevstemmer, der under stort tidspres blev fragtet gennem morgentrafikken til afstemningsstederne på valgdagen, var afsendt fra mindre nabokommuner, der havde længe åbent for brevstemmemodtagelse den 13. september 2011, og således først havde afsendt brevstemmerne den 14. september 2011.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det fremgår af § 53 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at enhver vælger, der er forhindret i at møde frem til afstemningen på valgdagen, kan brevstemme på ethvert folkerregister her i landet.

Ifølge lovens § 56 kan brevstemmeafgivning her i landet finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen.

Der er ikke i loven angivet noget tidspunkt eller tidsrum for afgivelse af brevstemmer den næstsidste søgnedag før valgdagen.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at de ovenfor nævnte bestemmelser skal forstås således, at vælgerne kan brevstemme på ethvert folkerregister eller borgerservicecenter, hvor der kan brevstemmes, inden for folkeredirets/borgerservicecentrets almindelige åbningstid, herunder på den dag, hvor fristen for at brevstemme udløber.

I Danmark er der tradition for, at folketingsvalg afholdes om tirsdagen. Derfor tager Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) udgangspunkt i denne situation. Når det anføres i vejledningen, at folkeredirets/borgerservicecentre mindst ét sted i kommunen skal holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer den sidste lørdag før valgdagen, selv om der normalt er lukket om lørdagen, er det således for at tage højde for den situation, at fristen (næstsidste søgnedag) sædvanligvis udløber på en lørdag, hvor de fleste borgerservicecentre har lukket.

Folketingsvalget den 15. september 2011 faldt på en torsdag. Fristen for afgivelse af brevstemmer udløb derfor på en tirsdag.

I det vejledningsbrev, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet udsendte til alle kommunalbestyrelser ved valgets ud-

skrivelse den 26. august 2011, er det derfor anført, at folkeredirets/borgerservicecentre mindst ét sted i kommunen skal holde åbent for brevstemmeafgivning tirsdag den 13. september 2011 i mindst nogle timer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet er efterfølgende blevet opmærksomt på, at brevet kunne give anledning til den misforståelse, at tidsrummet for afgivelse af brevstemmer tirsdag den 13. september 2011 ikke behøvede at være længere end nogle timer, selv om kommunens borgerservicecenter i øvrigt har længere åbent om tirsdagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil på denne baggrund præcisere ministeriets generelle vejledning samt det vejledningsmateriale, som ministeriet sender til kommunalbestyrelserne ved udskrivelse af valg, således at det fremgår, at der den næstsidste søgnedag før valgdagen kan afgives brevstemmer i det tidsrum, hvor folkeredirets/borgerservicecentre normalt har åbent den pågældende ugedag eller – hvis fristen udløber en lørdag eller en dag, hvor borgerservicecentret normalt har lukket eller kun åbent i meget kort tid – i mindst nogle timer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil samtidig anføre i vejledningen, at kommunerne i forbindelse med et valg bør offentliggøre borgerservicecentrenes åbningstider på deres hjemmesider, således at borgerne kan orientere sig herom. Det bemærkes, at det er ministeriets indtryk, at dette allerede i meget vidt omfang sker.

Udvalget opfordrer Indenrigs- og Sundhedsministeriet til, at der til alle valg fastsættes ens lukketid i alle landets kommuner, for så vidt angår den sidst mulige dag for brevstemmeafgivning.

8) Fra Tanja Dige Christensen, Digmansvej 6, 1., 9400 Nørresundby, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mails af 13. september 2011. Ministeriet har forstået Tanja Dige Christensens henvendelser som en klage over, at det i Aalborg Kommune ikke var muligt at brevstemme denne dag efter kl. 13.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vejledte samme dag Tanja Dige Christensen, således som det fremgår af den vedhæftede korrespondance.

Aalborg Kommune har i sin udtalelse af 19. september 2011 oplyst, at borgerservicecentret i Aalborg Kommune sædvanligvis har åbent om tirsdagen til kl. 14.30.

Tirsdag den 13. september 2011 blev der lukket for aflevering af brevstemmer kl. 13.00. Borgerservicecentret fortsatte den pågældende dag sin åbningstid frem til kl. 14.30.

Aalborg Kommune har oplyst, at kommunen i forbindelse med beslutningen om at lukke kl. 13.00 har konstateret, at det af folketingsvalglovens § 56 fremgår, at brevstemmeafgivning kan finde sted de sidste tre uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen. I vejledning om afholdelse af folketingsvalg og i »Oversigt over tidsfristerne ved folketingsvalget torsdag den 15. september 2011« af 26. august 2011 fremgår, at folkeredirets/borgerservicecentre mindst ét sted i kommunen skal »holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer«.

Tirsdag den 13. september 2011 har der været mulighed for at brevstemme mellem kl. 09.30 og 13.00, og der har således været åbent i nogle timer den pågældende dag.

Kommunen har anført, at det af print fra Aalborg Kommunes hjemmeside fremgår, at der er blevet oplyst om lukningen kl. 13.00, ligesom det også er bekendtgjort via den folder, som også er vedhæftet.

Ud over borgerservicecentret har der været mulighed for at stemme på kommunens biblioteker samt i bogbusserne.

Aalborg Kommune oplyser desuden, at Tanja Dige Christensen har meldt flytning via digital flytning, og at man der automatisk får besked på første side, at såfremt flyttedato eller anmeldelsesdato er efter d. 31. august 2011 skal man enten stemme på sit gamle valgsted eller brevstemme.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det fremgår af § 53 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at enhver vælger, der er forhindret i at møde frem til afstemningen på valgdagen, kan brevstemme på ethvert folkeregister her i landet.

Ifølge lovens § 56 kan brevstemmeafgivning her i landet finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen.

Der er ikke i loven angivet noget tidspunkt eller tidsrum for afgivelse af brevstemmer den næstsidste søgnedag før valgdagen.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at de ovenfor nævnte bestemmelser skal forstås således, at vælgere kan brevstemme på ethvert folkeregister eller borgerservicecenter, hvor der kan brevstemmes, inden for folkeregisters/borgerservicecentrets almindelige åbningstid, herunder på den dag, hvor fristen for at brevstemme udløber.

I Danmark er der tradition for, at folketingsvalg afholdes om tirsdagen. Derfor tager Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) udgangspunkt i denne situation. Når det anføres i vejledningen, at folkeregistre/borgerservicecentre mindst et sted i kommunen skal holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer den sidste lørdag før valgdagen, selv om der normalt er lukket om lørdagen, er det således for at tage højde for den situation, at fristen (næstsidste søgnedag) sædvanligvis udløber på en lørdag, hvor de fleste borgerservicecentre har lukket.

Folketingsvalget den 15. september 2011 faldt på en torsdag. Fristen for afgivelse af brevstemmer udløb derfor på en tirsdag.

I det vejledningsbrev, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet udsendte til alle kommunalbestyrelser ved valgets udskrivelse den 26. august 2011, er det derfor anført, at folkeregistre/borgerservicecentre mindst ét sted i kommunen skal holde åbent for brevstemmeafgivning tirsdag den 13. september 2011 i mindst nogle timer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet er efterfølgende blevet opmærksomt på, at brevet kunne give anledning til den misforståelse, at tidsrummet for afgivelse af brevstemmer tirsdag den 13. september 2011 ikke behøvede at være længere

end nogle timer, selv om kommunens borgerservicecenter i øvrigt har længere åbent om tirsdagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil på denne baggrund præcisere ministeriets generelle vejledning samt det vejledningsmateriale, som ministeriet sender til kommunalbestyrelserne ved udskrivelse af valg, således at det fremgår, at der den næstsidste søgnedag før valgdagen kan afgives brevstemmer i det tidsrum, hvor folkeregistre/borgerservicecentre normalt har åbent den pågældende ugedag eller – hvis fristen udløber en lørdag eller en dag, hvor borgerservicecentret normalt har lukket eller kun åbent i meget kort tid – i mindst nogle timer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil samtidig anføre i vejledningen, at kommunerne i forbindelse med et valg bør offentliggøre borgerservicecentrenes åbningstider på deres hjemmesider, således at borgerne kan orientere sig herom. Det bemærkes, at det er ministeriets indtryk, at dette allerede i meget vidt omfang sker.

Udvalget opfordrer Indenrigs- og Sundhedsministeriet til, at der til alle valg fastsættes ens lukketid i alle landets kommuner, for så vidt angår den sidst mulige dag for brevstemmeafgivning.

9) Fra Rasmus Alø Andersen, Acacievej 46, 4600 Køge, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 15. september 2011. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har forstået henvendelsen således, at Rasmus Alø Andersen klager over, at han ikke fik mulighed for at overvære stemmeoptællingen i Strøbyhallen i Stevns Kommune.

Stevns Kommune har i anledning af klagen i en udtalelse af 19. september 2011 oplyst, at kommunens centrale valgsekretariat fra valgstyrene ved Strøbyhallen har fået oplyst følgende hændelsesforløb:

Under optælling af stemmesedlerne trådte Rasmus Alø Andersen ind i stemmelokalet tæt ved det område, hvor stemmeoptællingen var i fuld gang. Rasmus Alø Andersen kom angiveligt direkte fra sportsaktiviteter andetsteds i hallen. Rasmus bad om at få en navngiven valgstyrrer i tale, hvilket ikke kunne lade sig gøre, idet pågældende valgstyrrer var travlt optaget med stemmeoptælling. Valgstyrrerne var ikke vidende om, hvad Rasmus Alø Andersen ønskede at tale med den navngivne valgstyrrer om. Valgstyrrerne bad ham om at forlade lokalet angiveligt med oplysning om, at der ikke var offentlig adgang, mens stemmeoptællingen foregik. Efter en kort samtale med valgstyrrerformanden forlod Rasmus Alø Andersen lokalet, og stemmeoptællingen fortsatte.

Stevns Kommune har oplyst, at som hændelsesforløbet er beskrevet, må det konstateres, at der er sket en beklagelig fejl, idet stemmeoptællingen i henhold til folketingsvalglovens § 68, stk. 1, netop er offentlig. Valgstyrrerne burde have henvist Rasmus Alø Andersen til at opholde sig i behørig afstand fra optællingsområdet, men stadig i samme lokale, således at han fik mulighed for overvære optællingen uden at gribe forstyrrende ind i optællingsarbejdet.

For at undgå lignende situationer fremover vil kommunens centrale valgsekretariat over for alle valgstyrrer og tilfornødne vælgere indskærpe reglen i folketingsvalglovens

§ 68, stk. 1, således at vælgere, der måtte ønske det, får mulighed for at overvære stemmeoptællingen. I praksis vil det ske i form af indarbejdelse af et særskilt afsnit i den vejledning, valgsekretariatet udarbejder i forbindelse med alle valg og afstemninger.

Stevns Kommune har bemærket, at kommunen aldrig ved tidligere valg og/eller afstemninger har været ude for en lignende situation.

Til belysning af stemmelokalets indretning har kommunen fremsendt plantegning af Strøbyhallen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det følger af § 68, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at stemmeoptællingen på afstemningsstedet er offentlig. En tilsvarende regel findes i § 72, stk. 1, for fintællingen i opstillingskredsen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har bemærket sig, at Stevns Kommune har beklaget den skete fejl, og at kommunen vil tage skridt til at sikre, at fejlen ikke gentager sig ved kommende valg.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da kommunen har beklaget den skete fejl, og da der vil blive taget skridt til at sikre, at fejlen ikke gentager sig.

10) Fra Annemette Bendtsen og Chris von Ahnen, Konga Boställe 1285, 26876 Kågeröd, Sverige har Indenrigs- og Sundhedsministeriet via Folketinget modtaget brev af 28. august 2011, hvori Annemette Bendtsen og Chris von Ahnen klager over, at de som personer med dansk indfødsret med arbejde i Danmark, men med fast bopæl i Sverige, ikke kan optages på valglisten til folketingsvalg, og at de dermed ikke har kunnet afgive stemme til folketingsvalget den 15. september 2011.

Det fremgår af brevet, at Annemette Bendtsen og Chris von Ahnen begge er ansat som statstjenestemænd og er skattepligtige i Danmark af deres lønindtægter. Det fremgår endvidere, at Annemette Bendtsen og Chris von Ahnen ikke finder, at de danske regler for udlandsdanskernes valgret til Folketinget er forenelige med EU-retten og den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

1. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan om reglerne for valgret til Folketinget oplyse, at det efter grundlovens § 29, stk. 1, bl.a. er en betingelse for at have valgret til Folketinget, at man har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret (18 år siden 1978) og i øvrigt ikke er under værgeomål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgeomålslovens § 6 (tidligere kaldt »umyndiggjort«). Grundlovens § 29, stk. 1, indeholder herudover et krav om *fast bopæl i riget* som betingelse for valgret til Folketinget.

De nærmere regler herom følger af § 2 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011). Disse regler blev senest ændret ved lov nr. 438 af 9. juni 2004 i overensstemmelse med anbefalingerne fra det af indenrigs- og sundhedsministeren og justitsministeren nedsatte Valgretsudvalg med deltagelse af statsretsekspert. Valgretsudvalget havde fået til opgave at undersøge mulighederne for, hvorledes kredsen af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, i vi-

dest muligt omfang kunne udvides inden for rammerne af grundloven. Valgretsudvalget afgav i oktober 2003 sin betænkning vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold (betænkning nr. 1432/2003).

De nu gældende regler i folketingsvalglovens § 2 er sålydende:

»§ 2. Personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, anses for at have fast bopæl i riget.

Stk. 2. Følgende personer, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, anses ligeledes for at have fast bopæl i riget:

1) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening.

2) Personer, der opholder sig i udlandet som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem.

3) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet af en dansk hjælpeorganisation.

4) Personer, der opholder sig i udlandet i uddannelsesøjemed.

5) Personer, der opholder sig i udlandet af helbredsmæssige grunde.

6) Personer, der opholder sig i udlandet, og som i henseende til tilknytningen til riget ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5.

Stk. 3. Personer, der opholder sig i udlandet, anses ligeledes for at have fast bopæl i riget, såfremt de agter at vende tilbage til riget inden for 2 år efter udrejsen.

Stk. 4. En person, der samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af stk. 1, 2 eller 3, anses for at have fast bopæl i riget, såfremt de pågældende to samlevende

1) har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller

2) opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.«

Efter folketingsvalglovens § 16, stk. 2, kan vælgere, der har haft bopæl i udlandet i mere end 4 år, eller hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt vælgeren er omfattet af lovens § 2, kun optages på valglisten, hvis det af indenrigs- og sundhedsministeren nedsatte Valgnævn anser betingelserne i lovens § 2 for at være opfyldt.

Valgnævnet har ved afgørelser af henholdsvis 30. august 2011 og 7. september 2011 meddelt Annemette Bendtsen og Chris von Ahnen, at Valgnævnet efter en konkret vurdering ikke har fundet grundlag for at henføre de pågældende til en af de persongrupper, der opregnet i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, herunder § 2, stk. 2, nr. 6.

2. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan om foreneligheden mellem bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, og EU-retten oplyse, at spørgsmålet om EU-medholdeligheden af den danske grundlovs krav om fast bopæl i Danmark som betingelse for valgret til Folketinget er behandlet i Valgretsudvalgets betænkning, kapitel 4.2., side 154 ff. Valgretsud-

valget konkluderer, at grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget ikke kan anses for at være i strid med EU-retten.

Justitsministeriet har endvidere efterfølgende over for Folketinget i forbindelse med besvarelsen af en række folketingssspørgsmål redegjort for den danske valglovgivnings forhold til EU-retten. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan henvise til besvarelse af 7. april 2004 på folketingssspørgsmål nr. S 2616 af 5. marts 2004 og i endelig besvarelse af 23. oktober 2008 på Kommunaludvalgets spørgsmål nr. 160, stillet den 3. september 2008 (KOU Alm. Del). I begge besvarelser konkluderer Justitsministeriet, at den danske folketingsvalglovgivning ikke er i strid med EU-retten.

3. For så vidt angår spørgsmålet om foreneligheden mellem bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyse, at dette spørgsmål også har været behandlet af Valgretsudvalget i sin betænkning, kapitel 4.1., side 149 ff. Valgretsudvalget konkluderer, at grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget ikke kan anses for at være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herunder artikel 3 i 1. tillægsprotokol af 20. marts 1952 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som forpligter medlemsstaterne til med passende mellemrum at afholde frie og hemmelige valg.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

11) Fra Brøndby Kommune har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget brev, som Mikael Jensen, Albjergparken 47, 2. th., 2660 Brøndby Strand, afleverede på afstemningsstedet Kulturhuset Brønden den 15. september 2011.

Mikael Jensen klager over, at der i Brøndby Kommune er anvendt elektroniske valglisten i forbindelse med folketingsvalget.

Mikael Jensen har i brevet anført, at enhver form for elektronisk/digital informationsoverførsel i enhver henseende er undergravende for hans tillid til en sober valghandling. Denne holdning blev bekræftet, idet Mikael Jensen stod i kø i mere end en halv time, da han skulle afgive sin stemme.

Mikael Jensen har oplyst, at han blev bedt om at skifte kø tre gange, og at de tilfornede vælgere ikke havde overblik eller kompetence til at sørge for en tillidsskabende atmosfære i forbindelse med, at de elektroniske valglisten gik ned.

Da Mikael Jensen over for en tilfornede vælgere gav udtryk for sin usikkerhed ved brug af elektroniske valglisten, svarede vedkommende ifølge Mikael Jensen, at de elektroniske valglisten kun er lokale og ikke kører over internettet.

Mens Mikael Jensen stod og skrev sin klage, overhørte han ifølge det oplyste flere tilfornedes udsagn med reference til nedbruddet om, at »nettet« er gået ned, »jeg har ikke længere overblik over valgprocenten« og »måske er det pc'erne«.

To medarbejdere sad ifølge Mikael Jensen i et hjørne med en stabil valgkort, som de skulle scanne senere, »når der bliver mere ro«.

Mikael Jensen har oplyst, at da han bekendtgjorde, at han ville klage formelt over valghandlingen, fik han ikke mulighed for at gøre dette til den tilfornede vælgere, som to personer pegede på som den rigtige. Han fik blot udleveret et afrevet stykke papir. Han kunne heller ikke få en kopi af klagen, da han bad om det.

Brøndby Kommune har i en udtalelse af 20. september 2011 oplyst, at kommunen på samtlige afstemningssteder har anvendt digitale valglisten.

Kommunen oplevede på Kulturhuset Brønden, at KMD-systemet Digital Valgliste kortvarigt gik ned og derefter gik fra at kunne fungere som »frit bordvalg« til »fast bordvalg«. Dette betød en pause i valghandlingen, indtil valgbordene var blevet udstyret med bordnumre. Disse blev i første omgang opsat i den forkerte rækkefølge. Det medførte en generel utilfredshed i valglokalet, da bordrækkefølgen blev ændret. Problemet skyldtes, at pc'erne fejlagtigt var blevet opsat i den modsatte rækkefølge af den tænkte bordnummerering, hvilket viste sig at være afgørende for systemet, når man går over til »fast bordvalg«. Problemet blev dog hurtigt løst, og valghandlingen kunne fortsætte. Hele perioden, fra fejlen opstod, til der var etableret fast bordvalg, varede ca. 25 minutter.

Brøndby Kommune har videre oplyst, at når man skifter til »fast bordvalg«, mister valgsekretærens pc'er oversigten over, hvor mange valgkort der bliver registreret ved bordene, og valgsekretæren kan derfor ikke følge med i valgprocenten. Valgsekretariatet lå inde med ca. 80 valgkort, der endnu ikke var blevet registreret, idet en tilfornede vælgere fejlagtigt havde trykket »annuller« i stedet for »OK«, når denne indlæste valgkortene. Dette forsøgte valgsekretariatet at råde bod på, da nedbruddet indtraf. Valgkortene blev indskannet, da der blev etableret fast bordvalg.

Brøndby Kommune har oplyst, at Mikael Jensen udtrykte generel skepsis over for elektroniske valg. Han fik derfor forklaret, at der udelukkende var tale om digitale valglisten i et lukket netværk. Mikael Jensen mente dog ikke, at dette var sikkert nok.

Brøndby Kommune har anført, at de syv pc'er fungerede i et lukket netværk og ingen adgang havde til internettet. Endvidere var de syv pc'er blokeret fra at anvende det trådløse net i Kulturhuset Brønden.

Kommunen har oplyst, at det ikke var muligt at give Mikael Jensen en kopi af hans klage, da der ikke var en kopi-maskine i selve valglokalet. Han fik dog en kvittering for aflevering af klagen. Da stemningen var lidt hektisk på tidspunktet, fik Mikael Jensen det nærmeste stykke papir udleveret til at skrive sin klage på, og administrationen gav udtryk for, at det var bedre at nedskrive klagen end at overgive den mundtligt.

Resten af valghandlingen forløb ifølge kommunen roligt.

Brøndby Kommune har efterfølgende sendt en kopi af klagen til Mikael Jensen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at kommunalbestyrelsen ifølge § 19, stk. 3, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011) kan beslutte, at der for et eller flere eller alle afstemningsområder i kommunen skal benyttes en elektronisk valgliste.

I afsnit 4.12. i vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) er der bl.a. anført følgende:

»Den elektroniske valgliste skal indeholde de samme oplysninger, som valglister på papir efter den gældende lovgivning og skal rettes og afmærkes samt påføres bemærkninger efter de gældende regler herom. Den elektroniske valgliste kan anvendes til alle de opgaver, som en valgliste i papirudgave kan bruges til efter gældende lovgivning ved afholdelse af valg. Forskellen vil derfor alene bestå i, at valglisten som udgangspunkt ikke skal foreligge på papir, men alene i elektronisk form, og i, at rettelser og afmærkning af valglister sker elektronisk, ligesom eventuelle bemærkninger påføres valglisten elektronisk. Af sikkerhedshensyn (systemnedbrud m.v.) skal kommunen til enhver tid kunne udskrive en papirudgave af valglisten for hvert afstemningsområde med de oplysninger, der kræves efter den gældende lovgivning.

Der skal udarbejdes en elektronisk valgliste for hvert af de afstemningsområder i kommunen, hvor kommunalbestyrelsen har besluttet, at der skal anvendes elektronisk valgliste. I modsætning til afstemningsområder, hvor der alene anvendes valgliste i papirform, skal der derimod ikke udarbejdes en særskilt valgliste for hvert valgbord i tilfælde, hvor der er flere valgborde på afstemningsstedet. Den elektroniske valgliste er fælles for alle valgborde. En vælger, der bliver afmærket på den elektroniske valgliste ved et valgbord, bliver derfor automatisk også afmærket på den elektroniske valgliste ved det/de øvrige valgborde/e. Vælgeren skal derfor ikke som ved en papirvalgliste henvende sig ved et bestemt valgbord, men kan gå hen til det bord, hvor køen er kortest.

Beslutter kommunalbestyrelsen at bruge en elektronisk valgliste, skal den træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at valgstyrerne ved gennemgangen af brevstemmerne og valglisteførerne ved kontrollen af de fremmødte vælgere på valgdagen hurtigt går over til at registrere manuelt på en papirudgave af valglisten, hvis systemet bryder sammen, der sker strømsvigt eller lignende. På samme måde skal kommunalbestyrelsen have truffet de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de manuelle registreringer efterfølgende bliver tastet ind i den elektroniske valgliste, når det elektroniske system er kommet op at køre igen efter et systemnedbrud m.v.«

Udtalelsen fra Brøndby Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning. Udvalget finder det positivt, at elektroniske valglister finder øget anvendelse.

12) Fra Poul Vang, Lindebo 15, lejl. 88, 2630 Taastrup, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 12. september

2011 telefonisk modtaget en klage, hvor Poul Vang, som er svagsynet, klager over, at der i forbindelse med hans stemmeafgivning til folketingsvalget den 15. september 2011 udover hans hustru skulle medvirke en valgstyrer/tilforordnet vælger.

Poul Vang oplyste, at han var meget utilfreds med denne ordning, som han fandt nedgørende og urimelig. Han ønskede at kunne afgive sin stemme uden andres medvirken end sin hustrus.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 49, stk. 1, jf. stk. 4, i lov om valg til Folketinget, at vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den i § 48 foreskrevne måde, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, jf. lovens § 49, stk. 1, 2. pkt.

Efter lovens § 49, stk. 2, 1. pkt., ydes hjælp til stemmeafgivningen af 2 valgstyrere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrer eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv, jf. lovens § 49, stk. 2, 2. pkt. Ønsker en vælger, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, hjælp fra en personligt udpeget hjælper, skal der således i alle tilfælde tillige medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrer eller tilforordnet vælger.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan videre oplyse, at lovens § 49, stk. 2, er affattet ved en lovændring i 2008 (lov nr. 1347 af 19. december 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg).

De tidligere gældende særlige regler om blinde og svagsynede vælgers ret til ved stemmeafgivningen på afstemningsdagen at lade sig bistå alene af en personligt udpeget hjælper blev samtidigt ophævet. Også blinde og svagsynede vælgere kan således kun forlange, at hjælpen ydes af den person, som vælgeren selv har udpeget, når der samtidig medvirker en myndighedsperson.

Af forarbejderne til lovændringen fremgår om baggrunden for, at der i alle tilfælde tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrer eller tilforordnet vælger på valgdagen, at risikoen for utilbørlig påvirkning af vælgeren ved stemmeafgivningen herved modvirkes, og at offentlighedens tillid til valghandlingen og dennes neutralitet sikres.

Ved ophævelsen af den særlige regulering af blindes og svagsynedes mulighed for hjælp ved stemmeafgivningen sikres, at også blinde og svagsynede får samme beskyttelse mod utilbørlig påvirkning som andre vælgere med behov for hjælp ved stemmeafgivningen. Netop blinde og svagsynede har ikke selv mulighed for at kontrollere, om den tillid, de

udviser den personligt valgte hjælper, rent faktisk bliver overholdt, dvs. at hjælperen afkrydser stemmesedlen i overensstemmelse med vælgerens vilje. Blinde og svagsynede vælgere kan heller ikke kontrollere, om hjælperen ved en fejl krydser stemmesedlen forkert af. Myndighedspersonens tilstedeværelse er således vælgerens garanti for, at krydset bliver sat der, hvor vælgeren har ønsket det.

Endvidere fremgår det af forarbejderne om baggrunden for lovændringen, at Danmark den 30. marts 2007 har undertegnet FN's konvention om handicappedes rettigheder. I artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder er der fastsat nærmere regler om handicappedes deltagelse i det politiske og offentlige liv, herunder at alle handicappede selv skal kunne udpege en hjælper til brug ved stemmeafgivning. Ved lovændringen sikres, at den danske valglovgivning bringes i fuld overensstemmelse med ordlyden af artikel 29 i FN's konvention om handicappedes rettigheder.

Endvidere sikres, at der gælder de samme regler for hjælp til stemmeafgivningen til de vælgere, der har behov herfor, uanset om de er blinde, svagsynede eller af andre grunde ikke er i stand til at gennemføre stemmeafgivningen på den foreskrevne almindelige måde.

Der henvises til nærmere til det lovforslag, der lå til grund for lovændringen, (FT 2008-09, lovforslag nr. L 17, tillæg A, side 821 ff.) og til det høringsnotat, velfærdsministeren afgav som led i Folketingets behandling af lovforslaget (Kommunaludvalget, L 17, bilag 1).

Efter lovens § 51, stk. 1 må de personer, der forestår afstemningen, ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti (kandidatliste) eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme. Endvidere må de efter bestemmelsen ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

De myndigheds personer, der medvirker ved afstemningen, har således tavshedspligt med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndigheds personen medvirker som hjælper.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da procedurerne for stemmeafgivning for vælgere med handicap er fulgt.

13) Fra Susanne Katz, Sallingvej 19, st. th., 2720 Vanløse, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 12. september 2011 modtaget brev, hvori Susanne Katz klager over, at der efter hendes opfattelse i forbindelse med brevstemmeafgivning ikke reelt er tale om hemmelig afstemning.

Det fremgår af Susanne Katz' brev, at hun er utilfreds med, at konvolutten med stemmesedlen lægges ned i en kuvert sammen med følgebrevet med hendes navn på. Hun mener, at der ikke er nogen sikkerhed for, at personerne, som forestår transport af brevstemmen og optællingen, ikke kan se hendes navn i sammenhæng med hendes stemmeseddel og dermed se, hvad hun har stemt.

Københavns Kommunes valgsekretariat har i anledning af klagen ved brev af 16. september 2011 – efter indhentet re-

degørelse fra Kulturstation Vanløse, hvor Susanne Katz har afgivet sin brevstemme – oplyst, at samtlige procedurer i forbindelse med brevstemmeafgivningen er blevet gennemgået, og alle procedurerne som beskrevet i kommunens egen sekretærvejledning samt ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) er blevet fulgt.

Valgsekretariatet har desuden oplyst, at alle brevstemmer bringes til folkeregistret, hvor de enkelte kredses brevstemmer bliver samlet. Brevstemmerne afhentes af valgsekretæren dagen før valget og bringes til valgstedet, hvor det kontrolleres, at vælgeren er optaget på valglisten. Først når valget er afsluttet, tages konvolutterne med stemmesedlen ud af yderkuverten og lægges i en stemmekasse. Konvolutterne med stemmesedlen åbnes først i forbindelse med stemmeoptællingen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 61, stk. 3 og 7, i lov om valg til folketing (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at en vælger, der ønsker at brevstemme, skal udfylde stemmesedlen uden overværelse af andre og lægge den i konvolutten. Derefter skal vælgeren udfylde følgebrevet og underskrive det i overværelse af stemme-modtageren, der atterer stemmeafgivningen. Konvolutten med stemmesedlen samt følgebrevet lægges i en yderkuvert, der sendes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. På yderkuverten skal angives vælgerens navn, fødselsdato og bopæl.

Ifølge § 65, stk. 1, i lov om valg til folketing skal valgstyrene gennemgå brevstemmerne, om nødvendigt dagen før valgdagen. Yderkuverterne åbnes, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Ved gennemgangen skal der medvirke mindst to valgstyrene. En brevstemme kan f.eks. ikke komme i betragtning, hvis afsenderen ikke er opført på valglisten, den foreskrevne fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning ikke har været fulgt, eller hvis fristerne for brevstemmeafgivning ikke er overholdt. Kan en brevstemme komme i betragtning, skal den uåbnede konvolut med stemmesedlen og følgebrevet ifølge lovens § 66, stk. 1, lægges i yderkuverten igen efter kontrollen og opbevares, indtil afstemningen er afsluttet. Derefter tages konvolutterne ud af yderkuverterne og lægges i en af stemmekasserne. Konvolutterne åbnes først i forbindelse med stemmeoptællingen.

Ministeriet kan hertil bemærke, at det er nødvendigt af hensyn til kontrollen af, om stemmen kan komme i betragtning, at konvolutten med stemmesedlen ligger sammen med følgebrevet. Derudover kan det oplyses, at kommunalbestyrelsen ifølge afsnit 8.7.1. i vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) skal sørge for, at de modtagne brevstemmer opbevares betryggende, og at yderkuverterne først åbnes af valgstyrene eller under overværelse af valgstyrene i forbindelse med valgstyrenes gennemgang af brevstemmerne. Derudover kan det oplyses, at det ved stemmeoptællingen ligeledes kontrolleres, at konvolutten med stemmesedlen ikke har været åbnet.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

14) Fra Emil Hvidberg Nilsson har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 18. september 2011, hvori han klager over, at han ikke har fået korrekt information om, hvor han kunne afgive sin stemme til folketingsvalget.

Det fremgår af e-posten, at Emil Hvidberg Nilsson flyttede til København fra Aarhus den 1. september 2011. Den 12. september 2011 kontaktede han Københavns Kommunes borgerservicecenter, da han endnu ikke havde modtaget et valgkort. Han fik at vide, at alt var som det skulle være, og at han kunne møde op på Sønderbroskolen på Lybækgade for at stemme. Han skulle blot fremvise sit sundhedskort. På valgdagen fik han imidlertid at vide, at han ikke var på valglisten i Københavns Kommune, og at han havde meldt flytning en dag for sent til at blive optaget på valglisten i Københavns Kommune.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 20. september 2011 – efter indhentet udtalelse fra Københavns Kommunes Folkeregister – oplyst, at folkeregistret beklager, hvis der er givet forkert information.

Folkeregistret har i udtalelsen oplyst, at der er udsendt vejledninger til personalet om, hvordan forskellige henvendelser fra borgerne skal besvares, så det sikres, at der ikke bliver vejledt forkert. Det har ikke været muligt at kontrollere, hvor Emil Hvidberg Nilsson har været opført i valgsystemet, da systemet blev lukket ned umiddelbart efter valget.

Endelig fremgår det af udtalelsen, at Københavns Kommune hele tiden arbejder på at forbedre både service og information til borgerne, og at der vil blive sat fokus på denne sag i forbindelse med evaluering af valget, så der forhåbentlig ikke sker lignende fejl i fremtiden.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 15 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at vælgerne skal optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR. Ifølge § 18, stk. 2, skal de vælgere, der senest 15.-dagen før valgdagen er flyttet til kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytning til tilflytningskommunen optages på valglisten. Til folketingsvalget den 15. september 2011 var det den 31. august 2011. Vælgere, der således senest den 31. august 2011 anmeldte flytning til tilflytningskommunen, skulle optages på valglisten under den nye bopæl, jf. § 18, stk. 2. Vælgere, der senere end 15.-dagen før valgdagen flyttede til en anden kommune eller inden for kommunen eller som senere end denne dag anmeldte flytning, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl, jf. § 18, stk. 4.

Da Emil Hvidberg Nilsson anmeldte flytning den 1. september 2011, dvs. senere end 15.-dagen før valgdagen, skulle han optages på valglisten under sin tidligere bopæl. Dette indebærer, at han kunne afgive sin stemme til folketingsvalget enten på det relevante afstemningssted i Aarhus på valgdagen

eller alternativt ved brevstemmeafgivning senest den 13. september 2011 et andet sted i landet, f.eks. i København.

Ministeriet har bemærket sig, at Københavns Kommune har beklaget, hvis Emil Hvidberg Nilsson har modtaget forkert information om, hvor han kunne afgive stemme, samt oplyst, at sagen vil indgå i kommunens evaluering af valget.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da kommunen beklager, såfremt der er afgivet forkert information, og da sagens forløb vil indgå i kommunens evaluering af valget.

15) Fra Annette Sørrig Andersen, Classensgade 36, 4. tv, 2100 København Ø, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget brev af 12. september 2011, hvori hun klager over procedurerne i forbindelse med hendes mors, Kirsten Inger Sørrig Andersens, brevstemmeafgivning, der blev gennemført den 5. september 2011 i hendes mors hjem, Jagtvej 213, 8. -3, 2100 København Ø.

Det fremgår af Annette Sørrig Andersens brev, at hun finder det uacceptabelt, at de pågældende medarbejdere fra kommunen ikke var i besiddelse af gyldig legitimation samt oplyste om deres baggrund for medvirken til valghandlingen, at der ikke blev anvendt en gyldig stemmeseddel, men blot et stykke kopieret papir, at der ikke var en liste over alle opstillede kandidater til valget, samt at man vejledte hendes mor om, at hun i givet fald på stemmesedlen kunne anføre navnet på en person, uden at man var sikker på, om den pågældende opstillede til valget med den konsekvens, at stemmen kunne blive ugyldig.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 19. september 2011 – efter indhentet udtalelse fra Center for Brevstemmer – oplyst, at alle stemmehold ved alle besøg har båret et synligt navneskilt, hvorpå der stod, at man kom fra Center for Brevstemmer. Det er endvidere oplyst, at det ikke har været et krav, at medarbejderne skulle forevise yderligere legitimation. Lige inden besøget hos vælgeren har stemmeholdet ringet til vedkommende og meddelt, at de var på vej og ville være der i løbet af 5-10 minutter.

Københavns Kommune har desuden oplyst, at det brevstemmemateriale, der blev anvendt, er det, som skal bruges, og at det blev modtaget fra folkeregistret. Der var således ikke tale om kopieret materiale. Da brevstemmeafgivningen blev foretaget den 5. september 2011, var der alene mulighed for at give oplysninger om de opstillingsberettigede partier, idet listen over opstillede kandidater endnu ikke var tilgængelig. Den blev modtaget af kommunen den 7. september 2011.

I supplerende udtalelse af 22. september 2011 har Københavns Kommune – efter indhentet supplerende udtalelse fra Center for Brevstemmer – oplyst, at det ikke er muligt at oplyse, hvad Kirsten Inger Sørrig Andersen konkret er blevet vejledt om i forhold til udfyldelse af brevstemmesedlen. Det kan dog oplyses, at alle brevstemmesekretærer og brevstemmemodtagere har modtaget en vejledning med beskrivelse af valghandlingen, og at vejledningerne er en del af det materiale, der medbringes, når vælgerne besøges. Af instruksen til brevstemmemodtagere (tilforordnede vælgere) er det anført, at vælgeren skal skrive partibogstavet på det ønskede

parti og/eller kandidatnavn, hvis vælgeren ønsker at afgive en personlig stemme. Brevstemmesedlen bliver tillige gennemgået på centrets informationsmøder for brevstemmemodtagere.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 55, stk. 2, i lov om valg til folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at brevstemmer afgivet i vælgerens hjem skal afgives til 2 stemmemodtagere, der er udpeget blandt de tilforordnede vælgere. Kommunalbestyrelsen kan dog bestemme, at en af stemmemodtagerne er en person udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning. Der er ikke krav i loven eller bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem (bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009) om, at stemmemodtagerne skal forevise legitimation ved ankomst til vælgerens hjem.

Efter lovens § 60, stk. 1, består brevstemmematerialet af en stemmeseddel, konvolut, følgebrev og yderkuvert. Det fremgår af afsnit 8.1. i vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010), at brevstemmematerialet til brug ved brevstemmeafgivning til folketingsvalg består af en grå stemmeseddel påtrykt ordene »Stemmeseddel til Folketingsvalg« og forsynet med tre rubrikker til at angive henholdsvis partibogstav, partinavn og kandidatnavn. Dertil hører en blå konvolut, hvor der på forsiden er trykt ordene »Stemmeseddel til folketingsvalg« samt en kort vejledning om, hvordan stemmesedlen skal udfyldes. Derudover indeholder materialet et følgebrev og en gulbrun yderkuvert.

Det følger af lovens § 42, stk. 1, at anmeldelsesmyndighederne snarest muligt efter fristen i lovens § 37, jf. § 41, er udløbet, skal udarbejde fortegnelser over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds. Ifølge § 37 skal de opstillingsberettigede partier skriftligt meddele anmeldelsesmyndighederne, hvilke kandidater partiet kan godkende i de enkelte opstillingskredse senest kl. 12 ti dage før valget, hvilket vil sige den 5. september 2011. Anmeldelse af partiliste for partier med kredsvis opstilling samt nominering af kandidater for partier med sideordnet opstilling skal ifølge § 41, stk. 1 og 2, foretages inden udløbet af samme frist.

Efter lovens § 42, stk. 2, skal anmeldelsesmyndigheden snarest muligt efter udløbet af ovennævnte frist sende fortegnelserne over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds, til valgbestyrelsen i hver opstillingskreds i storkredsen. Ifølge afsnit 6.8. i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg vil kommunalbestyrelserne senest 8 dage før valgdagen have modtaget fortegnelser fra anmeldelsesmyndighederne over de kandidater, der er opstillet i storkredsen. Ved folketingsvalget det 15. september 2011 var det den 7. september 2011.

De endelige kandidatfortegnelser har derfor ikke foreligget på det tidspunkt, hvor Annette Sørrig Andersens mor brevstemte i sit hjem.

Ministeriet kan desuden oplyse, at det følger af lovens § 62, stk. 1, at stemmemodtagere ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring

med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på.

Det kan endvidere oplyses, at det følger af § 19 i bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler (bekendtgørelse nr. 650 af 19. juni 2007), at en brevstemmeseddel vil være ugyldig, såfremt der på stemmesedlen alene er anført navnet på en eller flere personer, som ikke er opstillet i den storkreds, hvor vælgeren er optaget på valglisten, eller alene navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der ikke har opstillet kandidater i den pågældende storkreds. Såfremt der på en brevstemmeseddel er angivet et navn eller bogstavbetegnelse for et parti med opstillede kandidater til valget i storkredsen og et navn på en kandidat, der ikke opstiller i storkredsen, vil brevstemmen anses som en gyldig stemme for det pågældende parti, medmindre brevstemmen i øvrigt er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Efter § 21, stk. 4, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgernes hjem (bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009) kan stemmemodtagerne vejlede vælgerne om, at der på stemmesedlen ud over kandidatens navn tillige bør skrives bogstavbetegnelsen eller navnet på det parti, som vedkommende kandidat tilhører, såfremt vælgeren tilkendegiver at ville stemme på en bestemt person, hvorom det ikke med sikkerhed vides, om vedkommende er kandidat til valget, eller er kandidat til valget i den storkreds, hvor vælgeren har fast bopæl.

Ministeriet vil i anledning af i denne sag overveje i vejledningen om afholdelse af folketingsvalg at henlede kommunernes opmærksomhed på ovennævnte bestemmelse.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning. Udvalget bemærker, at ministeriet vil overveje at henlede kommunernes opmærksomhed på muligheden for vejledning, jf. § 21, stk. 4, i bekendtgørelse om stemmeafgivning i vælgernes hjem.

16) Fra Sascha Mael, Aristotle University of Thessaloníki, Panepistemioupoli, GR-54006 Thessaloníki, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 13. september 2011, hvori Sascha Mael klager over, at han ikke har haft mulighed for at brevstemme i Grækenland på grund af en forskningsrejse til Rumænien. Han tog således af sted på forskningsrejsen to dage før valgets udskrivelse fredag den 26. august 2011 og kom først tilbage til Grækenland den 13. september 2011, dvs. to dage før valgdagen torsdag den 15. september 2011. Han havde i nævnte periode ikke adgang til internet og danske medier og var derfor ikke bekendt med valgets udskrivelse.

Det fremgår af Sascha Mauels e-post, at han har modtaget afgørelse fra Valgnævnet om, at han er optaget på valglisten. Han er utilfreds med, at han ikke har haft mulighed for at afgive sin stemme i så god tid, at stemmen kunne være modtaget i hans bopælskommune inden kl. 9 på valgdagen. Han finder således, at et tidsrum på knap 3 uger mellem valgets udskrivelse og valgets afholdelse er alt for kort.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af grundlovens § 32, stk. 2, at folketingsvalg kan udskrives til enhver tid. Grundloven fastsætter ikke regler for, hvor lang tid der skal gå mellem udskrivelsen og afholdelsen af et folketingsvalg.

Heller ikke lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011) indeholder regler om, hvor lang tid der skal gå mellem udskrivelsen og afholdelsen af et folketingsvalg. Loven indeholder derimod nogle frister i forbindelse med forberedelsen og afholdelsen af et folketingsvalg, der indebærer, at folketingsvalg ikke bør udskrives med kortere varsel end 20 eller 21 dage. Det er navnlig hensynet til kommunernes afvikling af brevstemmeafgivningen, der tilsiger dette.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan endvidere oplyse, at det følger af § 57, stk. 2, i lov om valg til Folketinget, at vælgere, der opholder sig i udlandet, kan brevstemme på en diplomatisk eller konsulær repræsentation eller hos en stemmemodtager, der er udpeget af indenrigs- og sundhedsministeren. Brevstemmer, der er afgivet op til 3 måneder før valgdagen, kommer i betragtning, jf. herved modsætningsvis § 57, stk. 3, hvorefter brevstemmer, der er afgivet mere end 3 måneder før valgdagen, ikke kommer i betragtning. Vælgere, som opholder sig i udlandet, har således mulighed for at brevstemme på den nærmeste repræsentation forud for et valgs udskrivelse.

Lov om valg til Folketinget indeholder ikke en sidste frist for afgivning af brevstemmer i udlandet. Brevstemmerne skal imidlertid være afgivet i så god tid forud for valgdagen, at de kan være sendt hjem og modtaget i kommunen, inden afstemningen på valgdagen begynder kl. 9, for at de kan tages i betragtning. Der henvises til kapitel 8.6.3. i vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010).

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere i forbindelse med valgets udskrivelse orienteret Udenrigsministeriet i brev af 26. august 2011 om følgende:

- lov om valg til Folketinget indeholder ikke en sidste frist for at afgive brevstemme på en repræsentation eller hos en bemyndiget stemmemodtager i udlandet.

- en brevstemme skal være afgivet i så god tid forud for valgdagen, at den kan være sendt hjem og modtaget i vedkommende kommune, inden afstemningen går i gang kl. 9 på valgdagen.

- det vil være hensigtsmæssigt at orientere vælgere, der henvender sig for at brevstemme, om ovenstående frist.

- ingen vælger, der henvender sig for at afgive brevstemme før valgdagen, kan afvises fra at afgive brevstemme, uanset det ikke er sandsynligt, at brevstemmen kan nå hjem i tide.

- det forudsættes, at repræsentationen/stemmemodtageren, herunder ved valg af hurtigste forsendelsesmåde, gør alt, hvad der er muligt, for at brevstemmen kan nå hjem i tide.

Udenrigsministeriet har oplyst, at hjemsendelse af stemmer som alt overvejende hovedregel sker ved kurerpost med

internationalt anerkendte firmaer, så som DHL, Fedex og UPS. Repræsentationerne oplyser endvidere generelt på deres hjemmeside om en seneste dato, hvor en brevstemme skal være afgivet på repræsentationen for at kunne komme rettidigt frem til afstemningsstederne. Herved vejledes borgerne om, hvornår brevstemme senest bør afgives. I overensstemmelse med gældende instruktioner modtager og indsender repræsentationerne dog brevstemmer i tilfælde, hvor personer møder frem på repræsentationerne efter denne dato og ønsker at stemme, uanset at brevstemmen ikke kan ventes at nå rettidigt frem til afstemningsstedet.

Udenrigsministeriet oplyser endvidere, at konsulatet i Thessaloniki har oplyst, at klager indfandt sig på konsulatet den 14. september 2011. Han fik i den forbindelse oplysning om, at en brevstemme afgivet på dette tidspunkt ikke ville nå frem til afstemningsstedet i tide, dvs. inden kl. 9 dagen efter. Endelig oplyses det, at det fremgår af hjemmesiden for ambassaden i Athen, hvorunder konsulatet i Thessaloniki hører, at fristen for stemmeafgivelse på ambassaden eller konsulaterne var den 9. september 2011.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

17) Fra Bjarne Morthorst har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 20. september 2011. Bjarne Morthorst klager over, at han ikke fik svar fra den danske konsul i Tampa i USA på e-post af 4. september 2011 vedrørende mulighederne for at afgive brevstemme på konsulatet i forbindelse med folketingsvalget den 15. september 2011.

Det fremgår af Bjarne Morthorsts e-post af 20. september 2011, at han rettede henvendelse pr. e-post til en repræsentant i Tampa, som var nævnt på Indenrigs- og Sundhedsministeriets hjemmeside: www.im.dk., og at e-posten blev sendt til e-post-adressen arthurs@arsavage.com.

Udenrigsministeriet har i anledning af klagen i e-post af 22. september 2011 – efter indhentet redegørelse fra konsulatet i Tampa – oplyst, at konsulatet ved en gennemgang af indkomne e-post har konstateret, at konsulatet ikke har modtaget en e-post fra Bjarne Morthorst. Konsulatet har modtaget en række henvendelser fra andre personer pr. e-post vedrørende brevstemmeafgivelse på konsulatet og har bistået flere danske statsborgere med at afgive brevstemme.

Udenrigsministeriet har noteret sig, at Bjarne Morthorsts e-post af 4. september 2011 er sendt til e-post-adressen arthurs@arsavage.com og dermed ikke til den korrekte e-post-adresse consulate@arsavage.com, der fremgår af relevante hjemmesider, og som er blevet anvendt af andre, der ønskede at afgive brevstemme på konsulatet. Udenrigsministeriet antager på det grundlag, at dette kan være årsagen til, at henvendelsen ikke er blevet besvaret.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 57, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at vælgere, der opholder sig i udlandet, kan brevstemme på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation. Af lovens § 57, stk. 4, fremgår, at når valg til Folketinget er udskrevet, sør-

ger indenrigs- og sundhedsministeren for, at de danske repræsentationer i udlandet bliver underrettet herom.

I overensstemmelse hermed har Indenrigs- og Sundhedsministeriet ved brev af 26. august 2011 til Udenrigsministeriet bl.a. oplyst, at valg til Folketinget afholdes torsdag den 15. september 2011, og at vælgere, der opholder sig i udlandet, efter reglerne i lovens § 57 kan brevstemme til folketingsvalget på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan endvidere oplyse, at der på ministeriets hjemmeside: www.im.dk under oplysninger om brevstemmeafgivning er et link, der henviser til Udenrigsministeriets hjemmeside med kontaktoplysninger på de danske repræsentationer i udlandet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal i den anledning bemærke, at Bjarne Morthorsts e-post af 4. september 2011 er sendt til en anden e-post-adresse end den officielle e-post-adresse, der fremgår af Udenrigsministeriets hjemmeside med kontaktoplysninger på konsulatet i Tampa, herunder postadresse, telefonnummer, mobiltelefonnummer samt faxnummer. Indenrigs- og Sundhedsministeriet er på den baggrund enigt med Udenrigsministeriet i, at årsagen til, at e-posten ikke blev besvaret af konsulatet i Tampa, kan være, at e-posten på grund af forkert e-post-adresse ikke er blevet modtaget af konsulatet i Tampa.

Udtalelsen fra Udenrigsministeriet giver herefter ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

18) Fra Peter Hjuler, Pilegårdsparken 10, 3460 Birkerød, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 16. september 2011, hvori Peter Hjuler klager over, at hans 11-årige niece ikke fik lov at gå med ind i stemmerummet på afstemningsstedet Parkvejens Skole i Birkerød.

Det fremgår af Peter Hjulers e-post, at han er bekendt med, at der på andre afstemningssteder er praksis for at medtage børn i stemmerummet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det er fastsat i § 48, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at stemmeafgivningen på afstemningsdagen skal ske i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede. Ifølge lovens § 48, stk. 3, skal vælgeren, når denne har udfyldt stemmesedlen, folde stemmesedlen sammen, så ingen kan se, hvad der er stemt.

Reglerne om stemmeafgivning skal sikre, at stemmeafgivningen er hemmelig. Stemmehemmelighed er ikke alene en ret, men også en pligt for vælgeren til at være alene i stemmerummet og afgive sin stemme, uden at andre får kendskab til, hvad vælgeren har stemt.

Kravet om, at vælgeren skal være alene i stemmerummet, kan fraviges i de tilfælde, hvor vælgeren skal have hjælp til at afgive sin stemme, for eksempel hvis vælgeren har en funktionsnedsættelse eller er svagelig, jf. lovens § 49, stk. 1 og 2.

Klagen fra Peter Hjuler giver ikke herudover ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

19) Fra Benny Kristensen, Hedebo Parken 13, st. th, 4000 Roskilde, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post, hvori Benny Kristensen klager over, at han ikke fik mulighed for at brevstemme på det sygehus, hvor han blev indlagt dagen før valgdagen den 15. september 2011, idet brevstemmeafgivningen på sygehuset var afsluttet.

Det fremgår endvidere af Benny Kristensens e-post, at han kontaktede Roskilde Kommunes Borgerservicecenter, der oplyste ham om, at det heller ikke var muligt at afgive stemme elektronisk.

Benny Kristensen er utilfreds med, at personer, der bliver indlagt på sygehus dagen før afstemningsdagen, ikke får mulighed for at afgive brevstemme og finder, at sådanne personer bliver frataget deres stemmeret.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 54, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at vælgere, der indlagt på sygehus, kan brevstemme på sygehuset.

Brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen, jf. lovens § 56. Brevstemmeafgivningen i forbindelse med folketingsvalget den 15. september 2011 kunne således ske her i landet til og med tirsdag den 13. september 2011.

Reglerne om seneste frist for at afgive brevstemme her i landet har til formål at sikre, at brevstemmen kan nå frem til afstemningsstedet, således at valgstyrene på de enkelte afstemningssteder har den fornødne tid til gennemgang og kontrol af de modtagne brevstemmer.

Valgstyrene skal således gennemgå brevstemmerne, om nødvendigt dagen før valgdagen, og undersøge, om brevstemmerne kan komme i betragtning, jf. lovens § 65, stk. 1, 1. og 2. pkt. Ved gennemgangen af brevstemmerne åbnes yderkuverten, og det undersøges bl.a., at afsenderen er opført på valglisten, at den foreskrevne fremgangsmåde (udfyldning, attestation, underskrift m.v.) ved brevstemmeafgivningen har været fulgt, at yderkuverten kun indeholder ét følgebrev og én konvolut (brevstemmen), at der er anvendt det brevstemmemateriale, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fået fremstillet, og at brevstemmen er afgivet inden for de i loven fastsatte frister, jf. lovens § 65, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere sørge for, at brevstemmerne inden afstemningens begyndelse kl. 9 er afleveret til valgstyrene på afstemningsstedet i det pågældende afstemningsområde, jf. lovens § 64, stk. 4, 2. pkt. Brevstemmer, der modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse, kommer ikke i betragtning, jf. lovens § 66, stk. 3.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan supplerende oplyse, at der ved folketingsvalg bliver afgivet et betydeligt antal brevstemmer, hvorfor det er nødvendigt at sætte en sidste frist for afgivelse af brevstemmer her i landet, der giver den fornødne tid til at fremsende brevstemmerne til af-

stemningsstedet samt at kontrollere, om brevstemmen kan komme i betragtning. Det kan til orientering oplyses, at der ved folketingsvalget den 15. september 2011 på landsplan blev afgivet i alt 278.245 brevstemmer.

For så vidt angår muligheden for at afgive brevstemme elektronisk kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyse, at lov om valg til Folketinget ikke indeholder hjemmel hertil.

Klagen fra Benny Kristensen giver ikke herudover ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

20) Fra Dorthe Lykke har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 16. september 2011, hvori Dorthe Lykke klager over, at hun på afstemningsstedet Ålholm Skole af en tilforordnet blev bedt om ikke at tage sin rollator med ind på afstemningsstedet, idet den tilforordnede oplyste, at dørene var for smalle hertil.

Der fremgår af Dorthe Lykkes e-post, at hun inde på afstemningsstedet konstaterede, at andre vælgere fik lov til at medbringe deres rollatorer eller barnevogne. Dorthe Lykke forstår derfor ikke, hvorfor hun skulle efterlade sin rollator uden for afstemningsstedet og i stedet måtte støtte sig til sin stok.

Københavns Kommune har i anledning af klagen i e-post af 19. september 2011 – efter indhentet redegørelse fra valgsekretæren på afstemningsstedet – oplyst, at afstemningslokalet er placeret i gymnastiksalen i umiddelbar tilknytning til selve skolen. Adgangsforholdene til gymnastiksalen er af relativ dårlig beskaffenhed. Forholdene forværres af, at indgangspartiet i forbindelse med afstemninger opdeles i adskilt ind- og udgang for at sikre et godt »flow« af vælgerne under hele valgbehandlingen.

Det fremgår videre af redegørelsen, at valgstyrene på afstemningsstedet er bekendt med de relativt dårlige adgangsforhold, og det prioriteres derfor, at de tilforordnede vælgere er orienteret om brug af f.eks. mobile stemmeurner, som er tilgængelige på alle københavnske valgsteder. I det omfang forholdene tillader at medbringe rollator, barnevogn eller lignende, er der ingen restriktioner. Dog kan det ud fra et sikkerhedssynspunkt være problematisk at medbringe større hjælpemidler under travlhed i forbindelse med f.eks. åbning af valget eller i løbet af eftermiddagen. Eventuelle restriktioner sker dog på baggrund af en konkret vurdering, og vælgeren orienteres om alternative muligheder for at afgive stemme.

Afslutningsvis oplyser Københavns Kommune, at hverken valgstyrene eller valgsekretæren blev bekendt med den pågældende klage på valgdagen. De pågældende kan derfor ikke redegøre nærmere herfor, men det er vurderingen, at den tilforordnede vælger enten har skønnet, at det var sikkerhedsmæssigt uforsvarligt at medbringe rollator på det pågældende tidspunkt, eller at den tilforordnede vælger har misinformeret vælgeren. Såfremt dette er tilfældet, beklager såvel valgstyrene som valgsekretæren.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det er fastsat i § 45, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at kom-

munalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen. Indenrigs- og Sundhedsministeriet henstiller til kommunalbestyrelsen i afsnit 7.1 i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010), at når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger/lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelsehæmmede.

Vælgere, der på grund af manglende førighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt afgive stemme på den foreskrevne måde, kan forlange at få den nødvendige hjælp til stemmeafgivningen. Der kan i den forbindelse ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde ved stemmeafgivningen, jf. lovens § 49, stk. 1, bl.a. ved, at der gives vælgeren adgang til at stemme umiddelbart uden for afstemningsstedet ved brug af en transporttabel stemmekasse, jf. afsnit 7.3. i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da såvel valgstyrene som valgsekretæren beklager, såfremt der er sket misinformation af vælgeren.

21) Fra Kim Futtrup Nielsen, Løget Høj 12 C, 1-3, 7100 Vejle, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet via Folketingets Ombudsmand modtaget e-post af 4. september 2011, hvori Kim Futtrup Nielsen klager over, at der ikke er blevet foretaget brevstemmeafgivning på boformer for psykisk syge og handicappede i Vejle Kommune i forbindelse med folketingsvalget den 15. september 2011.

Det fremgår af Kim Futtrup Niensens to e-post af 4. september 2011, at han i forbindelse med fremsættelsen af et ønske om at blive tilforordnet ved brevstemmeafgivningen på psykiatriske boformer i Vejle Kommune fik oplyst af et medlem af Vejle Byråd, at Vejle Kommune ikke etablerede brevstemmeafgivning på kommunens psykiatriske boformer, idet kommunen ikke anså sig forpligtet hertil.

Det fremgår videre af Kim Futtrup Niensens to e-post, at ovennævnte oplysninger fra byrådsmedlemmet var afgivet på grundlag af en e-post korrespondance mellem det pågældende byrådsmedlem og Vejle Kommune, som blev videre sendt af byrådsmedlemmet til Kim Futtrup Nielsen.

Vejle Kommune har i anledning af klagen ved brev af 14. september 2011 oplyst, at det må bero på en misforståelse, at klager har fået den opfattelse, at Vejle Kommune har besluttet, at der ikke skulle ske brevstemmeafgivning på de omhandlende boformer.

Det fremgår af Vejle Kommunes udtalelse af 14. september 2011, at vælgere, der bor på socialpsykiatriske boformer i kommunen, har haft mulighed for at brevstemme i eget hjem. Vejle Kommune har besluttet, at beboerne på socialpsykiatriske boformer ikke kan brevstemme på boformen, men har mulighed for at brevstemme i medfør af reglerne om brevstemmeafgivning i hjemmet, jf. § 54, stk. 2, nr. 3, jf.

§ 54, stk. 4, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011).

Det fremgår videre af Vejle Kommunes udtalelse af 14. september 2011, at beboerne i de socialpsykiatriske boformer ved folketingsvalget som ved tidligere valg af personalet på centrene blev orienteret om mulighederne for at kunne afgive brevstemme i eget hjem og mulighederne for at brevstemme på borgerservicecentre. Personalet har endvidere opfordret beboerne til at gøre brug af denne mulighed, og en del af beboerne har da også benyttet sig af muligheden for at brevstemme. Af udtalelse af 14. september 2011 fra Vejle Kommune fremgår endvidere, at der på valgdagen blev arrangeret følgeskab til valgstederne flere gange i løbet af dagen, og dermed blev det sikret, at de beboere, der ønskede at stemme på valgstederne, fik den nødvendige hjælp hertil.

Vejle Kommunes udtalelse af 14. september 2011 gav Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til at anmode Vejle Kommune om en supplerende udtalelse om, hvorvidt personalet har sørget for at udlevere ansøgningsskema til de vælgere, der måtte antages at opfylde betingelserne for at brevstemme i eget hjem, jf. § 3, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brev-stemmeafgivning i vælgernes hjem.

Ved udtalelse af 22. september 2011 har Vejle Kommune supplerende oplyst, at personalet på de omhandlede boformer i forbindelse med orienteringen om mulighederne og betingelserne for at afgive brevstemme i eget hjem har tilbudt beboerne i de omhandlede boformer at få udleveret et ansøgningsskema til at kunne ansøge om at brevstemme i eget hjem.

Endvidere har Vejle Kommune i udtalelsen af 22. september 2011 supplerende oplyst, at i de tilfælde, hvor det har været relevant, jf. § 3, stk. 2, 2. pkt., i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgernes hjem, har vælgere fået udleveret et ansøgningsskema, ligesom de har fået den fornødne hjælp til at udfylde og indsende skemaet.

Afslutningsvist er det på baggrund af ovennævnte Vejle Kommunes opfattelse, at der ikke er noget grundlag for klagen, men kommunen beklager, at misforståelsen er opstået.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning om reglerne oplyse, at det er fastsat i § 54, stk. 2, nr. 3, 1. pkt., i lov om valg til Folketinget, at vælgere, der bor eller opholder sig i boformer tilvejebragt efter reglerne i lov om socialservice til midlertidigt eller længerevarende ophold for voksne, der på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov herfor, samt boformer for voksne, der drives efter nævnte lovs forsøgsbestemmelser, kan brevstemme i boformen. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at brevstemmeafgivning i de nævnte boformer i stedet skal ske efter reglerne i lovens § 54, stk. 4, om brevstemmeafgivning i hjemmet, jf. lovens § 54, stk. 2, nr. 3, 2. pkt.

Det er fastsat i lovens § 54, stk. 4, 1. pkt., at vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af

de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i lovens § 54, stk. 2. Efter lovens § 54, stk. 4, 2. pkt., skal anmodning om at brevstemme i hjemmet indgives senest kl. 18 tolv dage før valgdagen. Hvis tolv dage før valgdagen – som ved dette folketingsvalg – er en lørdag eller søndag, forlænges fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet til førstkommande mandag kl. 12, jf. lovens § 54, stk. 4, 3. pkt. Ved dette folketingsvalg var fristen mandag den 5. september 2011 kl. 12. Anmodningen skal indgives til folkeregistret i opholdskommunen, jf. lovens § 54, stk. 4, 4. pkt.

I bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgernes hjem er det i § 3, stk. 2, 1. pkt. fastsat, at såfremt kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om, at der i de boformer m.v., der er nævnt bl.a. i lovens § 54, stk. 2, nr. 3, 1. pkt., eller i nærmere angivne grupper af disse, ikke skal foretages brevstemmeafgivning efter reglerne om institutionsafstemning, jf. de nævnte bestemmelser bl.a. i lovens § 54, stk. 2, nr. 3, 2. pkt., skal kommunalbestyrelsen sørge for, at vælgere i de pågældende boformer m.v. bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme efter reglerne om brevstemmeafgivning i vælgernes hjem og om de nærmere betingelser herfor. Kommunalbestyrelsen skal endvidere sørge for, at vælgere i de pågældende boformer m.v., som må antages at opfylde betingelserne for at brevstemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema, og at der om fornødent ydes vælgeren bistand med at udfylde og indsende skemaet, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2, 2. pkt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har bemærket sig, at Vejle Kommune, efter at ministeriet har anmodet om nærmere oplysning herom, i den supplerende udtalelse af 22. september 2011 har oplyst, at vælgere på de psykiatriske boformer i kommunen har fået udleveret et ansøgningsskema og har fået den fornødne hjælp til at udfylde og indsende skemaet i de tilfælde, hvor det måtte være relevant.

Efter fremsendelsen af redegørelsen til Folketinget har Indenrigs- og Sundhedsministeriet indhentet en supplerende udtalelse fra Vejle Kommune. Kommunen oplyser, at personalet på det enkelte bosted er mundtligt instrueret om adgangen til at stemme i eget hjem. Personalet har herefter videregivet oplysningerne til den enkelte beboer. Beboerne er i den forbindelse blevet orienteret om, at der – hvis man ønsker at stemme i eget hjem – skal udfyldes og indsendes et ansøgningsskema til Vejle Kommune. De beboere, der har ønsket at stemme i eget hjem, har ikke fået et skema udleveret.

Vejle Kommunes supplerende udtalelse giver ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, idet procedurerne for afgivelse af stemme i eget hjem har været overholdt, og idet kommunen har beklaget, at der har været en misforståelse.

22) Fra Anette Kjeldgaard, Grindstedvej 14, 9310 Vodskov, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 12. september 2011. Anette Kjeldgaard klager over, at det ikke var muligt for hendes datter, Helena Kames

Kjeldgaard, at brevstemme til folketingsvalget den 15. september 2011 på konsulatet i Norrköping, Sverige.

Anette Kjeldgaard har oplyst, at hendes datter studerer i Sverige og søgte om optagelse på valglisten den dag, valget blev udskrevet. Efter at være blevet optaget på valglisten havde hun kun tre dage til at brevstemme, for at brevstemmen kunne nå at blive sendt til Danmark.

Anette Kjeldgaards datter mødte op på konsulatet i åbningstiden og fik at vide, at konsulatet ikke kunne tage imod hendes stemme, da det relevante personale ikke var til stede. Anette Kjeldgaards datter blev henvist til at ringe og aftale en tid eller at vente nogle timer på den relevante person, som var i Stockholm. Anette Kjeldgaards datter så sig herefter nødsaget til at tage hjem med uforrettet sag på grund af andre aftaler.

Anette Kjeldgaard har anført, at hun og hendes datter er frustrerede over, at hendes datter blev frataget retten til at stemme. De undrer sig over, at personalet på danske konsulater er så dårligt klædt på til opgaven, at de en uge inden valget ikke ved, hvordan de skal tage imod en brevstemme.

Anette Kjeldgaard har supplerende oplyst telefonisk den 22. september 2011, at hendes datter havde indfundet sig på konsulatet fredag den 9. september 2011 ved 14.30-15-tiden. Der var ikke personale til stede, som kunne tage imod hendes brevstemme, og hun fik udleveret et visitkort med besked om at ringe og aftale en tid. Helena Kames Kjeldgaard kunne ikke få oplyst, om konsulatet havde åbent om lørdagen.

Helena Kames Kjeldgaard havde fra sin danske kommune eller oplysninger på borger.dk (fejlagtigt) fået indtryk af, at hendes brevstemme skulle nå at komme frem til kommunen senest tirsdag den 13. september 2011, og derfor havde hun indtryk af, at det ville blive svært overhovedet at nå at brevstemme.

Udenrigsministeriet har i anledning af klagen afgivet tre udtalelser af 22. september 2011, den ene bilagt en udtalelse fra konsulen i Norrköping.

Om den konkrete episode har konsulen i Norrköping oplyst, at en kvinde mødte op på konsulatet om eftermiddagen den 9. september 2011. Konsulatets receptionist meddelte, at konsulen sad i toget på vej fra Stockholm til Norrköping og opfordrede kvinden til at kontakte konsulen telefonisk.

Konsulen har oplyst, at han den 9. september 2011 var til et vigtigt møde i Stockholm og kom tilbage til Norrköping med toget sent på eftermiddagen samme dag. Han er ikke blevet kontaktet på sin mobiltelefon denne dag vedrørende anmodninger om at brevstemme. Konsulens sekretær var også bortrejst. Det har været muligt at kontakte konsulen både på mobiltelefonen og fastnettelefonen.

Konsulen har anført, at konsulatet har som princip at være tilgængeligt døgnet rundt, også i weekender, specielt i forbindelse med valg.

Vedrørende det generelle spørgsmål om bemanding af danske repræsentationer under valgperioden har Udenrigsministeriet bemærket, at om end det selvsagt er ønskværdigt,

at der stedse er personale, der kan modtage brevstemmer, til stede på alle danske repræsentationer overalt i verden under valgperioden, så vil man grundet den begrænsede bemanding særligt på mindre konsulater ikke helt kunne udelukke, at der vil kunne opstå situationer under valgperioden, hvor personalet ikke er til stede på repræsentationen.

For at undgå, at personer indfinder sig forgæves på repræsentationerne, gør ambassaderne generelt på deres hjemmeside opmærksom på, at danske statsborgere, som påtænker at afgive brevstemme på et dansk konsulat, tilrådes at forhøre sig om det mest hensigtsmæssige tidspunkt for afgivelse af stemme direkte hos det pågældende konsulat.

Således fremgik følgende tekst af ambassaden i Stockholms hjemmeside:

»Danske statsborgere, som påtænker at afgive brevstemme på et dansk konsulat i Sverige, tilrådes at forhøre sig om det mest hensigtsmæssige tidspunkt for afgivelse af stemme direkte hos det pågældende konsulat. En fortegnelse over konsulater i Sverige med åbningstider og kontaklinformations findes her.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det fremgår af folketingsvalglovens (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011) § 18, stk. 6, 2. pkt., at vælgere, der uanset ophold i udlandet anses for at have fast bopæl i riget og dermed bevaret valgretten til Folketinget, jf. folketingsvalglovens § 2, skal optages på valglisten, hvis der er truffet afgørelse herom senest 7.-dagen før valgdagen, dvs. ved dette folketingsvalg senest den 8. september 2011.

Vælgere, der er omfattet af § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i Det Centrale Personregister (CPR) som udrejst, skal efter anmodning optages på valglisten i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 1, 1. pkt.

Det bemærkes, at anmodning om optagelse på valglisten kan indgives på et tidligere tidspunkt end ved udskrivelsen af valget, f.eks. i forbindelse med udrejse af Danmark.

Afgørelse om optagelse af vælgere, der på trods af udlandsophold skal optages på valglisten, træffes således løbende af kommunalbestyrelsen, henholdsvis det af indenrigs- og sundhedsministeren nedsatte valgnævn, jf. folketingsvalglovens § 17.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan endvidere oplyse, at det fremgår af § 57, stk. 2, i folketingsvalgloven, at vælgere, der opholder sig i udlandet, kan brevstemme på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation eller hos en stemmemodtager, der er udpeget af indenrigs- og sundhedsministeren.

Udtalelserne fra Udenrigsministeriet giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning. Udvalget skal dog beklage, at det ikke var muligt for vælgeren at afgive sin brevstemme.

23) Fra Niels Vistisen, Karetmagerporten 7, 2650 Hvidovre, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget klage af

21. september 2011 med bilag, hvori han klager over den behandling, han fik på sit afstemningssted i Hvidovre.

Niels Vistisen har oplyst, at en person, der var ukendt for ham, bad ham om at forlade stedet, men afviste at oplyse ham årsagen hertil.

Hvidovre Kommune har i anledning af klagen i udtalelser af 22. september 2011 oplyst, at kommunen har undersøgt sagen hos de ansvarlige for valget på klagerens afstemningssted, Avedøre Bibliotek.

Hvidovre Kommune har i den forbindelse oplyst, at klageren efter valgstyrelserens bedste overbevisning *havde* afgivet sin stemme, inden problematikken, der medførte, at han forlod valgstedet, opstod. Klageren blev således ikke forhindret i at stemme. Valgstyrelsen har endvidere oplyst, at klageren efter hans opfattelse forstyrrede den administrative medarbejder ved valgkontoret (en betegnelse, der anvendes i Hvidovre Kommune for de administrative medarbejdere, der på hvert valgsted løser en række praktiske opgaver i forbindelse med afviklingen af valget). Han stod således i ca. et kvarter ved valgkontoret og talte til medarbejderen på en meget insisterende måde, mens medarbejderen talte i telefon, skulle forholde sig til vælgere, der ikke havde taget deres valgkort med m.v. Af hensyn til, at medarbejderen kunne opfylde sin funktion uforstyrret, og til opretholdelsen af god ro og orden, bad valgstyrelsen efter nogen tid vælgeren forlade stedet.

Kommunen har endvidere oplyst, at klageren inden ovennævnte episode henvendte sig til valgkontoret og bad om at få oplyst stemmeprocenten pr. kl. 18. Denne kunne den pågældende medarbejder ikke skaffe på det tidspunkt, men oplyste stemmeprocenten pr. kl. 17. Dette var klageren angiveligt ikke tilfreds med og fortsatte derfor på insisterende måde med at udbede sig oplysningerne pr. kl. 18.

Kommunen har oplyst, at det fremgår af valgbogen, at klageren *fik* udleveret sin stemmeseddel, hvorfor det må antages, at han afgav sin stemme.

Kommunen har henvist til, at valgstyrelser på et valgsted efter folketingsvalglovens § 50 kan begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det, og at de tilstedeværende i øvrigt skal rette sig efter valgstyrelsernes anvisninger.

På denne baggrund har kommunen fundet, at valgstyrelsen var berettiget til efter en del forstyrrelse af valgkontoret at bede klageren forlade valgstedet. Det er i den forbindelse tilføjet vægt, at vælgeren havde afgivet sin stemme og var blevet hjulpet med oplysninger om stemmeprocenten.

Kommunen har oplyst, at den har kontaktet valgstedets valgstyrelseformand. Den pågældende var ikke bekendt med episoden.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det fremgår af § 50 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at valgstyrelserne kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrelserne begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver

det. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrelsernes anvisninger.

Udtalelsen fra Hvidovre Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

24) Fra Integrationsministeriet har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mails af 13. og 15. september 2011 fra Mark Hildebrandt, Ryesgade 56 b, 2100 København Ø, hvori han klager over, at han ikke blev optaget på valglisten til folketingsvalget den 15. september 2011.

Mark Hildebrandt har oplyst, at han meldte flytning til Danmark den 12. september 2011 efter at have opholdt sig i Norge i 11 år. Han finder det uværdigt, at han ikke får lov til at stemme, idet han henviser til, at han er dansk statsborger og har meldt flytning inden valgdagen.

Københavns Kommune har i anledning af klagen i en udtalelse af 19. september 2011 oplyst, at det er korrekt, at Mark Hildebrandt anmeldte indrejse til Danmark den 12. september 2011, og at han ikke kunne optages på valglisten, hvor fristen for optagelse var den 8. september 2011, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det fremgår af § 18, stk. 2, 1. pkt., i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at de vælgere, der senest 15.-dagen før valgdagen (ved dette folketingsvalg onsdag den 31. august 2011) er flyttet til kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til kommunens folkeregister, skal optages på valglisten, jf. tillige stk. 6, 1. pkt.

Det fremgår endvidere af folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt., at vælgere, der uden at være omfattet af stk. 2 er flyttet til kommunen fra udlandet, optages på valglisten, såfremt de senest 7.-dagen før valgdagen (ved dette folketingsvalg torsdag den 8. september 2011) er flyttet til kommunen og senest denne dag har anmeldt flytningen til kommunens folkeregister.

Det fremgår desuden af folketingsvalglovens § 3, at ingen kan udøve valgret uden at være optaget på valglisten.

Det fremgår endvidere af afsnit 4.9. i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010), at vælgere, der anmelder flytning til kommunen fra udlandet senere end 7 dage før valgdagen, eller som flytter til kommunen fra udlandet på en dato, der ligger senere end 7 dage før valgdagen, ikke kan optages på valglisten og derfor ikke har ret til at stemme ved valget.

Ministeriet kan endvidere oplyse, at reglen i § 18, stk. 6, blev indført i 2004 (lov nr. 438 af 9. juni 2004, der trådte i kraft 1. juli 2004). Forud herfor var fristen for at blive optaget på valglisten også for vælgere, der flyttede til Danmark fra udlandet, 15 dage før valgdagen.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

25) Fra Yildiz Akdogan (forhenværende MF) og Julie Skovsby (MF) har Indenrigs- og Sundhedsministeriet mod-

taget e-mail af 21. september 2011, hvori de klager over valgbehandlingen i Tingbjerg og på Rådmandsgade Skole på Nørrebro samt i Valby i forbindelse med folketingsvalget den 15. september 2011.

Yildiz Akdogan og Julie Skovsby har oplyst, at flere hundrede valgplakater med folketingskandidat Yildiz Akdogan blev overklaret med mærker med radikalt-islamiske antidemokratiske budskaber. Særlig mund og øjne blev påført klistermærker.

Ved valgarrangementer blev Yildiz Akdogan chikaneret og mødt med påstande om, at hun ikke hørte til i området, skulle forlade det og ophøre med at deltage i den demokratiske proces.

På valgdagen den 15. september 2011 havde en antidemokratisk gruppe taget opstilling foran valgstedet og chikanerede vælgere, som kom til valgstedet for at afgive deres stemme.

Yildiz Akdogan og Julie Skovsby har en formodning om, at en potentiel vælger valgte at forlade valgstedet uden at have afgivet sin stemme efter direkte kontakt med gruppen.

Yildiz Akdogan og Julie Skovsby frygter med henvisning til den lave stemmeprocent, at mange andre vælgere har afholdt sig fra at stemme på grund af de antidemokratiske indslag, der været i hele valgkampen med kraftige og direkte udsagn om, at især muslimske vælgere skulle undlade at deltage.

Yildiz Akdogan og Julie Skovsby har endvidere oplyst, at de er vidende om, at samme chikane, som fandt sted på valgstedet i Tingbjerg, også fandt sted på valgsteder på Nørrebro samt i Valby.

Københavns Kommune har i anledning af klagen i en udtalelse af 23. september 2011 oplyst, at kommunen har indhentet en udtalelse fra valgsekretærene på Rådmandsgades skole, Tingbjerg Skole og alle skolerne i Valby.

Kommunen har oplyst, at ingen af de syv valgsteder i Valby har oplevet episoder som beskrevet.

Valgsekretæren og valgstyrrerformanden på Rådmandsgades Skole har udtalt, at det er korrekt, at man på valgdagen registrerede en episode foran det, hvor en gruppe med anden etnisk baggrund tog opstilling med agitation og udsagn om, at muslimske vælgere skulle afholde sig fra at stemme. Gruppen omfattede 4-6 personer og en journalist fra Ekstra Bladet.

Valgstedet registrerede hurtigt gruppens ankomst, da der foran valgstedet var udstationeret et par tilforordnede vælgere, der havde til opgave at vejlede vælgerne om skolens særlige indretning i forhold til trapper, handicapforhold m.v. Valgstyrrerformanden blev derfor hurtigt tilkaldt, hvorefter han gik i dialog med gruppen, der herefter opløste sig og forlod stedet. Journalisten var kun til stede i ganske få minutter.

Hele dette optrin udspillede sig i løbet af 5-10 minutter, hvorefter situationen var helt normaliseret. På den baggrund vurderede valgstyrrerformand og valgsekretær, at der ikke

var grund til at foretage sig yderligere – herunder at tilkalde politiet.

Det er understreget, at gruppen ikke forsøgte at trænge ind på valgstedet eller udøve nogen form for hærværk mod valgplakater i nærheden af valgstedet, og det var heller ikke oplevelsen, at gruppen forsøgte at hindre vælgere i at udøve deres stemmeret, hvorfor man ikke har grund til at formode, at episoden påvirkede stemmedeltagelsen. Dette underbygges af en stemmeprocent på 85,1, der er en klar fremgang i forhold til tidligere valg på Rådmandsgades Skole.

Det er oplyst, at der ved folketingsvalget i 2005 var en stemmeprocent på 80,3 på Rådmandsgades Skole (ud af 9.294 stemmeberettigede), og ved folketingsvalget i 2007 en stemmeprocent på 81,8 (ud af 11.904 stemmeberettigede). Ved valget de 15. september 2011 var der 12.648 stemmeberettigede vælgere.

Valgsekretæren og valgstyrrerformanden på Tingbjerg Skole har udtalt, at der hen på eftermiddagen mødte en lille gruppe af anden etnisk herkomst op uden for valgstedet for at opfordre muslimer til ikke at stemme.

Valgstyrrerne henviste – sammen med politiet – gruppen til ikke at opholde sig på valgstedets område, men kun på offentligt vej.

I perioden, hvor gruppen opholdt sig uden for valgstedet, blev de overvåget af såvel politiet som repræsentanter for valgstyrrerne. Politiet var i perioder også til stede i civil og havde kontakt til gruppen flere gange, ligesom de tog oplysninger om gruppens medlemmer og sikrede sig et eksemplar af det materiale, gruppen uddelte.

Det blev aftalt med politiet, at såfremt gruppen kom ind på valgstedets område, ville de blive fjernet af politiet, hvilket gruppen også blev informeret om.

Valgstedet har ikke haft mulighed for at afgøre, om nogle vælgere har afstået fra at stemme efter kontakt med gruppen. Stemmeprocenten på Tingbjerg Skole ved dette folketingsvalg var efter det oplyste 73,3, hvilket var 1,2 % lavere end 2007, men 0,2 % højere end i 2005.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det fremgår af § 50, 3. pkt., i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at valgstyrrerne påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

Det fremgår af pkt. 7.5 i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010), at valgstyrrerne efter almindelige valgetrælle grundsatninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valgbehandlingen afvikling endvidere skal sikre, at vælgerne kan stemme uden at blive udsat for nogen form for holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden.

Der må derfor ikke uddeles propagandamateriale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsvæje hertil, f. eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde og lignende.

Det er forudsat i loven, at valgstyrene alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater eller lignende med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrene skal skride ind.

Områder på eller ud til offentlig gade eller vej er ikke omfattet af forbuddet mod valgagitation i stemmelokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, selv om de måtte ligge tæt på indgangsdøren til bygningen med stemmelokaler.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan endvidere oplyse, at det er en politimæssig opgave at beslutte, om der er grund til at skride ind over for demonstrationer og lignende, der finder sted på offentlig vej.

Det samme gælder i relation til den omtalte chikane ved valgarrangementer og det omtalte hærværk mod valgplakater.

Udtalelsen fra Københavns Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget opfordrer Indenrigs- og Sundhedsministeriet til at overveje, om hændelsesforløbet ved valgstedet på Tingbjerg Skole giver anledning til eventuel revurdering af reglerne om agitation nær et valgsted.

26) Fra Furesø Kommune har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-mail af 22. september 2011 fra Helle Fürst, hvori hun klager over, at hun ikke fik udleveret et ansøgningsskema vedrørende brevstemmeafgivning i hjemmet til folketingsvalget den 15. september 2011.

Helle Fürst har henvist til omtalen af sagen i Furesø Avis den 13. september 2011. Her fremgår det af artiklen »Gangbesværet bliver sofavælger«, at en kvinde, der ønsker at være anonym, ikke fik udleveret materiale vedr. brevstemmeafgivning i hjemmet fra hjemmeplejen. Da kvinden kontaktede hjemmeplejen herom, kunne de ikke hjælpe, og kommunens borgerservicecenter kunne heller ikke hjælpe. Da kvinden fik kontakt til folkeregistret, får hun oplyst, at fristen for at ansøge om at brevstemme i hjemmet var udløbet den 5. september 2011 kl. 12, men at ansøgningsskemaerne havde været fordelt til hjemmeplejen i god tid inden fristens udløb. Kvinden kontaktede derefter på ny hjemmeplejen, som ikke kendte til det omtalte materiale.

Udskrifter af ovennævnte artikel samt tre relaterede artikler i Furesø Avis er vedhæftet.

Furesø Kommune har i anledning af klagen i en udtalelse af 26. september 2011 oplyst om kommunens generelle tiltag for at gøre borgerne bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet. Muligheden, herunder fristen for indgivelse af ansøgning, har været beskrevet på kommunens hjemmeside fra uge 35. En annonce, der beskrev muligheden, var indrykket i lokalavisen i uge 35, og en annonce indrykket af opstillingskredsen i Frederiksborg Amts Avis i uge 35 beskrev også muligheden.

Derudover har kommunens hjemmepleje uddelt ansøgningsskemaer til borgere.

Om den konkrete sag har kommunen oplyst, at Helle Fürst har henvendt sig til kommunen (hjemmeplejen og borgerservicecentret), og at hun ved en fejl ikke fik udleveret et ansøgningsskema.

Da dette fredag den 9. september 2011 kom til forvaltningens kendskab, blev mulighederne for at rette op på fejlen undersøgt. Tidsfristen for ansøgning om at afgive brevstemme i hjemmet var på dette tidspunkt overskredet, og kommunen har endvidere anført, at en kontakt til ministeriet med henblik på at opnå dispensation herfra endte med et afslag.

Kommunen tilbød herefter klager mulighed for at blive transporteret med beskyttet transport og med ledsagelse af kendt hjælper til valgstedet eller alternativt til brevstemmeafgivning inden valgdagen. Kommunen redegjorde for, at man på valgstedet kunne afgive stemme i bilen. Helle Fürst afsløg begge muligheder.

Samtidig undersøgte kommunen, herunder også ved en meddelelse i avisen, om der var andre borgere, der eventuelt var kommet i samme vanskeligheder, og der blev tilsvarende givet tilsagn om, at kommunen ville tilbyde beskyttet transport. Det medførte, at 3-4 borgere fik hjælp til beskyttet transport.

Kommunen har supplerende oplyst, at i alt 23 borgere har afgivet brevstemme i hjemmet til folketingsvalget den 15. september 2011. Yderligere har mere end 200 plejeboligboere afgivet brevstemme i hjemmet.

Furesø Kommune har oplyst, at kommunen beklager forløbet, og at den efterfølgende har forsøgt at hjælpe Helle Fürst til at kunne afgive sin stemme på anden vis.

Furesø Kommune er på baggrund af hændelsesforløbet i gang med at revidere procedurer for afgivning af brevstemmer i hjemmet med henblik på kommende valgbehandlinger.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at det fremgår af § 54, stk. 4, i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at vælgere, der på grund af sygdom eller manglende forlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i stk. 2 (plejehjem m.v.). Anmodning om at brevstemme i hjemmet skal indgives senest kl. 18 tolv dage før valgdagen. Hvis tolv dage før valgdagen er en lørdag eller søndag, forlænges fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet til førstkommende mandag kl. 12. Anmodningen skal indgives til folkeregistret i opholdskommunen.

Fristen for at ansøge om at brevstemme i hjemmet til folketingsvalget den 15. september 2011 udløb således mandag den 5. september 2011 kl. 12.

Det fremgår af afsnit 8.4.1. i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010), at brevstemmeafgivning i visse boliger og boformer efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem kan ske inden for de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste hverdag før valgdagen, jf. folketingsvalglovens § 56.

Fristen for at brevstemme til folketingsvalget den 15. september 2011 udløb således tirsdag den 13. september 2011.

Det fremgår videre af vejledningen, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgerne på forskellig måde bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og de nærmere betingelser herfor, jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Kommunalbestyrelsen skal gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og om de nærmere betingelser herfor. Kommunalbestyrelsen skal også sørge for, at vælgere, der får personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller af hjemmesygeplejersken eller en anden aktivt udøvende person fra hjemmesygeplejerskeordningen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget.

Hvad angår Furesø Kommunes oplysning om, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet gav afslag på dispensation fra fristen, skal ministeriet bemærke, at dette ikke er korrekt.

Ministeriet kan oplyse, at ministeriet den 13. september 2011 modtog en telefonisk henvendelse fra Furesø Kommune om problemstillingen i sagen. I forbindelse med telefonsamtalen har ministeriet noteret, at kommunen redegjorde for de tiltag, den havde foretaget med henblik på at hjælpe vælgeren til at kunne stemme. Ministeriet noterede sig disse tiltag og bemærkede alene, at fristen for at brevstemme udløb samme dag. Ministeriet forholdt sig således ikke til den konkrete sag.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har bemærket sig, at Furesø Kommune har beklaget hændelsesforløbet samt taget initiativ til at revidere kommunens procedurer for afgivning af brevstemmer i hjemmet.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning og bemærker, at kommunen har beklaget hændelsesforløbet og vil revidere procedurerne for afgivning af brevstemme i hjemmet.

27) Fra Sorø Kommune har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget brev fra Bent A. Jespersen, Skjoldvej 15, 4180 Sorø, hvori Bent A. Jespersen klager over, at det var muligt at brevstemme før kandidaterne til Folketingsvalget den 15. september 2011 blev bekendtgjort den 7. september 2011.

Det fremgår af Bent A. Jespersens brev, at han finder, at det har forhindret vælgere i at brevstemme på kandidater frem til den 7. september 2011.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det fremgår af § 33, stk. 1 og 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at anmeldelser om kandidater skal være indleveret til statsforvaltningen senest 12 dage før valgdagen, dvs. ved valget til Folketinget den 15. september 2011 senest lørdag den 3. september 2011.

Af § 42 i lov om valg til Folketinget fremgår endvidere, at anmeldelsesmyndigheden skal udarbejde fortegnelser over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds, snarest muligt efter udløbet af fristen for meddelelse fra partierne om godkendte kandidater, anmeldelse af partiliste og af nominering, jf. lovens § 37 og § 41. Det vil sige snarest muligt efter kl. 12 ti dage før valgdagen (ved valget til Folketinget den 15. september 2011: snarest muligt efter kl. 12:00 mandag den 5. september 2011). For hver storkreds, bortset fra Bornholms Storkreds, skal anmeldelsesmyndigheden snarest muligt efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist sende fortegnelserne over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds til valgbestyrelserne i hver opstillingskreds i storkredsen, jf. lovens § 42, stk. 2, ligesom ministeriet i medfør af lovens § 42, stk. 3, har bestemt, at fortegnelserne skal sendes til kommunalbestyrelsen i storkredsen.

For så vidt angår muligheden for at brevstemme, kan ministeriet oplyse, at det følger af § 56 i lov om valg til Folketinget, at brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen. Det vil ved valget til Folketinget den 15. september 2011 sige tidligst fra valgets udskrivelse fredag den 26. august 2011 og senest tirsdag den 13. september 2011. På stemmesedlen anføres navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har kandidater opstillet i den storkreds, hvor vælgeren er optaget på valglisten jf. lovens § 61, stk. 2, 1. pkt. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet i den pågældende storkreds, anføres navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavn eller parti-bogstav, jf. lovens § 61, stk. 2, 2. pkt.

I ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2010 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 8.2.2, er det angivet, at vælgerne i forbindelse med brevstemmeafgivning på folkeregistre/borgerservicecentre skal have mulighed for at se fortegnelser over de opstillingsberettigede partier og de kandidater, der er opstillet i storkredsen, så snart disse oplysninger foreligger (hvilket normalt må forventes 8 dage før valgdagen). Det vil ved dette folketingsvalg sige fra onsdag den 7. september 2011. Tilsvarende gælder ved brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, jf. § 21, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, samt på plejehjem med videre og i ældreboliger, jf. § 17, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 130, af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Det er kommunalbestyrelsen, der skal sørge for, at fortegnelserne, så snart de foreligger, er tilgængelige for vælgerne.

Ministeriet skal yderligere bemærke, at brevstemme på en kandidat, der opstiller til Folketinget, kan afgives, inden fortegnelsen over de kandidater, der er opstillet i storkredsen, foreligger.

Det af Bent A. Jespersen fremførte giver ikke ministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

28) Fra Lisa Fuglheim har Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 18. september 2011 modtaget e-post af 18. september 2011, hvori Lisa Fuglheim klager over, at hendes brevstemme blev afleveret i hendes egen postkasse.

Det fremgår af Lisa Fuglheims e-post, at hun afgav brevstemme på Greve Rådhus i god tid før valgdagen, men at hun den 14. september 2011 opdagede, at den brune kuvert med hendes brevstemme var blevet afleveret i hendes egen postkasse i stedet for at være afleveret til Roskilde Kommune. Hun blev derfor nødt til selv at aflevere brevstemmen på hovedpostkontoret i Roskilde, så den kunne nå frem i tide. Hun anmoder på den baggrund om, at det bliver undersøgt, om hendes brevstemme er kommet i betragtning.

Det fremgår desuden af Lisa Fuglheims e-post, at hun foreslår, at man ændrer yderkuverten, så det kun er forsiden, der har en rude, og at brevstemmeafgiverens navn og adresse på bagsiden fjernes.

Post Danmark har i anledning af klagen ved vedhæftede e-post af 20. september 2011 oplyst, at Post Danmark generelt har været meget opmærksom på, at afgivne brevstemmer kom rettidigt frem til de pågældende kommuner. Ifølge Post Danmarks registreringer er forsendelser med brevstemmer afleveret rettidigt til kommunalbestyrelsen i Roskilde Kommune.

Post Danmark har desuden oplyst, at det ikke er muligt med sikkerhed at fastslå årsagen til, at forsendelsen fejlagtigt blev afleveret til afsenderen. Det kan ikke udelukkes, at forsendelsen er kommet i produktion med bagsiden opad, og at maskinerne derfor har produceret forsendelsen således, at den er udsorteret til afsenderen. Det er Post Danmarks umiddelbare opfattelse, at der desuden er tale om en menneskelig fejl, idet postomdeleren ikke har været opmærksom på, at forsendelsen blev afleveret til afsenderadressen.

Afslutningsvis beklager Post Danmark de gener, som den pågældende fejlaflevering har medført.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 60, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at brevstemmematerialet består af en stemmeseddel, konvolut, følgebrev og yderkuvert. Ifølge afsnit 8.1. i vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) er der på forsiden af den gulbrune yderkuvert i nederste venstre hjørne trykt ordene »Stemmeseddel til folketingsvalg«. Forsiden er endvidere forsynet med rubrik til angivelse af, hvilken kommunes kommunalbestyrelse yderkuverten med indeholdt brevstemme skal sendes til. Yderkuvertens bagside er forsynet med en rubrik til angivelse af vælgerens navn, fødselsdato og bopæl.

Ministeriet finder anledning til at bemærke, at det er nødvendigt med en rubrik med vælgerens navn, fødselsdato og bopæl på yderkuverten, idet det er en forudsætning for, at brevstemmen kan blive bragt ud til det rigtige afstemningssted og indgå i stemmeoptællingen der.

Efter lovens § 64, stk. 4, 2. pkt., sørger kommunalbestyrelsen for, at brevstemmerne inden afstemningens begyndelse er afleveret til valgstyrrerne på afstemningsstedet i det på-

gældende afstemningsområde. Ifølge lovens § 46, stk. 1, begynder afstemningen kl. 9, og efter § 66, stk. 3, skal brevstemmer, der modtages af valgstyrrerne efter afstemningens begyndelse, påtegnes om modtagelsestidspunktet og kommer ikke i betragtning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan desuden oplyse, at ministeriet den 26. august 2011 – samme dag som valgets udskrivelse – sendte et brev til Post Danmark vedrørende særlige postforsendelser i forbindelse med folketingsvalget den 15. september 2011. Heri fremgår, at der i forbindelse med folketingsvalget forsendes et betydeligt antal brevstemmer, og at brevstemmer, der modtages af valgstyrrerne på afstemningsstedet senere end den 15. september 2011 kl. 9, ikke tages i betragtning. Post Danmark blev derfor gjort opmærksom på, at brevstemmerne skulle være afleveret til kommunalbestyrelsen senest kl. 8 den 15. september 2011. Ministeriet anmodede desuden Post Danmark om at tage skridt til at sikre, at brevstemmer postbesørges uden forsinkelse.

Ministeriet har bemærket sig, at Post Danmark har beklaget fejlafleveringen.

Ministeriet kan oplyse, at ministeriet har kontaktet Roskilde Kommune på baggrund af Lisas Fuglheims ønske om oplysning om, hvorvidt hendes stemme er taget i betragtning. Roskilde Kommune har telefonisk oplyst den 26. september 2011, at Lisa Fuglheims brevstemme blev modtaget i tide og derfor er blevet taget i betragtning.

Ministeriet har ikke herudover bemærkninger til sagen.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning og bemærker, at Post Danmark beklager de gener, som fejlafleveringen har medført.

29) Fra Henrik Brodersen, Næstved Landevej 603, 4243 Rude, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 20. september 2011, hvori han anmoder om en ny optælling af stemmerne til Dansk Folkeparti i opstillingskredsen Lolland.

Det fremgår af Henrik Brodersens e-post, at han undrer sig over, at valgresultatet ændrede sig fra fredag den 16. september 2011 og i løbet af den efterfølgende weekend. Således var resultatet den 16. september 2011, at Pia Kjærsgaard havde fået 0 personlige stemmer på afstemningsstedet i Søllested, og Jeppe Jakobsen havde fået 148 personlige stemmer. Efterfølgende blev fejlen rettet, idet 148 personlige stemmer blev flyttet fra Jeppe Jakobsen til Pia Kjærsgaard, således at Jeppe Jakobsen derefter i alt havde fået 12 personlige stemmer i opstillingskredsen Lolland.

Lolland Kommune har i den anledning i e-post af 22. september 2011 oplyst, at Danmarks Statistik den 17. september 2011 ringede til kommunens vagttelefon, fordi det fremgik af valgbogen, at Pia Kjærsgaard ikke havde fået stemmer i Søllested, mens Jeppe Jakobsen havde fået 148 stemmer. Danmarks Statistik havde fundet det usandsynligt, da Pia Kjærsgaard havde fået høje personlige stemmetal på andre valgsteder i kommunen. Ved en efterfølgende kontrol viste det sig, at der ved en overførsel fra optællingsskemaet til den elektroniske valgbog var sket en fejl, idet Jeppe Ja-

kobsen, der stod umiddelbart over Pia Kjærsgaard på stemmesedlen, havde fået tillagt Pia Kjærsgaards 148 personlige stemmer. Jeppe Jakobsen havde i hele Lollandskredsen fået 12 personlige stemmer, men ikke fået nogen personlige stemmer i Søllested. Fejlen blev rettet og meddelt Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 17. september 2011 kl. 16.41.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at Danmarks Statistik, der opgør valget på ministeriets vegne, er i besiddelse af et avanceret informationsteknologisk analyseværktøj (stemmeandelsafvigelsesindikatoren). Ved anvendelse af videregående statistiske metoder kan det afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer.

Stemmeandelsafvigelsesindikatoren afdækkede således ved folketingsvalget, at der på 30 ud af de i alt 1.450 afstemningssteder var anledning til at undersøge, om der for et eller flere partier kunne være sket ombytning af personlige stemmetal inden for det pågældende parti, herunder bl.a. i Sjællands Storkreds, 1. kreds, Lolland, Søllested, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Dansk Folkeparti, og hvor det blev konstateret, at der var sket en ombytning af de personlige stemmer for Pia Kjærsgaard og Jeppe Jakobsen.

Ovennævnte kontrol sker i dagene efter fintællingen og er som regel afsluttet på 3.-4. dagen efter valgdagen. Af samme grund anfører Danmarks Statistik tydeligt på resultaterne offentliggjort dagen efter valgdagen, at der er tale om foreløbige tal.

Endelig kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyse, at ministeriets gennemgang af valgbøgerne i Sjællands Storkreds ikke giver grundlag for at antage, at stemmetallene for de enkelte kandidater for Dansk Folkeparti i de øvrige afstemningsområder i Sjællands Storkreds ikke er opgjort korrekt. Ministeriet kan herved henvise til ministeriets redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøger m.v. ved folketingsvalget den 15. september 2011, der er oversendt til Folketinget med valgbøgerne og det øvrige materiale, der er nævnt i § 86 i lov om valg til Folketinget. Ministeriet skal i denne forbindelse særligt henvise til afsnit 2.3. i redegørelsen om fejl vedrørende kandidaternes stemmetal.

Lolland Kommunes udtalelse giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget bemærker, at ministeriets egne analyseværktøjer allerede havde fremfundet de afvigende stemmetal. Udvalget noterer sig, at der foreligger en indtastningsfejl. Udvalget finder på baggrund af redegørelsen ikke anledning til at anmode om en fornyet optælling af stemmerne på Dansk Folkeparti i opstillingskreds, Lolland.

30) Fra Allan Baktoft Jakobsen, Duevej 52, 2. tv., 2000 Frederiksberg, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 15. september 2011. Allan Jakobsen har klaget over, at valgstyrer Pernille Høxbro ved valgstedet på Duevejens Skole på Frederiksberg undlod at gribe ind over

for en plakat, som efter Allan Baktoft Jakobsens opfattelse var opstillet i strid med lov om offentlige veje.

Allan Baktoft Jakobsen har oplyst, at plakaten stod for tæt på vejen. Plakaten var ikke forsynet med adresse og telefonnummer, og plakaten stod for tæt på stemmelokalerne.

Allan Baktoft Jakobsen har anført, at han overhørte en telefonsamtale mellem valgstyrelsen og kommunaldirektøren, som gav ham indtryk af, at det overvejedes at gøre forskel på kandidaterne, og at der således var tale om magtmisbrug.

Allan Baktoft Jakobsen har oplyst, at sagen er politianmeldt og overgivet til pressen.

Valgbestyrelsen i Frederiksberg Kommune har i anledning af klagen i en udtalelse af 19. september 2011 oplyst, at den pågældende plakat var en såkaldt sandwichplakat, jf. nærmere nedenfor, som ikke var omfattet af de nye regler om plakater i lov om offentlige veje eller i øvrigt af de nye regler i lov om private fællesveje, idet valgbestyrelsen har bemærket, at Duevej er en privat fællesvej.

Valgbestyrelsen har oplyst, at det fremgår direkte af bemærkningerne til det fremsatte lovforslag om ændring af lov om offentlige veje og lov om private fællesveje, at de plakater, der er omfattet af ændringsloven, som er vedtaget af Folketinget den 7. april 2011, størrelsesmæssigt svarer til den almindeligt anvendte reklamestørrelse og pladestørrelse, der kendes fra valg til offentlige forsamlinger, folkeafstemninger mv.

Der er derfor ikke som følge af de nye regler krav om, at sandwichplakaten skulle være forsynet med identifikationsoplysninger ved navn, adresse og telefonnummer på den fysiske eller juridiske person.

Den omtalte sandwichplakat var placeret ved afstemningsstedet på Skolen på Duevej, som er markeret på en tegning, som valgbestyrelsen har vedlagt.

Efter valgbestyrelsens vurdering var denne placering ikke i strid med folketingsvalglovens § 50, 2. pkt. [rettelig § 50, 3. pkt.] om, at valgstyrelsen påser, at vælgerne ikke udsættes for agitation i valglokalerne eller i umiddelbar tilknytning hertil. Der henvises til ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2010, afsnit 7.5., om, at vurderingen af, hvad der må anses for passende afstand, vil afhænge af de konkrete adgangsforhold til bygningen med stemmelokalerne.

Af den vedlagte tegning fremgår tillige det område, som efter valgbestyrelsens opfattelse er omfattet af folketingsvalglovens § 50, 2. pkt. [rettelig § 50, 3. pkt.].

Valgbestyrelsen har endvidere henvist til, at kommunalbestyrelsen som ejer eller bruger af bygningen, hvor stemmelokalerne ligger, efter afsnit 7.5. i vejledning om afholdelse af folketingsvalg har mulighed for at fastsætte supplerende lokale regler for, hvor valgagitation ikke er tilladt, uanset at agitationen ikke er i strid med forbuddet i folketingsvalglovens § 50, 2. pkt. [rettelig § 50, 3. pkt.].

Dette område, hvor der efter de af kommunalbestyrelsen vedtagne supplerende regler er forbud mod opsætning af valgplakater, fremgår tillige af den tegning, valgbestyrelsen har vedlagt.

Om den refererede telefonsamtale har valgbestyrelsen bemærket, at valgstyrrerformanden blot ville sikre sig, at alle kandidater ville blive behandlet ens, hvilket kommunaldirrektøren bekræftede som en selvfølge.

Valgbestyrelsen har anført, at den derfor må afvise klagen over det beskrevne forløb, og at valgstyrrerformanden har handlet korrekt.

Frederiksberg Kommune har efterfølgende telefonisk oplyst, at der var tale om et skilt, som har to sider, som kan skilles ad, således at skiltet kan stå på jorden uden anden støtte. Frederiksberg Kommune har endvidere oplyst, at kommunen ikke er i stand til at identificere den præcise størrelse på skiltet, men at kommunen finder, at det er større end almindeligt anvendte valgplakater.

Frederiksberg Kommune har endvidere telefonisk oplyst, at kommunen ikke i henhold til anden lovgivning har godkendt en opsætning af valgskiltet på Duevej.

1. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at følgende fremgår af § 50 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011):

»§ 50. Valgstyrelsen kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrelsen begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrelsen påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrelsenes anvisninger.«

Af vejledningen om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 78 af 26. august 2010) afsnit 7.5 fremgår følgende vedrørende valgagitation i valglokalerne eller umiddelbar nærhed hertil:

»Placering af valgplakater m.v. på afstemningsstedets matrikel (f.eks. i en skolegård) er ikke i sig selv i strid med folketingsvalglovens § 50. Det afgørende efter loven er, om der er tale om valgagitation på »steder i umiddelbar tilknytning« til stemmelokalene. Valgagitation på afstemningsstedets matrikel skal imidlertid foregå i en så passende afstand fra indgangsdøren til den bygning, hvor stemmelokalene ligger, at det ikke sker »i umiddelbar tilknytning« til stemmelokalene. Er der tale om en større bygning med flere indgangsdøre, er den eller de relevante indgangsdøre i denne sammenhæng dem, som vælgerne skal bruge, når de møder frem for at stemme på valgdagen.

Vurderingen af, hvad der må anses for »passende afstand«, vil afhænge af de konkrete adgangsforhold til bygningen med stemmelokalene.

Kommunalbestyrelsen kan som ejer, eventuelt bruger, af den matrikel, hvor bygningen med stemmelokaler ligger, imidlertid beslutte, om valgagitation på afstemningsstedets matrikel i det hele taget skal være tilladt, uanset om en sådan valgagitation ikke i øvrigt ville være i strid med forbuddet mod valgagitation i stemmelokalene og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Kommunalbestyrelsen vil således f.eks. kunne vælge den praksis ikke at tillade benyttel-

se af valgplakater, herunder »levende plakatsøjler«, på matriklen. Kommunalbestyrelsen skal træffe i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen.

Områder på eller ud til offentlig gade eller vej er ikke omfattet af forbuddet mod valgagitation i stemmelokalene og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, selv om de måtte ligge tæt på indgangsdøren til bygningen med stemmelokaler.«

Det opstillede skilt var ifølge det af Frederiksberg Kommune fremsendte kort opstillet på Duevej. Frederiksberg Kommune har oplyst, at skiltet var opsat på et område, som efter kommunens opfattelse lå uden for det område, hvor der i henhold til folketingsvalglovens § 50 var forbud mod, at vælgerne udsættes for valgagitation, og har i den forbindelse henvist til det vedlagte oversigtskort over valgstedet på Duevej.

Frederiksberg Kommune har endvidere oplyst, at skiltet ikke var opstillet på det område, hvor kommunen havde bestemt, at valgagitation ikke var tilladt, uanset at en sådan valgagitation i øvrigt ikke ville være i strid med forbuddet mod valgagitation i stemmelokalene og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

2. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt andre regler regulerer opsætning af det omhandlede plakatskilt, bemærkes, at det følger af § 50 a i lov om private fællesveje (lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. maj 2008 som senest ændret ved lov nr. 379 af 2. maj 2011), at der ved valgplakater forstås valgagitoriske meddelelser på en vejrbestandig plade, der ikke er større end 0,8 m². Det følger endvidere af § 50 b, at for så vidt angår valgplakater omfattet af § 50 a gælder der krav om, at identifikationsoplysninger skal anføres på valgplakaten.

Det bemærkes, at efter det oplyste var det omhandlede plakatskilt placeret på privat fællesvej, samt at plakaten efter Frederiksberg Kommunes vurdering var større end de almindeligt anvendte valgplakater omfattet af § 50 a i lov om private fællesveje.

I de almindelige bemærkninger til den lovændring, hvorved § 50 a og § 50 b blev indført i lov om private fællesveje er der blandt andet anført følgende:

»Det bemærkes, at indførelsen af bestemmelser der indebærer, at der ikke længere skal søges om tilladelse til ophängning af valgplakater medfører, at bekendtgørelsens regler fremover ikke ville skulle anvendes for så vidt angår ophängning af plakater i overensstemmelse med de foreslåede regler. Det fremgår således af de foreslåede bestemmelser i lov om offentlige veje og lov om private fællesveje, at der ved valgplakater forstås valgagitoriske meddelelser på en vejrbestandig plade, der ikke er større end 0,8 m². Ophängning af valgagitorisk materiale, der ikke falder ind under denne definition, f.eks. plakater større end 0,8 m², vil således fortsat kræve indhentelse af tilladelse i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 om valgagitation, som ændret ved bekendtgørelsen nr. 828 af 25. november 1998.«

I bemærkningerne til § 50 a i lov om private fællesveje er der endvidere anført følgende:

»...

Skulle der konkret være ønske om at ophænge valgplakater større end 0,8 m², bannere og variable valgplakater, herunder skærme, med levende tekst og billeder, falder dette tilbage på ordningen efter § 49. I henhold til disse bestemmelser må der ikke ophænges valgplakater på private fællesveje i byer og bymæssige områder uden kommunalbestyrelsens offentligtretlige tilladelse. Den, der får kommunens tilladelse, vil kunne udnytte denne og hænge valgplakaten op, hvis vedkommende har ret hertil i henhold til aftale med vejens ejer.«

Lov om private fællesveje § 49, stk. 1-3, har følgende indhold:

»§ 49. Uden samtykke fra vejmyndigheden må arealer af private fællesveje ikke anvendes til 1) varig eller midlertidig anbringelse af affald, materiel, materialer, løsøregenstande, skure, skurvogne, boder, automater, skilte, hegn eller lignende,

...

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 forudsætter, for så vidt angår anvendelse, der indvirker på vejens hidtidige karakter eller på færdselsforholdene, samtykke fra grundejerne og meddeles efter forhandling med politiet.

Stk. 3....«

Af § 6 i lov om private fællesveje fremgår det, at kommunalbestyrelsen i kommunen er vejmyndighed for private fællesveje.

Det fremgår således af lov om private fællesveje samt bemærkningerne til loven, at i de tilfælde, hvor valgplakater er større end de i bestemmelsen fastsatte mål, skal vejmyndigheden give sin godkendelse til opsætning af valgplakaten. Der stilles derimod ikke krav efter lovgivningen om, at sådanne valgplakater, som er omfattet af § 49, skal påføres identifikationsoplysninger.

Desuden følger det af reglerne, at såfremt valgskiltet havde betydning for vejens hidtidige karakter eller på færdselsforholdene, skulle grundejerens samtykke til opsættelse af valgskiltet indhentes, jf. lov om private fællesveje § 49, stk. 2.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har bemærket sig, at Frederiksberg Kommune ikke har givet tilladelse til opsætning af valgskiltet.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da kommunen har oplyst, at skiltet var opsat på et område, der lå uden for det område, hvor der er forbud mod valgagitation, og da kommunen i øvrigt ikke har givet tilladelse til opstilling af skiltet.

31) Fra John Erik Wagner, Amagerbrogade 131, 5. tv, 2300 København S, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 22. september 2011, hvor John Erik Wagner klager over, at der ifølge TV-Avisen var blevet fundet over 200 brevstemmer smidt på gaden.

Det fremgår af John Erik Wagners e-post, at han på baggrund af ovenstående finder, at valget er ugyldigt, og at der skal ske omvalg.

Det fremgår videre af John Erik Wagners e-post, at han finder, at det er mærkeligt, at man kan brevstemme, før den endelige kandidatfortegnelse foreligger.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan for så vidt angår klagen vedrørende de fundne brevstemmer oplyse, at ministeriet har lagt til grund, at klagen vedrører de 33 brevstemmer, der blev fundet i opgangen hos domicilet for Københavns Borgerservicecenter.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal i den anledning henviser til afsnit 6 »Fundne brevstemmer i opgangen hos domicilet for Københavns Borgerservicecenter« i ministeriets redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgboøgerne m.v. ved folketingsvalget den 15. september 2011.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i anledning af klagen vedrørende tidspunktet for brevstemmeafgivning i forhold til kandidatfortegnelserne oplyse, at det fremgår af § 33, stk. 1 og 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at anmeldelser om kandidater senest 12 dage før valgdagen skal være indleveret til anmeldelsesmyndigheden. Ved valget til Folketinget den 15. september 2011 skulle dette være sket senest lørdag den 3. september 2011.

Af § 42 i lov om valg til Folketinget fremgår endvidere, at anmeldelsesmyndigheden skal udarbejde fortegnelser over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds, snarest muligt efter udløbet af fristen for meddelelse fra partierne om godkendte kandidater, anmeldelse af partiliste og af nominering, jf. lovens § 37 og 41, det vil sige snarest muligt efter kl. 12 ti dage før valgdagen (ved valget til Folketinget den 15. september 2011: snarest muligt efter kl. 12:00 mandag den 5. september 2011). For hver storkreds, bortset fra Bornholms Storkreds, skal anmeldelsesmyndigheden snarest muligt efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist sende fortegnelserne over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds til valgbestyrelserne i hver opstillingskreds i storkredsen, jf. lovens § 42, stk. 2, ligesom ministeriet i medfør af lovens § 42, stk. 3, har bestemt, at fortegnelserne skal sendes til kommunalbestyrelsen i storkredsen.

For så vidt angår muligheden for at brevstemme, kan ministeriet oplyse, at det følger af § 56 i lov om valg til Folketinget, at brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen. Ved valget til Folketinget den 15. september 2011 kunne der brevstemmes her i landet fra og med valgets udskrivelse den 26. august 2011 til og med tirsdag den 13. september 2011. På stemmesedlen anføres navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har kandidater opstillet i den storkreds, hvor vælgeren er optaget på valglisten jf. lovens § 61, stk. 2, 1. pkt. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet i den pågældende storkreds, anføres navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavn eller partibogstav, jf. lovens § 61, stk. 2, 2. pkt.

I ministeriets vejledning nr. 78 af 26. august 2010 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 8.2.2, er det angivet, at vælgerne i forbindelse med brevstemmeafgivning på folkeregistre/borgerservicecentre skal have mulighed for at se fortegnelser over de opstillingsberettigede partier og de kandidater, der er opstillet i storkredsen, så snart disse oplysninger foreligger (8 dage før valgdagen). Tilsvarende gælder ved brevstemmeafgivning i vælgeres hjem, jf. § 21, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgeres hjem, samt på plejehjem med videre og i ældreboliger, jf. § 17, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 130, af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Det er kommunalbestyrelsen, der skal sørge for, at fortegnelserne, så snart de foreligger, er tilgængelige for vælgerne.

Ministeriet skal yderligere bemærke, at brevstemme på en kandidat, der opstiller til Folketinget, kan afgives, inden fortegnelsen over de kandidater, der er opstillet i storkredsen, foreligger.

Det af John Erik Wagner fremførte giver ikke ministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget beklager hændelsen og tager redegørelsen til efterretning.

32) Fra André Rossmann har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 17. september 2011, hvori han oplyser, at der er risiko for, at hans far, der er syg med Alzheimers, og eventuelt andre beboere i ældre-centret Æblehaven har været udsat for valgpres i forbindelse med brevstemmeafgivning.

Det fremgår af André Rossmanns e-post, at hans far modtog et valgkort, som blev anbragt i hans sikkerhedsboks. Kort efter afgav Æblehavens beboere brevstemmer. Da André Rossmanns far på grund af sin sygdom ikke kunne huske, at han havde fået et valgkort, og at han skulle stemme personligt, fik stemmemodtagerne ham til at stemme pr. brev. Da han på valgdagen mødte op på afstemningsstedet, fik han at vide, at han allerede havde afgivet sin stemme. Faren kan ikke huske, hvilket parti han har stemt på, og André Rossmann giver udtryk for, at han kan forestille sig, at en stemmemodtager har »hjulpet« ham med at sætte kryds det rigtige sted. Ligeledes forestiller han sig, at nogle af de andre beboere, som har nedsat psykisk funktionsevne i en grad, så de ikke kan overskue, hvem de skal stemme på, også har fået »hjælp« til at sætte kryds det rigtige sted.

Endelig fremgår det, at André Rossmann med sin henvendelse ønsker at gøre opmærksom på den risiko for misbrug, der potentielt findes i forbindelse med brevstemmeafgivning på plejehjem og lignende.

Brøndby Kommune har i anledning af henvendelsen i vedhæftede udtalelse modtaget af ministeriet den 20. september 2011 oplyst, at folkeregistret umiddelbart efter valgets udskrivelse tog kontakt til Æblehavens ledelse for at aftale dato og omstændighederne for brevstemmeafgivningen. Der blev sat en række opslag op på infotavler, i elevator m.v. og derudover orienterede personalet i Æblehaven beboerne om

muligheden for brevstemmeafgivning. De beboere, som ønskede at brevstemme, blev skrevet på en liste til folkeregistret. Beboerne på listen fik efterfølgende besøg af stemmemodtagerne på dagene for brevstemmeafgivning. Stemmemodtagerne medbragte et ekstra sæt brevstemmemateriale, såfremt beboere, som ikke var på listen, gav udtryk for, at de ønskede at stemme. Der har ikke været tale om, at stemmemodtagerne er gået rundt i Æblehaven og har opfordret beboerne til at brevstemme.

Kommunen har endvidere oplyst, at de tilfornede vælgere, som fungerer som stemmemodtagere, er forpligtet til at orientere enhver, der ønsker at brevstemme, om, at stemme kan afgives ved personligt fremmøde på valgdagen, så det bliver sikret, at der kun modtages brevstemmer fra vælgere, som er forhindret i at møde frem på afstemningsstedet på valgdagen. Derudover gør kommunen meget ud af at orientere stemmemodtagerne om vigtigheden af, at vælgeren skal have mulighed for at udøve sin demokratiske stemmeret uden utilbørlig påvirkning, samt at der kun skal ydes hjælp til stemmeafgivning, såfremt vælgeren udtrykkeligt beder om hjælp.

Det er desuden oplyst, at det er kommunens klare overbevisning, at brevstemmeafgivningen er foregået i overensstemmelse med kommunens krav til stemmemodtagerne og reglerne for brevstemmeafgivning.

I supplerende udtalelse af 22. september 2011 har kommunen oplyst, at André Rossmanns far er anført på den liste, som kommunens folkeregister har modtaget fra Æblehaven inden fristen for anmodning om brevstemmeafgivning i hjemmet udløb den 5. september 2011. Man formoder derfor, at han har anmodet personalet i Æblehaven om at komme til at brevstemme. Selve afstemningen foregik i hans egen bolig, og de to stemmemodtagere vendte ryggen til ham under selve stemmeafgivningen. Der blev således ikke ydet hjælp ved stemmeafgivningen, og han lagde selv stemmesedlen ned i kuerten samt underskrev følgebrevet.

Afslutningsvis har kommunen oplyst, at ældrecentret Æblehaven bl.a. drives efter § 5, stk. 1, nr. 1, i lov om almene boliger m.v. (lovbekendtgørelse nr. 884 af 10. august 2011), idet kommunalbestyrelsen har givet tilsagn om offentlig støtte efter denne lov og har mærket boligerne som almene ældreboliger. Det er hertil oplyst, at beboerne i Æblehaven har egne boliger med separate lejekontrakter.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 54, stk. 2, nr. 6, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at vælgere, der bor eller opholder sig i bl.a. almene ældreboliger, der er omfattet af lov om almene boliger m.v., kan brevstemme i boformen eller boligen. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at brevstemmeafgivning i stedet skal ske efter reglerne i stk. 4 om brevstemmeafgivning i hjemmet. Efter stk. 4 skulle anmodning om brevstemme i hjemmet til folketingsvalget den 15. september 2011 indgives senest kl. 12 mandag den 5. september 2011.

Ifølge § 3, stk. 2, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgeres hjem (bekendtgørelse nr. 128 af 24. februar

2009) skal kommunalbestyrelsen sørge for, at vælgerne i de boformer, der er nævnt i § 54, stk. 2, nr. 3 og 6, i lov om valg til folketinget, hvor kommunalbestyrelsen har besluttet, at der ikke skal foretages brevstemmeafgivning efter reglerne om institutionsafstemning, bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og de nærmere betingelser herfor. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgere i de pågældende boformer m.v., som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningskema, og at der om fornødent ydes vælgeren bistand med at udfylde og indsende skemaet.

Kommunalbestyrelsen skal desuden sørge for, at stemmemodtagerne i fornødent omfang bliver vejledt om deres opgaver i forbindelse med gennemførelse af brevstemmeafgivningen, herunder bliver gjort bekendt med de særlige pligter, der påhviler dem efter § 62, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 4.

Efter lovens § 62, stk. 1, 1. pkt., må stemmemodtagere ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på.

Ifølge lovens § 61, stk. 4, skal de stemmemodtagere, der skal modtage brevstemmen, yde den fornødne hjælp, såfremt vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen selv eller udfylde og underskrive følgebrevet. Det skal fremgå af følgebrevet, såfremt der er ydet hjælp. Efter stk. 6 kan hjælp til udfyldning af stemmesedlen kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Efter bekendtgørelsens § 21, stk. 3, må stemmemodtagerne ikke uopfordret give vælgerne andre oplysninger om de opstillede partier og opstillede kandidater m.v. end de oplysninger, der fremgår af fortegningerne herom. Stemmemodtagerne kan besvare eventuelle forespørgsler fra vælgerne om, hvorvidt bestemte personer er opstillet som kandidater til folketingsvalget, såfremt stemmemodtagerne har kendskab hertil.

Udtalelsen fra Brøndby Kommune giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning, da procedurerne ved brevstemmeafgivning er fulgt.

33) Fra Helsingør Kommune har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget e-post af 15. september 2011 med telefonnotat af 15. september 2011, hvori en anonym borgers klage over brevstemmeafgivning i eget hjem beskrives.

Det fremgår af telefonnotatet, at borgeren klager over, at hun ikke har fået lov til at afgive sin stemme i fred og ro. Hun oplyser, at de tilfornordnede vælgere »stod på nakken af hende« og så, hvad hun stemte.

Det fremgår videre, at borgeren havde spurgt, hvilke partier de to tilfornordnede vælgere repræsenterede. Den ene tilfornordnede vælger oplyste, at hun ikke måtte kommentere på dette, mens den anden ikke sagde noget. Da borgeren skulle afgive sin stemme, følte hun sig overvåget, og den ene tilfornordnede vælger kommenterede flere gange, at hun

kunne stemme på C, hvis hun ikke vidste, hvad hun skulle stemme. Borgeren oplyste, at hun havde oplevet, at hun havde stemt under pres. Efter afgivelsen af stemmen afleverede hun sin stemmeseddel til de to tilfornordnede vælgere, og yderkuverten blev lukket, hvorefter den ene tilfornordnede vælger puttede brevstemmen i sin dametaske.

Det fremgår desuden, at borgeren havde fået at vide, at andre i samme område også havde oplevet, at stemmeafgivningen var foregået under pres og overvågning. Endvidere oplyste borgeren, at hun følte, at den mandlige tilfornordnede vælger var den mest pågående/truende. Borgerens veninde havde også haft besøg af de to tilfornordnede vælgere og havde efterfølgende kontaktet kommunen, da hun ønskede at brevstemme på ny, men hun oplyste ikke, at hun havde følt sig overvåget eller truet af de tilfornordnede vælgere.

Helsingør Kommune har i anledning af telefonsamtalen med borgeren afholdt separate møder med de pågældende tilfornordnede vælgere, og kommunen har efterfølgende oplyst, at ingen af de tilfornordnede vælgere kunne genkende den beskrivelse, som borgeren havde givet. Der havde ikke været nogen problemer omkring stemmeafgivningen, og det var klart, at borgeren havde vidst, hvad hun ville stemme. Efter stemmeafgivningen havde vælgeren spurgt, hvilket parti de tilfornordnede vælgere repræsenterede, og den mandlige tilfornordnede vælger havde svaret C, mens den kvindelige tilfornordnede vælger ikke havde ønsket at svare. Begge tilfornordnede vælgere afviste, at brevstemmesedlen blev lagt ned i dametasken. Den mandlige tilfornordnede vælger afviste afslutningsvis, at der havde været nogen form for pres eller truende adfærd.

De kommunale repræsentanter ved møderne med de tilfornordnede vælgere havde afslutningsvis ikke fundet anledning til at anfægte de givne forklaringer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning om reglerne om modtagelse af brevstemmer oplyse, at det følger af § 62, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 107 af 8. februar 2011), at stemmemodtagere ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. Ligeledes følger det af § 21, stk. 3, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem (bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009), at stemmemodtagerne ikke uopfordret må give vælgerne andre oplysninger om de opstillede partier og kandidater m.v. end de oplysninger, der fremgår af fortegningerne herom. Ifølge bekendtgørelsens § 22 må stemmemodtagerne ikke bære emblemer, mærkater eller lignende, der angiver tilknytning til et bestemt parti eller en bestemt kandidat, eller som angiver stillingtagen til aktuelle politiske spørgsmål eller i øvrigt udtrykker en bestemt politisk holdning eller lignende.

Lovgivningen indeholder ikke regler, som tilpligter eller forbyder en tilfornordnet vælger at oplyse, hvilket parti vedkommende er tilknyttet på en vælgers direkte forespørgsel herom.

Ministeriet må på baggrund af de modtagne oplysninger lægge til grund, at der er modstridende opfattelser af forløbet i forbindelse med borgerens brevstemmeafgivning. Ministeriet har ikke mulighed for at afklare, hvad der er passeret i forbindelse med den omhandlede episode.

Helsingør Kommunes udtalelse giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager redegørelsen til efterretning.

10. Indenrigs- og Sundhedsministeriets beregninger og opgørelser

Det næste, udvalget skal behandle, er spørgsmålet om godkendelse af de af ministeriet foretagne opgørelser og beregninger.

Disse har ikke givet udvalget anledning til bemærkninger.

Det fremgår, at der ved valget er afgivet i alt 3.579.675 stemmer, heraf som tidligere nævnt 22.815 blanke og 11.492 andre ugyldige stemmer. Stemmeprocenten har været 87,7.

11. De valgte kandidater

Det sidste spørgsmål, udvalget skal behandle, er spørgsmålet om godkendelse af de 175 kandidater, der har opnået valg.

Efter det for udvalget oplyste er der ikke forhold, der kan begrunde, at de valgte kandidater ikke skulle være valgbare til Folketinget, jf. grundlovens § 30.

III. Valget i Grønland

Den 28. september 2011 har indenrigs- og sundhedsministeren fremsendt en fra Rigsombudsmanden i Grønland modtaget kopi af den foreløbige valgbog om folketingsvalget i Grønland den 15. september 2011. Det fremgår af denne opgørelse, at Sara Olsvig, Inuit Ataqitiit, og Doris Jakobsen, Siumut, må anses for valgt til Folketinget.

Det fremgår, at der har deltaget 4 partier. Stemmeprocenten var 57,4, idet der er afgivet i alt 23.493 stemmer, heraf 234 blanke og 370 andre ugyldige stemmer.

Af de gyldige stemmer er 9.780 afgivet på Inuit Ataqitiit, 8.499 afgivet på Siumut, 2.882 på Demokraterne og 1.728 på Atassut. Inuit Ataqitiit og Siumut har således fået valgt hver en kandidat.

Sara Olsvig har fået 8.129 af stemmerne afgivet på Inuit Ataqitiit, medens Doris Jakobsen har fået 5.709 af stemmerne afgivet på Siumut.

Der er ikke over for udvalget rejst tvivl om de to kandidaters valgbarhed, og udvalget benytter derfor bestemmelsen i § 1, stk. 6, i Folketingets forretningsorden, hvorefter der vedrørende medlemmer valgt i Grønland kan gøres indstilling til Tinget om godkendelse på grundlag af den foreløbige opgørelse. Når det endelige valgmateriale foreligger, må Fol-

ketinget træffe afgørelse om, hvorvidt godkendelsen kan opretholdes.

IV. Valget på Færøerne

Den 28. september 2011 har indenrigs- og sundhedsministeren fremsendt valgbog m.v. vedrørende det på Færøerne den 15. september 2011 afholdte valg til Folketinget.

Det fremgår af materialet, at der har deltaget 6 partier. Der var anmeldt en kandidat opstillet uden for partierne. Der blev afgivet i alt 20.964 stemmer, heraf 20.674 gyldige, 227 blanke og 63 andre ugyldige. Stemmeprocenten var 59,82.

Det parti, der fik flest stemmer, var Sambandsflokkurin med 6.361 stemmer, hvoraf Edmund Joensen fik 1.592. Javnaðarflokkurin fik næstflest stemmer med 4.332, hvoraf Sjúrdur Skaale fik 1.541.

Valgbestyrelsen har tilstillet Edmund Joensen og Sjúrdur Skaale valgbreve.

Udvalget til Prøvelse af Valgene har ingen bemærkninger vedrørende valghandlingen eller opgørelsen af valget, og der er heller ikke over for udvalget rejst tvivl om de to nævnte kandidater.

V. Udvalgets indstillinger

Der afgives herefter følgende indstillinger:

A. Vedrørende valget i Danmark

Af udvalget:

1) Folketinget godkender det i Danmark den 15. september 2011 afholdte valg af medlemmer til Folketinget (valghandlingen), de af Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 28. september 2011 fremsendte beregninger og opgørelse af dette valg og de på den omdelte særskilte fortegnelse opførte 175 kandidater som valgte fra og med den 15. september 2011.

B. Vedrørende valget i Grønland

Af udvalget:

2) Folketinget godkender i henhold til forretningsordenens § 1, stk. 6, på grundlag af den af Rigsombudsmanden i Grønland fremsendte foreløbige valgbog om folketingsvalget i Grønland den 15. september 2011 Sara Olsvig og Doris Jakobsen som valgte fra og med den 15. september 2011.

C. Vedrørende valget på Færøerne

Af udvalget:

3) Folketinget godkender det på Færøerne den 15. september 2011 afholdte valg af medlemmer til Folketinget (valghandlingen), den af valgbestyrelsen foretagne opgørelse og beregning over dette valg og Edmund Joensen og Sjúrdur Skaale som valgte fra og med den 15. september 2011.

*Karen J. Klint S fmd. Mette Gjerskov S Julie Skovsby S Henrik Dam Kristensen S Morten Bødskov S Marianne Jelled RV
Manu Sareen RV Zenia Stampe RV Astrid Krag SF Anne Bastrup SF Frank Aaen EL Flemming Damgaard Larsen V nfmd.*

*Peter Juel Jensen V Jan E. Jørgensen V Anne-Mette Winther Christiansen V Lars Christian Lilleholt V
Hans Kristian Skibby DF Bent Bøgsted DF Liselott Blixt DF Leif Mikkelsen LA Mike Legarh KF*
